

Esamų MTEP konkursinio finansavimo schemų analizė ir Slėnių projektų bei JTP konkurencingo finansavimo schemų alternatyvos (iki trijų) (D.4.4)

Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (Slėnių) bei jungtinių tyrimų programų stebėsenai reikalingos sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas

Sutarties Nr: SLN9-01/10

Versija: Data:

v0.1	2011 m. gegužės 22 d.
v0.2	2012 m. liepos 11 d.
v0.3	2012 m. spalio 6 d.
v0.4	2012 m. gruodžio 14 d.

TURINYS

SANTRAUKA	I
SUMMARY	III
1. IŽANGA	5
2. ŠIUO METU LIETUVOJE TAIKOMŲ MTEP IR INOVACIJŲ FINANSAVIMO PRIEMONIŲ APŽVALGA	6
2.1 Ižanga	6
2.2 Konkursinis MTEP finansavimas	7
2.2.1 Intelektinio potencialo stiprinimas ir koncentracija	7
2.2.2 Mokslinių tyrimų ir studijų infrastruktūros stiprinimas ir koncentracija	9
2.2.3 Mokslinių tyrimų ir verslo sujungimas	9
2.3 Inovacijų rėmimo priemonės	10
2.3.1 Naujų vietinių MTEP vykdančių arba inovacijas diegiančių įmonių steigimo rėmimas	11
2.3.2 MTEP vykdančių įmonių pritraukimas iš užsienio	11
2.3.3 MTEP veiklos, vykdomos bendradarbiaujant privačiajam ir viešajam sektoriams, rėmimas	11
2.4 Inovacijų finansavimas	12
2.4.1 Parama įmonių rizikos kapitalui	12
2.4.2 Garantijos	12
2.4.3 Mokesčių lengvatos	13
2.5 Rekomendacijos	19
3. KONKURSINIO FINANSAVIMO PRIEMONĖS DIEGIMO ŽINGSNIAI	23
3.1 1 žingsnis: Finansavimo priemonės tikslai ir uždaviniai	23
3.2 2 žingsnis: Finansavimo priemonės rengimas	24
3.3 3 žingsnis: Įgyvendinimas	25
4. KONKURSINIO FINANSAVIMO PROGRAMA NR. 1 „TAIKOMŲJŲ PRAMONINIŲ TYRIMŲ KOMANDOS“	28
4.1 Programos tikslai	28
4.2 Tinkamos veiklos	29
4.3 Pagrindinių kvietime vartojamų sąvokų apibrėžimai	30
4.4 Tinkamumo kriterijai	30
4.5 Projektų finansavimas ir trukmė	31
4.6 Priimtinos išlaidos	31
4.7 Kvietimo procedūra ir atrankos kriterijai	34
4.7.1 Projektų planų pateikimas	34
4.7.2 Išsamios paraiškos	34
4.7.3 Atrankos procesas	35
4.7.4 Atrankos kriterijai	35

4.7.5	Vertinimo kriterijai; gairės vertintojams	38
4.8	Projektų sėkmės matavimo rodiklių sistema	41
5.	KONKURSINIO FINANSAVIMO PROGRAMA NR. 2 „STRATEGINĖS MOKSLINIŲ TYRIMŲ INFRASTRUKTŪROS PROGRAMA“	42
5.1	Programos tikslai	42
5.2	Tinkamos veiklos	43
5.3	Pagrindinių kvietime vartojamų sąvokų apibrėžimai	43
5.4	Tinkamumo kriterijai	44
5.5	Projektų finansavimas ir trukmė	44
5.6	Priimtinos išlaidos	45
5.7	Kvietimo procedūra ir atrankos kriterijai	49
5.7.1	Iki paraiškos pateikimo	49
5.7.2	Išsamios paraiškos	49
5.7.3	Atrankos procesas	49
5.7.4	Atrankos kriterijai	50
5.8	Projektų sėkmės matavimo rodiklių sistema	54
6.	KONKURSINIO FINANSAVIMO PROGRAMA NR. 3 „KOMPETENCIJŲ CENTRAI“	55
6.1	Programos tikslai	56
6.2	Tinkamos veiklos	57
6.3	Pagrindinių kvietime vartojamų sąvokų apibrėžimai	57
6.4	Tinkamumo kriterijai	58
6.5	Projektų finansavimas ir trukmė	58
6.6	Priimtinos išlaidos	59
6.7	Kvietimo procedūra ir atrankos kriterijai	59
6.7.1	Paraiškų teikimas	59
6.7.2	Atrankos procesas	59
6.7.3	Atrankos kriterijai	62
6.8	Atrankos kriterijai, gairės vertintojams	63
6.9	Projektų sėkmės matavimo rodiklių sistema	65

PAVEIKSLAI

1 paveikslas. JTP konkursinių finansavimo programų konkurso ciklas.	25
2 paveikslas. Taikomųjų pramoninių tyrimų komandos – trys finansavimo kryptys	29

LENTELĖS

1 lentelė. Nacionalinių mokslo programų elementai	8
2 lentelė. Pagrindiniai nacionalinių kompleksinių programų instrumentai	10
3 lentelė. Slėnių, JTP bei MTEP infrastruktūros projektų matrica	14
4 lentelė. Mokslo programos ir mokslo strategijos finansavimo priemonės Lietuvoje	16
6 lentelė. A ir B krypčių atrankos kriterijai	36
7 lentelė. C krypties atrankos kriterijai	37
8 lentelė. Priimtinių išlaidų sąlygos	47
9 lentelė. Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programos atrankos kriterijai	51
10 lentelė. Vertinimo kriterijai (maks. balų skaičius – 100); gairės vertintojams	52
11 lentelė. Kompetencijų centrų intervencijos logika	56
12 lentelė. Numatomas poveikis mokslo ir verslo partneriams	56
13 lentelė. Atrankos komiteto ekspertų uždaviniai	61
14 lentelė. Atrankos kriterijai (maks. 100 balų), detalės ir pagrindimas	63
15 lentelė. Vertinimo reitingų paaiškinimas	65
16 lentelė. Pagrindiniai tarpinės ataskaitos klausimai (periodiškumas: 6 mėnesiai arba 12 mėnesių)	65

APIBRĖŽIMAI IR SANTRUMPOS

Santrumpos ir apibrėžimai	Paiškinimas
AMI	Aukštojo mokslo institucija
AMS	Aukštojo mokslo sistema
APC	Atviros prieigos centrai. Tai naujos arba rekonstruotos laboratorijos, įrengtos aukštojo mokslo institucijose, ir prieinamos visiems suinteresuotiems asmenims iš kitų institucijų ar verslo įstaigų remiantis APC valdymo reglamentais (patvirtintais 2010 m. liepos 8 d.)
APC naudotojaivartotojas	Fizinis arba juridinis asmuo, kurio pateikta paraiška naudotis APC paslaugomis APC valdytojo buvo patvirtinta ir kuriam suteikta teisė naudotis APC paslaugomis Lietuvos ir užsienio mokslo įstaigos ir verslo įmonės, naudojančios atviros prieigos centrus
APC valdytojas	Mokslo ir studijų institucija arba kitas viešojo arba privataus sektoriaus subjektas, valdantis atvirai prieinamus MTEP išteklius ir koordinuojantis bei administruojantis šių išteklių naudojimą ir paslaugų šių išteklių vartotojams teikimą.
Bendroji nacionalinė kompleksinė programa (BNKP)	Programa, skirta didinti MTEP ir jos taikymui taikomajai veiklai imlių imlių verslo sektoriaus ir namų ūkių daljūkių lyginamąją dalį ir nustatanti kriterijus, kuriais remiantis sudaromos nacionalinės kompleksinės (teminės) programos
Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programa (BMV)	Programa skirta stiprinti verslui prieinamą MTEP bazę ir prieinamumą verslui, didinti moksliniams tyrimams ir taikomajai veiklai imlių ūkių lyginamąją dalį siekiant padidinti santykinę mokslinių tyrimų ir MTEP taikymo dalį mokslui ir MTEP imsluose verslo sektoriuose
BNKP	Bendroji nacionalinė kompleksinė programa
BNKP ir BMV Komitetas	Jungtinis iniciatyvinis komitetas Bendroms nacionalinėms kompleksinėms ir mokslinių tyrimų, mokslo bei pramonės bendradarbiavimo programoms
CPVA	Centrinė projektų valdymo agentūra
EIF	Europos investicijų fondas
EIŠ	Europos Inovacijų Švieslentė
EY	UAB "Ernst & Young Baltic"
ES	Europos Sąjunga
ES Struktūriniai fondai (ES SF)	Projektai finansuojami iš ES struktūrinės paramos fondų. Švietimo ir mokslo ministerijos struktūrinės paramos priemonės MTEP infrastruktūros plėtrai VP2-1.1-ŠMM-04-V-01, VP2-1.1-ŠMM-04-V-02 ir 1.4 bei 1.5 prioritetams. Ūkio ministerijos ES struktūrinės paramos priemonės VP2-1.4-ŪM-04-V Inogeb LT-2 MTEP infrastruktūros plėtrai ir 1.3 bei 1.4 prioritetų projektams
ESFA	Europos socialinio fondo agentūra
ESMTIF	Europos strateginis mokslinių tyrimų infrastruktūrų forumas (angl. <i>ESFRI</i>)
Finansavimo ir administravimo sutartys	Tyrimų ir vystymo infrastruktūros tobulinimui skirtos trišalės finansinės sutartys, pasirašytos ŠMM, CPVA ir Institucijų, vykdančių šį projektą
IN	Intelektinė nuosavybė

Santrumpos ir apibrėžimai	Paaiškinimas
INT	Intelektinės nuosavybės teisės
JEREMIE	Jungtiniai Europos išteklių labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms (angl. <i>JEREMIE</i>)
JTP „minkštieji“ projektai	Kiti JTP programose minimi mokslinių tyrimų, tyrėjų mobilumo, studijų programų kūrimo projektai
Jungtinės tyrimų programos (JTP)	Jungtinė tyrimų programa: rezultatų, kuriuos numatoma pasiekti plėtojant atitinkamo sektoriaus mokslinius tyrimus ir ekonominę veiklą ir įgyvendinant mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros projektus ir programas, finansuojamus ES struktūrinių fondų ir nacionalinių fondų lėšomis, visuma
Konsorciumas / paslaugų teikėjas	Šalys, prisiimančios bendrą atsakomybę už paslaugų teikimą, t. y. „Technopolis Consulting Group Belgija SPRL“ (TG) ir UAB „Ernst & Young Baltic“ (EY)
Koordinavimo taryba (JTP taryba)	Organizacija, užtikrinanti tinkamą JTP valdymą ir administraciją
LMT	Lietuvos mokslo taryba
LVPA	Lietuvos verslo paramos agentūra
MITA	Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra
MOSTA	Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras
MT	Mokslas ir technologijos
MTEP infrastruktūra	Instituciniai, materialūs ir informaciniai viešojo sektoriaus išteklių, struktūra, įranga ir paslaugos, reikalingos tyrimams ir vystymui
MTEP infrastruktūros projektai	Yra vykdoma 20 projektų: 14 – ŠMM ir 6 – Ūkio Ministerijos.
MTI	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas
MTI	Mokslas, technologijos ir inovacijos
MTI	Mokslinių tyrimų infrastruktūros
MTTPI	Moksliniai tyrimai, technologijų plėtra ir inovacijos
MVĮ	Mažos ir vidutinės įmonės
Nacionalinė Kompleksinė programa (NKP)	Projektų, kurių tikslai ir uždaviniai orientuoti į aukščiausios kvalifikacijos specialistų rengimą, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros vykdymą, bendrosios infrastruktūros kūrimą ir mokslo ir verslo saitų stiprinimą konkrečiame mokslui imliame ūkio subsektoriuje (verslo segmente), grupė. Programa, skirta didinti MTEP ir jos taikymui imlią verslo sektoriaus ir namų ūkių dalį
NVO	Nevyriausybė organizacija
Perkančioji organizacija	Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA)
Programos	Žinių perdavimo programos
Projekto priežiūros grupė (PPG)	Valdymo organas, atsakingas už Slėnių projektų ir JTP įgyvendinimo priežiūrą ir rekomendacijų atsakingoms ministerijoms teikimą. A R&D infrastructure development project committee formed in compliance with decree Nr. V-2126 of the Minister of Education and Science
SADM	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Slėnių priežiūros taryba	Valdymo organas, atsakingas už Slėnių projektų ir JTP įgyvendinimo priežiūrą ir rekomendacijų atsakingoms ministerijoms teikimą

Santrumpos ir apibrėžimai	Paaiškinimas
Slėnių projektai	Esami 20 MTEP infrastruktūros projektų, apibrėžtų Slėnių programose, kurias sudaro 14 Švietimo ir mokslo ministerijos projektų ir 6 Ūkio ministerijos projektai, bei kiti Slėnių programose minimi projektai
Slėnių stebėsenos grupė (SG)	Organizacinė struktūra JTP ir Slėnių programų įgyvendinimui stebėti. Šiuo sutartyje apibrėžtu laikotarpiu SG funkcijas atliks „Technopolis Consulting Group Belgija SPRL“ ir UAB „Ernst & Young Baltic“ konsorciumas
Sutartis	2010 m. gruodžio 8 d. sutartis Nr. SLN9-01/10, pasirašyta tarp Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) ir konsorciumo, kurį sudaro „Technopolis Consulting Group Belgija SPRL“ ir UAB „Ernst & Young Baltic“, dėl paslaugų sąlygų „Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (Slėnių) bei jungtinių tyrimų programų projekto įgyvendinimo stebėsenai“
SVV	Smulkus ir vidutinis verslas
ŠMM	Švietimo ir mokslo ministerija
TG	„Technopolis Consulting Group Belgija SPRL“
TJMS	Trumpalaikė jaunojo mokslininko stipendija (angl. <i>Short Term Travel Fellowship</i>)
TS	Techninė specifikacija
ŪM	Ūkio ministerija
VDDE	Visos darbo dienos ekvivalentas
VP	Veiksmų programa
VŠĮ	Viešoji įstaiga
ŽP programos	Žinių perdavimo programos

Santrauka

Lietuva, kuri pagal inovacijų diegimą yra ES šalių sąrašo pabaigoje, 2011 m. išsikėlė sau ambicingą tikslą – iki 2020 m. pasiekti 1,9 proc. BVP MTEP investicijų lygį. Šiuo metu didžiausi sunkumai inovacijų sistemoje yra šie:

- silpna, susiskaidžiusi ir nekonkurencinga mokslo, finansuojamo iš Lietuvos valstybės ar Europinių viešojo sektoriaus organizacijų lėšų, bazė;
- silpni pajėgumai komercializuojant bei panaudojant žinias;
- žemas verslo investicijų į MTEP lygis ir silpni verslo inovacijų gebėjimai;
- silpni ryšiai tarp švietimo, mokslinių tyrimų bei verslo sektorių.

Šie sunkumai turėtų būti sumažinti:

- tobulinant požiūrį į inovacijas ir verslumą;
- tobulinant MTEP gebėjimus verslo įmonėse plėtojant MTEP bazės populiarumą ir artimesnius ryšius su valstybiniais mokslinių tyrimų institutais bei aukštojo mokslo institucijomis;
- plėtojant žinioms imlius klasterius viešųjų žinių centruose.

Šiuo metu apie 40 proc. finansavimo yra skiriama mokslinių tyrimų infrastruktūros stiprinimui ir viešųjų mokslinių tyrimų kokybei gerinti, 15 proc. MTEP skatinimui privačiose įmonėse ir 9 proc. verslo produktyvumui didinti įsigyjant naujas technologijas. Tiesioginės dotacijos yra dominuojantis finansinės paramos būdas (94 proc. priklauso dotacijoms).

Atsižvelgiant į politikos priemones palyginus su trimis pagrindiniais iššūkiais, matomas aiškus ir reikšmingas atotrūkis. Viešojo MTEP finansavimo suskirstymas yra paremtas žinių produktyvumu atkreipiant mažiau dėmesio į technologijų perdavimą ir inovacijų poreikį. Šiame kontekste turi būti įgyvendinti nacionalinės inovacijų sistemos pakeitimai ir paruošta nauja Slėnių / JTP projektų plėtros paramos programa.

Nacionalinės inovacijų sistemos gali būti labai trapios, kadangi joms reikia atsilaikyti prieš ekonomikos nuosmukius, socialinę plėtrą ir valdžios pasikeitimus. Platus įvairių suinteresuotųjų šalių palaikymas irgi yra būtinas. Prieš rengiant naują programą, yra būtina atsakyti į šiuos pagrindinius klausimus: koks yra tikslas (Kam jums jos reikia?) ir kokia yra pasekmė (Ką mes norime pasiekti?), kaip tinkama priemonė turi būti nustatyta norint pasiekti užsibrėžtus tikslus ir kaip įgyvendinimo sistema turėtų atrodyti.

Remiantis egzistuojančiais sunkumais Lietuvos inovacijų sistemoje ir tikslais, šios trys konkursinio finansavimo galimybės yra pristatomos:

- Konkursinis finansavimas Nr. 1 – Taikomųjų mokslinių tyrimų komandos;
- Konkursinis finansavimas Nr. 2 – Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programa;
- Konkursinis finansavimas Nr. 3 – Kompetencijų centrai.

Tikimasi, kad Slėnių / JTP programos paspartins inovacijas pasirinktose mokslinių tyrimų srityse. Tačiau būtina užtikrinti, kad reikšmingas infrastruktūrų finansavimas yra teikiamas su papildoma pagalba, kuri skatina bendradarbiavimą tarp mokslo ir verslo MTEP srityje norint optimizuoti infrastruktūros panaudojimo rodiklius ir skatinti atvirą prieigą prie naujos mokslinių tyrimų infrastruktūros.

Pagrindinis Taikomųjų mokslinių tyrimų komandų tikslas yra sukurti MTEP valdymo gebėjimus ir taikomųjų mokslinių tyrimų komandų darbą su infrastruktūra, finansuota iš Slėnių / JTP projektų bei skatinti atvirą prieigą prie infrastruktūros. Tinkami šios programos ar priemonės kandidatai yra aukštojo mokslo institucijos ir verslo įmonės. Pasiūlyti tinkamumo ir vertinimo kriterijai bei reikalavimus atitinkanti veikla gali skirtis atsižvelgiant į kiekvieną kandidatą (ar tai aukštojo mokslo institucija, ar verslo įmonė).

Norint sukurti tvaresnę viešąją mokslo bazę, yra pasiūlyta Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programa. Pagrindinis programos tikslas yra užtikrinti, kad Lietuvos mokslinių tyrimų bendruomenė turi priėjimą prie tinkamos, atnaujintos infrastruktūros, kuri suteikia galimybę atlikti mokslinius tyrimus, padeda išspręsti pagrindines visuomenės problemas ir skatina tarptautinį

bendradarbiavimą bei atvirą prieigą prie mokslinių tyrimų infrastruktūros. Programa yra suskirstyta į skirtingas kryptis. Priklausomai nuo krypties yra susitelkta ties aukštosiomis mokslo institucijomis ir viešaisiais mokslinių tyrimų institutais arba Lietuvos infrastruktūros atstovais, mokslininkais ar mokslininkų grupėmis. Programa skatina bendradarbiavimą tarp didesnių / stipresnių ir mažesnių / silpnesnių mokslininkų arba mokslinių grupių taip pat vietinių ir tarptautinių institucijų.

Norint skatinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą bei internacionalizaciją, Kompetencijų centrų programa yra plačiai naudojama daugelyje Europos šalių. Bendroji programa turi vieną pagrindinį tikslą – padidinti tarptautinį verslininkų konkurencingumą stiprinant bendradarbiavimą MTEP srityje tarp verslo ir mokslo institucijų. Tikima, kad kompetencijų centrai padeda didinti MTEP lygį tarp verslininkų, pelno gavimą iš naujų produktų ir paslaugų pardavimų bei eksportą. Taip pat padidina daugelio mokslininkų mobilumą tarp verslo ir mokslinių tyrimų institucijų. Kandidatai gali būti aukštojo mokslo institucijos, viešieji mokslinių tyrimų institutai ir privačios įmonės.

Apibendrinant, daugiau dėmesio ir pastangų reikėtų skirti toms mokslinėms ir technologinėms sritims, kuriose Lietuva gali būti konkurencinga tarptautiniu mastu (sumanioji specializacija). Taip pat akyvaizdu, kad inovacijų paklausos skatinimo priemonės (angl. *demand-side innovation measures*) yra mažai išvystytos – viešojo sektoriaus pagalba yra labiausiai reikalinga norint paremti inovatyviomis technologijomis pagrįstas įmones jų pradinėje vystymosi stadijoje. Inovatyvūs ir prieškomerciniai viešieji pirkimai yra viena iš svarbiausių priemonių, kuri gali plėtoti tolesnę inovacijų paklausą. Taip pat dotacijos turi būti suderintos su finansinėmis priemonėmis, kurios priklauso inovacijų paklausos kategorijai. Norint pagerinti šalies gebėjimus komercializuojant mokslinių tyrimų rezultatus, yra ypatingai svarbu plėtoti verslumo ir inovacijų kultūrą, įgūdžius aukštajame moksle ir viešųjų mokslinių tyrimų sektoriuje. Taip pat tinkamos iniciatyvos bei mokslininkų mokymai viešajame sektoriuje yra reikalingi norint paspartinti technologijų perdavimą ir komercializaciją.

Viena iš didžiausių nesėkmių gali ištikti dėl prastos valdymo sistemos ir neaiškių politikos formavimo procesų. Vidutinio laikotarpio metu (2014-2020 m.) dabartinė JTP koncepcija galėtų būti pakeista į integruotą finansavimo programą su pilnai įdarbinta programos valdymo komanda paskirtoje institucijoje. Taip pat jeigu Slėniai ateityje taptų itin svarbūs MTEP ir inovacijų sistemoje Lietuvoje, į tai turi būti atsižvelgta ilgesnio laikotarpio strategijoje ir / ar programoje, įtraukiant ne tik MTEP planavimą bet ir žmogiškųjų išteklių plėtros planą.

Galiausiai, Lietuvos valdžios institucijos turėtų rodyti iniciatyvą ir prisiimti didelę dalį rizikos MTEP ir inovacijų srityse, nes už rinkos nesėkmių slypi sukurtos sistemos nesklandumai. Tačiau viešojo finansavimo skirstymas be ilgalaikės vizijos ir svarbiausių veiklų strategijos turėtų būti didelė susirūpinimo priežastis ir prisiimta rizika yra per didelė netgi šalies valdžiai. Klausimas, į kurį reikia kuo greičiau atsakyti, yra “Koks yra investuotų ir suplanuotų investicijų skyrimo tikslas?”. Neturint rimtų ilgalaikių MTEP planų, investicijos nesuteiks planuotų socialinių rezultatų. Turėtų būti nustatyta aiški vizija, kas yra galutiniai investicijų gavėjai, kurie gauna naudą iš jų.

Summary

Lithuania, ranked among the poorest innovation performers in the EU in 2011, has set an ambitious national R&D intensity target at 1.9% of GDP by 2020. The current bottlenecks in the innovation system:

- A weak, fragmented and uncompetitive public science base;
- A weak capacity to commercialise and exploit knowledge;
- The low level of business R&D investments and weak innovative capabilities of the businesses;
- The weak links between education, research and business sectors;

Have to be improved through:

- Improving skills for innovation and entrepreneurial attitudes;
- Improving R&D capabilities in firms, developing a sound R&D base and closer links with public research and higher education institutions;
- Developing knowledge-intensive clusters across public knowledge poles.

Today, about 40% of the funds are aimed at strengthening the research infrastructure and quality of public sector research, 15% for fostering R&D in firms and 9% for increasing business productivity through acquisition of new technology. Direct grants are the dominant type of financial support (94% of measures are grant schemes).

Considering the policy mix compared to the three key challenges (see Section 2.1), there is a visible and significant gap. The allocation of public R&D funding is based towards knowledge production with much less attention given to knowledge transfer and innovation demand. In this context, changes in national innovation system need to be provided and new support programmes for the development of the Valley/JRP projects need to be introduced.

National innovation systems can be very fragile as they need to stand over the economic fluctuations, social developments and government changes and broad acceptance from all stakeholders is crucial. Before the design of a new programme or measure some basic questions have to be answered: what is the objective (why do we need it) and what is the outcome (what do we want to achieve)?, how does the measure have to be set up in order to fulfil the objectives and what does the implementation system look like?

On the basis of existing bottlenecks in the Lithuanian innovation system and objectives taken, the following three competitive funding possibilities are introduced:

- Competitive funding 1 – Applied Industrial Research Teams;
- Competitive funding 2 – Strategic Research Infrastructure Programme;
- Competitive funding 3 – Competence Centres.

The expected outcome of the Valley/JRP programmes is to accelerate innovation arising out of the selected research fields. However, there is a need to ensure that the significant funding allocated to the infrastructure is complemented by support to foster the creation of collaborative academic-industrial R&D teams, to optimise utilisation rates and to encourage open access to the new research infrastructure facilities.

The main objective of Applied Industrial Research Teams is to build up R&D management capacity and research teams working with the infrastructure funded by the Valley/JRP projects and encourage open access to the infrastructure. The eligible applicants of the programme are HEIs and private enterprises. The proposed eligibility and evaluation criteria as well as eligible activities differ depending on the applicant (either HEI or private enterprise).

To build up a more sustainable public science base the Strategic Research Infrastructure Programme is suggested. The main aim of the programme is to ensure that the Lithuanian research community has access to a relevant, up-to-date infrastructure that facilitates research activities, which helps to solve major challenges facing society, and fosters transnational cooperation and open access of the research infrastructure. The programme is divided into different strands and depending on which it is focused

on HEIs and public research institutions or Lithuanian infrastructure representatives, researchers and research groups. The programme encourages cooperation between larger/stronger and smaller/weaker researchers/research groups as well as local and international institutions.

To foster public-private cooperation and internationalisation the Competence Centres programme is widely used in many European countries. The overall programme has one main objective: to increase the international competitiveness of entrepreneurs through strengthening cooperation in R&D between entrepreneurs and research institutions. It is expected that the Competence Centres support to increase the level of R&D among entrepreneurs, and to generate profit from the selling of new products and services as well as exports. Also, the number of researchers and their mobility between enterprises and research institution is enlarged. The eligible applicants can be HEIs, public research institutions and private enterprises.

In conclusion, more focus and concentration of resources need to be given to those scientific and technological areas where Lithuania can be internationally competitive (smart specialisation). Also, demand-side measures for innovation are clearly less developed – public sector support is mostly needed for fostering new technology-based innovative enterprises in their early-stage development. Innovative and pre-commercial public procurement is one of the most important measures which could enable further development of innovation demand. Also, grant measures need to be harmonised with financial engineering measures and instruments belonging to the innovation demand category. In addition, in order to improve the capacity of the country to exploit research results commercially, there is an urgent need to develop a culture of entrepreneurship and innovation, skills in higher education and in the public research sector, as well as the right incentives and training for researchers in the public sector to engage in knowledge transfer and commercialisation activities. One of the major limitations to success starts from the poor management system and unclear processes of the policy making. In the medium-term (2014-2020 period), the current JRP concept could be replaced by an integrated funding programme with a fully staffed programme management secretariat in an assigned institution. Also, if the Valleys become future ‘hot spots’ of R&D and innovation in Lithuania, it should be built into some longer-term strategy and/or programme, including human resource development plan as well as the R&D programme.

Finally, the Government needs to be proactive and assume a significant part of risks in R&D and innovation as beyond market failures there exist a range of system failures. However, allocating public funding without a longer-term vision and strategy for major actions should be a cause for concern and even a too high risk for the government. The question which has to be urgently answered is: what is the aim of the invested and planned money? Without serious longer-term R&D plans, the investment will not generate the expected societal return. There needs to be a much clearer vision of who the final beneficiaries of these investments are.

1. Įžanga

2010 m. gruodžio 8 d. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (toliau – MOSTA arba Perkančioji organizacija) ir konsorciumas, kurį sudaro „Technopolis Consulting Group Belgium“ (TG) ir UAB „Ernst & Young Baltic“ (EY) (drauge – Konsorciumas), pasirašė sutartį Nr. SLN9-01/10 dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (Slėnių) bei jungtinių tyrimų programų (JTP) įgyvendinimo stebėsenos paslaugų pirkimo.

Šios sutarties 4 užduoties „MTEP infrastruktūros plėtros projektų veiklos ir finansavimo pritraukimo modelio sukūrimas“ 4.4 užduoties „Slėnių projektų ir JTP finansavimo schemų alternatyvų studija (ataskaita)“ tikslas yra pasiūlyti papildomo konkursinio finansavimo alternatyvas, kurios padėtų sustiprinti Slėnių MTEP projektus. Įvadinėje ataskaitoje (D9.1, 2011 m. balandžio 22 d.) buvo konstatuota, kad ši užduotis bus viena pagrindinių, siekiant suformuluoti ilgesnio laikotarpio finansinius poreikius vėlesnėje projekto stadijoje.

Ši ataskaita pradedama esamų konkursinio finansavimo priemonių analize siekiant užtikrinti, kad pasiūlymai dėl šiuo metu vykdomų mokslo, studijų ir verslo centrų (Slėnių) infrastruktūros projektų konkursinio finansavimo būtų pateikti kaip esamų priemonių papildymas. Toliau yra aprašomi pagrindiniai naujų priemonių principai, įskaitant tinkamumo kriterijus, įgyvendinimo proceso aprašymą su įvairių etapų trukme, vertinimo procesą ir ekspertų vertinimui atlikti skirtus atrankos kriterijus, gaires pareiškėjams ir visas kitas būtinas dalis.

2. Šiuo metu Lietuvoje taikomų MTEP ir inovacijų finansavimo priemonių apžvalga¹

2.1 Įžanga

Remiantis Europos Komisijos neseniai atliktu Lietuvos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimu², vienas iš rimtų Lietuvos ekonomikos trūkumų – žemas inovacijų lygis. Inovacijų atžvilgiu Lietuva gavo vieną prasčiausių įvertinimų ES, o Lietuvos inovacijų sistemoje buvo nustatyti keturi struktūriniai trūkumai (EIS 2011 ataskaita):

- silpna, susiskaidžiusi ir nekonkurencinga viešojo mokslo bazė;
- silpnas gebėjimas komercializuoti ir pritaikyti žinias;
- mažas verslo investicijų į MTEP lygis ir silpni verslo įmonių inovaciniai gebėjimai;
- silpnas švietimo, mokslinių tyrimų ir verslo sektorių bendradarbiavimas.

Lietuva yra išsikėlusiai labai ambicingą nacionalinį tikslą: pasiekti, kad iki 2020 m. MTEP intensyvumas sudarytų 1,9 proc. BVP. Kad šis siekis būtų įgyvendintas, Lietuvai reikia žymiai paspartinti MTEP intensyvumo augimo tempą. Kalbant konkrečiau, yra būtina sutelkti pastangas šiose srityse:

- inovacijų diegimo ir verslumo įgūdžių gerinimas;
- verslo įmonių MTEP gebėjimų tobulinimas, plėtojant MTEP bazės populiarinimą ir artimesnius ryšius su valstybiniais mokslinių tyrimų institutais bei aukštojo mokslo institucijomis;
- žinioms imlių klasterių viešuose žinių centruose kūrimas.

Valstybės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) finansavimas Lietuvoje vyksta trimis pagrindiniais būdais:

- bazinis finansavimas (40 proc. valstybinių MTEP finansavimo 2010 m.);
- tikslinių, į klientą orientuotų MTEP ir valstybinių MTEP pirkimų finansavimas;
- konkursinis MTEP finansavimas.

Du pagrindiniai MTEP ir inovacijų finansavimo šaltiniai 2007 - 2013 m. programavimo laikotarpiu yra bazinis finansavimas moksliniams tyrimams ir parama iš ES Struktūrinių fondų (SF). Kalbant apie mokslinių tyrimų finansavimą, aktualios yra dvi SF veiksmų programos: „2007 – 2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programa“ (45,7 procentų visų ES SF išteklių) ir „2007 – 2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa“ (13,8 procentų visų SF lėšų).

2010 m. ŠMM pristatė naują metodologiją, kaip turėtų vykti bazinio finansavimo skirstymas tiems valstybiniais moksliniams tyrimams, kurie yra labiau orientuoti į kokybę ir apčiuopiamą rezultatą. Dabar pusė skiriamų lėšų priklauso nuo įdarbintų tyrėjų skaičiaus, o kita pusė – nuo pasiektų rezultatų (taikomi bibliometriniai rodikliai ir vertinimas, pagrįstas ekspertiniu vertinimu). Taigi skirstant bazinį finansavimą padidėjo mokslinės veiklos rezultatus apžvelgiančių ekspertinių vertinimų svarba.

¹ Ši dalis daugiausia pagrįsta tokiais šaltiniais: „ERAWATCH Lithuania Country Report 2010“ (A. Paliokaitė, 2011) ir 2011 m. ataskaitos projektas (A. Paliokaitė, D. Caturianas, 2012); „ERAWATCH Research Inventory“ (2012 m. gegužė), taip pat Lietuvos nacionalinė reformų programa (2012 m.); LRS nutarimas dėl Lietuvos konvergencijos 2011 metų programos ir nacionalinės reformų darbotvarkės, pažangos ataskaita ir Europos Komisijos 2012 m. Lietuvos nacionalinės reformų programos ir konvergencijos programos vertinimas (http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/lietuva/index_en.htm); Lietuvos mokslo ir verslo sričių bendradarbiavimo efektyvumo bei finansavimo galimybių koordinavimo vertinimo paslaugos (Viešosios politikos ir vadybos institutas ir asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, 2011 m.); Valstybinio audito ataskaita „Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“ (Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 2011 m.); Švietimo ir mokslo ministerijos prezentacija (Ramunė Rudokienė) Rygoje 2010 m. gegužės 8 d. (S3: Baltijos ringinys „ES struktūriniai fondai 2014–2020 m.: inovacijų skatinimas per sumaniąją specializaciją“); taip pat šio projekto medžiaga, parengta „Technopolis Group“ ir „Ernst & Young“.

² http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/lietuva/index_en.htm

Ilgalaikių MTEP programų finansavimas skiriamas trejiems metams, kuriems praėjus yra vertinami pasiekti rezultatai. Kita bazinio mokslinių tyrimų finansavimo naujovė yra finansavimo suskirstymas pagal septynias tyrimų sritis: socialiniai mokslai, humanitariniai mokslai, menas, fiziniai mokslai, biomedicinos mokslai, žemės ūkio mokslai ir technologijos mokslai. Be to, didesnė lėšų dalis skiriama taikomiesiems mokslams, tokiu būdu siekiant pagerinti valstybinių mokslinių tyrimų institucijų bendradarbiavimą su verslo sektoriumi.

2010 m. rudenį ŠMM paskelbė, kad struktūriniai fondai prisidėjo prie konkursinio mokslinių tyrimų finansavimo padidėjimo. 2011 m. bazinio ir konkursinio finansavimu santykis buvo 50 / 50. Siekiant subalansuoti bazinio finansavimo schemas, buvo pasitelktos nacionalinės mokslo programos ir taip atvertas konkursinio MTEP finansavimo būdas (žr. 2.2 poskyrį).

Didžioji dalis MTEP ir inovacijoms Lietuvoje skiriamų lėšų atitenka viešųjų mokslinių tyrimų plėtrai³ – apie 40 procentų lėšų tenka tyrimų infrastruktūros ir viešojo sektoriaus mokslinių tyrimų stiprinimui, 15 procentų yra skiriama MTEP skatinimui įmonėse, ir 9 procentai – verslo našumo didinimui, kas pasiekama įsigyjant naujas technologijas. Inovacijų sistemos dalyvių bendradarbiavimo skatinimo bei naujoviškesnės priemonės (pvz., inovacijų paklausos skatinimas, klasterių plėtojimas ir pan.) iki šiol susilaukė mažiau dėmesio. Dominuojanti finansinės paramos rūšis yra tiesioginės dotacijos (jos sudaro 94 procentus priemonių).

Analizuojant inovacijų politikos visumą trijų anksčiau paminėtų pagrindinių iššūkių kontekste, pastebima reikšminga spraga. Viešojo MTEP finansavimo paskirstymas per daug orientuotas į žinių kūrimą, o žinių perdavimui ir inovacijų paklausai dėmesio skiriama daug mažiau. Atsižvelgiant į tokį kontekstą, tolesniuose poskyriuose apžvelgiamos esamos finansavimo priemonės siekiant nustatyti potencialias kliūtis bei sinergijos galimybes Slėnių / JTP projektų plėtros palaikymui sekančio programavimo periode.

2.2 Konkursinis MTEP finansavimas

Lietuvos valdžios institucijų pradėtas taikyti konkursines MTEP skatinimo priemones galima išskaidyti pagal tris teminius prioritetus bei horizontaliąsias Nacionalines kompleksines programas:

- Intelektinio potencialo stiprinimas ir koncentracija;
- Mokslinių tyrimų ir studijų infrastruktūros stiprinimas ir koncentracija;
- Mokslinių tyrimų ir verslo ryšių kūrimas;
- Nacionalinės kompleksinės programos.

2.2.1 Intelektinio potencialo stiprinimas ir koncentracija

Tyrėjų karjeros programos (TKP) tikslai:

skatinti tęstinį mokslininkų ir kitų tyrėjų profesinį tobulinimąsi visuose karjeros etapuose;
didinti žmogiškųjų išteklių gebėjimus MTEP srityje kokybine ir kiekybine prasme;
skatinti mokslininkų ir kitų tyrėjų mobilumą.

Lietuvos mokslo taryba (LMT) pradėjo šios programos įgyvendinimą 2010 m. Programos biudžetas 2007–2013 metams sudaro 156,4 mln. eurų (žr. 4 lentelę), o trys pagrindinės jos temos yra šios: mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos ir profesinių bei pagrindinių kompetencijų tobulinimas, mokslininkų ir kitų tyrėjų (tame tarpe studentų) mobilumo skatinimas, jų skaičiaus Lietuvoje didinimas ir jų amžiaus vidurkio mažinimas. Pirmą kartą Lietuvoje tyrėjai gali asmeniškai teikti paraiškas dėl tokių priemonių:

- Podoktorantūrinės stažuotės, kurių tikslas yra tas, kad Lietuvoje arba užsienyje baigusieji doktorantūros studijas tyrėjai įsitrauktų į mokslinius tyrimus;

³ Į šį skaičiavimą neįtrauktos subsidijuojamos paskolos, garantijos ir rizikos kapitalo schemas.

- Mokslinių tyrimų projektų visuotinių dotacijų (subsidijų) subprogramos, orientuotos į jaunus ir patyrusius užsienio tyrėjus, dirbančius užsienyje ne mažiau kaip trejus metus, ir jaunus bei patyrusius tyrėjus, dirbančius Lietuvoje.

Mokslininkų įdarbinimo įmonėse priemonė (18,4 mln. eurų) skatina aukštos kvalifikacijos tyrėjų įdarbinimą privačiose įmonėse ir tyrėjų mobilumą tarp sektorių. Didinant aukštos kvalifikacijos darbuotojų skaičių labai mažose ir vidutinėse įmonėse (MVI), skatinamas MTEP žinioms imliuose sektoriuose. Aukštos kvalifikacijos darbuotojais laikomi tyrėjai arba laborantai, turintys aukštąjį išsilavinimą ir mažiausiai penkerių metų aktualios profesinės veiklos patirtį. Priemonė daugiausiai trejus metus finansuoja iki 50 procentų visų reikalavimus atitinkančių išlaidų (darbo užmokestį, kelionių ir misijų išlaidas, dalyvavimo renginiuose mokesčius, persikėlimo išlaidas).

Keleto papildomų priemonių pagalba siekiama padidinti karjeros mokslo, technologijų ir inžinerijos srityse patrauklumą **jaunų žmonių tarpe**: „Nacionalinio atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro sukūrimas“, „Žinių apie mokslą ir technologijas gilinimas ir sklaida tarp mokinių ir jaunimo bei lyčių lygybės moksle skatinimas“, taip pat „Žinių apie MTEP, technologijas ir inovacijas gilinimui ir sklaidai infrastruktūros kūrimas“. Kalbant konkrečiau, priemonės „Žinių apie tyrimus, technologijas, inovacijas gilinimas ir sklaida moksleivių ir jaunimo tarpe bei lyčių lygybės moksle skatinimas“ tikslas yra sukurti ir įdiegti jaunųjų mokslo talentų paieškos sistemą ir diegti lygių teisių moksle koncepciją. Remiamos veiklos: lengvai pasiekiamos informavimo sistemos inicijavimas, sukūrimas ir plėtojimas, pagalba mokytojui – jaunojo tyrėjo vadovui, gabių mokinių, kurie domisi mokslu, skatinimas įsitraukti į mokslo tiriamąją veiklą, lyčių lygybės moksle skatinimas.

Galiausiai 2009 m. LMT patvirtino **nacionalinių mokslo programų** sąrašą (25,62 mln. eurų 2007–2013 m.). Buvo pradėtos vykdyti šešios nacionalinės mokslo programos (žr. 1 lentelę), kad pasirinktoms prioritetinėms mokslo sritims būtų užtikrintas konkursinis MTEP finansavimas (dotacijos).

1 lentelė. Nacionalinių mokslo programų elementai

Nacionalinės mokslo programos	Planuotas finansavimas 2010-2014 metams (mln. eurų)	Būsena
Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui	2,78	Patvirtinta ir pradėta
Valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas	5,47	Patvirtinta ir pradėta
Ateities energetika	5,79	Patvirtinta ir pradėta
Lėtinės neinfekcinės ligos	5,79	Patvirtinta ir pradėta
Lietuvos ekosistemos: klimato kaita ir žmogaus poveikis	5,79	Patvirtinta ir pradėta
Sveikas ir saugus maistas	-	-
Viso:	25,62	

Šaltinis: ERAWATCH (2012 m. gegužės mėn.)

Apie 15 procentų viso viešojo finansavimo, tenkančio moksliniams tyrimams ir inovacijoms Lietuvoje 2007–2013 m., yra skiriama **didesnių MTEP investicijų į MTEP vykdančias įmones skatinimui tiesioginės MTEP paramos pagalba** (205,5 mln. eurų). Ši parama daugiausia teikiama per priemones „Idėja LT“, „Intelektas LT“ ir „Intelektas LT+“. „Idėja LT“ tikslas – padėti įmonėms tinkamai pasirengti įgyvendinti MTEP veiklos projektus, tai yra atlikti MTEP projektų galimybių studijas ir taip sumažinti MTEP veiklos nesėkmės riziką. „Intelektas LT“ tiesiogiai remia MTEP plėtrą privačiose įmonėse (įskaitant verslo įmonių ir valstybinių mokslinių tyrimų institucijų bendradarbiavimo projektus). „Intelektas LT+“ remia vien MTEP infrastruktūros plėtrą – parengiamąsias studijas remia priemonė „Idėja LT“, o MTEP projektus – priemonė „Intelektas LT“. Paskiausias projektas yra LVPA pradėtas įgyvendinti „PRO-LT“ per kuri investuojama į šešis didelio masto mokslinių tyrimų projektus nanotechnologijų, sveikatos ir gyvybės mokslų srityse. Juos bendromis jėgomis vykdo Lietuvos universitetai, užsienio įmonių MTEP padaliniai („IBM Research“) ir UAB „Lietuvos tyrimų centras“ (2011 – 2013 m. planuojama skirti 11,7 mln. eurų).

2.2.2 Mokslinių tyrimų ir studijų infrastruktūros stiprinimas ir koncentracija

Kaip jau buvo minėta, 2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą įkurti penkis integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (Slėnius), turinčius konsoliduoti mokslinių tyrimų, studijų ir žinioms imlaus verslo potencialą. ŠMM šios programos įgyvendinimui numatė skirti iki 400 mln. eurų, pasitelkdama Nacionalinę kompleksinę programą (žr. toliau) ir Bendrąją nacionalinę mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programą (žr. 4 lentelę).

Taip pat buvo nutarta parengti *jungtines tyrimų programas* – JTP („jungtinės“ nurodo, kad mokslinius tyrimus drauge vykdo mokslo ir verslo bendruomenės). Jos turėjo padėti koordinuoti minėtųjų projektų įgyvendinimą.

Numatoma, kad Slėniai turėtų tapti reorganizuoto mokslinių tyrimų institutų tinklo dalimi. Jie laikomi efektyviu instrumentu stiprinti ir koncentruoti mokslinių tyrimų bei studijų infrastruktūrą ir sykiu plėtoti viešojo sektoriaus ir verslo bendradarbiavimą tam tikrose MTEP srityse.

2.2.3 Mokslinių tyrimų ir verslo sujungimas

Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programa (jos biudžetas 2007–2013 m. sudaro 313,7 mln. eurų) apima įvairias veiklas, kuriomis siekiama sukurti aukšto lygio mokslinių tyrimų centrus ir kompetencijų centrus, įsteigti Nacionalinį atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centrą ir remti Slėnių veiklą. Aukšto lygio mokslinių tyrimų centrai ir kompetencijų centrai – tai MTEP centrai, kurių veikla orientuota į tarptautiniu lygmeniu pripažįstamus aukštos kokybės teminius tyrimus (išskyrus Slėnius). Jie gauna paramą MTEP infrastruktūros ir MTEP veiklų vystymui ir (arba) atnaujinimui.

Nacionalinių kompleksinių programų siekis yra kompleksiškai (tiesioginėmis ir netiesioginėmis priemonėmis) didinti MTEP imlių ūkio sektorių lyginamąją dalį ir patenkinti horizontaliąją MTEP paklausą ūkio subsektoriuose, kompleksiškai derinant aukštos kvalifikacijos specialistų mokymą, MTEP įgyvendinimą, ryšių tarp mokslo ir verslo stiprinimą, bendros infrastruktūros plėtrą ir kitas konkurencingumą gerinančias priemones. Visas nacionalinėms kompleksinėms programoms skirtas finansavimas yra parodytas 2 lentelėje. Programos 2007–2013 m. bendrasis biudžetas yra 114,4 mln. eurų.

2 lentelė. Pagrindiniai nacionalinių kompleksinių programų instrumentai

Nacionalinių mokslo programų (NKP) instrumentai	Finansavimas 2007-2013 metais (mln. eurų)
Studijų programų vystymas	13,9
Mokymai studentams ir tyrėjams bei jų mobilumo lengvinimas	15,4
Bendros tyrimų ir vystymo bei studijų infrastruktūros stiprinimas	21,9
Viso:	51,2

Šaltinis: Tyrimų ir vystymo strategija, Švietimo ir mokslo ministerija, Mokslo, studijų ir technologijų departamentas, Technologijų ir inovacijų skyrius, 2011 m. kovo mėn. Pranešimas

Šiuo metu yra patvirtinta 12 MTEP imliuose ūkio sektoriuose veikiančių NKP:

- Biotechnologijos ir biofarmacijos;
- Jungtinė lazerių, naujųjų medžiagų, elektronikos ir nanotechnologijų bei taikomųjų fizinių mokslų ir technologijų;
- Darniosios chemijos;
- Informacinių technologijų sektorius;
- Medicinos mokslų;
- Tvaraus gamtinės aplinkos naudojimo;
- Mechatronikos;
- Civilinės inžinerijos sektorius plėtros ir transporto;
- Lietuvos kūrybinių ir kultūrinių industrijų;
- Humanitarinių ir socialinių mokslų;
- Jūrinio sektorius;
- Žemės, miškų ir maisto ūkio.

Vėliau MITA pradėjo vykdyti Aukštųjų technologijų plėtros 2011 – 2013 metų programą ir Pramoninės biotechnologijos plėtros Lietuvoje 2011 – 2013 metų programą, kurios teikia nors ir nedidelę, bet koncentruotą paramą stiprinant ryšius tarp verslo įmonių ir mokslinių tyrimų komandų. Aukštųjų technologijų plėtros programos tikslas yra vertinti aukštųjų technologijų tendencijas bei sritis, kuriose esama mokslinio potencialo sukurti naujus gaminius, galinčius konkuruoti pasaulinėje rinkoje. Aprėpiamos šios sritys: biotechnologijos, mechatronika, lazerių technologijos, informacinės technologijos, nanotechnologijos ir elektronika. Pagrindinės biotechnologijų programos tyrimų sritys yra šios: pramoninių biotechnologijų išteklių bazė, biokatalizatoriai ir biotechnologijų procesai, iš biomasės išgautos cheminės medžiagos, farmacinė biotechnologija.

2.3 Inovacijų rėmimo priemonės

Yra grupė priemonių, kurios tiesiogiai nesusijusios su MTEP, bet vaidina svarbų vaidmenį didinant verslo gebėjimą ir pajėgumą vykdyti MTEP ir inovacijų veiklą. Tokios inovacijų rėmimo priemonės gali būti suskirstytos pagal jų orientavimą į tam tikrą įmonių rūšį ir jų MTEP bei inovacinius pajėgumus:

- Naujų vietinių MTEP vykdančių arba inovacijas diegiančių įmonių steigimo rėmimas;
- MTEP vykdančių įmonių pritraukimas iš užsienio;
- Įmonių kompetencijos MTEP srityje skatinimas ir privačių veikėjų bei visuomenės grupių bendradarbiavimo rėmimas.

2.3.1 Naujų vietinių MTEP vykdančių arba inovacijas diegiančių įmonių steigimo rėmimas

2010 m. nebuvo imtasi jokių konkrečių priemonių, tiesiogiai skatinančių naujų vietinių MTEP vykdančių arba inovacijas diegiančių įmonių steigimą. Tačiau priemonė „Asistentas 1“ (6,7 mln. eurų) siekia gerinti verslo paslaugų teikimą, o priemonė „Asistentas 2“ (22,3 mln. eurų) remia naujų meno ir (arba) verslo inkubatorių plėtrą. Per „Asistentas 2“ remiamos tokios veiklos rūšys: verslo arba meno inkubatorių statyba, rekonstrukcija ir įrengimas.

Programos „Verslumo skatinimas“ pagalba skatinami verslumo įgūdžiai (14,5 mln. eurų 2009–2013 m.). Rodančioms iniciatyvą įmonėms teikiamos konsultavimo ir mokymo paslaugos (susijusios su verslo steigimu bei plėtra ir orientuotos į gebėjimą generuoti verslo idėjas ir pasitelkti kūrybiškumą).

Lietuvos inovacijų 2010–2020 m. strategijoje numatyta remti naujas ir „pumpurines“ įmones – mokslo parkuose įsikūrusių verslo inkubatorių klientes. Kaip toks rėmimas būtų finansuojamas, kol kas nenuspręsta.

2.3.2 MTEP vykdančių įmonių pritraukimas iš užsienio

Vienas iš priemonės „Asistentas 3“ uždavinių - pritraukti tiesiogines užsienio investicijas į žinioms imlų verslą. 2010 m. gruodį buvo pristatyta priemonė „PRO-LT“ (11,6 mln. eurų), kuria skatinamas tarptautinis MTEP bendradarbiavimas tarp MTEP imlių užsienio kompanijų (konkrečiai, „IBM Research“ laboratorijų) ir Lietuvos universitetų. Vadovaujantis susitarimu dėl jungtinės iniciatyvos, 2011 m. buvo įsteigta UAB „Lietuvos tyrimų centras“, kuri atrenka bendradarbiavimo projektus ir paskirsto „PRO-LT“ priemonės lėšas.

2.3.3 MTEP veiklos, vykdomos bendradarbiaujant privačiajam ir viešajam sektoriams, rėmimas

Lietuvos inovacijų 2010 – 2020 m. strategijoje deklaruojama, kad vienas iš jos prioritetų yra gerinti žinių judėjimą ir perdavimą tarp įvairių inovacijų sistemos dalyvių. Dabartiniame strategijų rinkinyje yra numatytos priemonės ir finansavimo instrumentai, orientuoti į tarpsektorinį verslo sektoriaus ir valstybinių mokslinių tyrimų organizacijų, įskaitant universitetus, bendradarbiavimą MTEP srityje. Tiesiogiai šiam tikslui numatytas 2007–2013 m. biudžetas iš viso sudaro apie 100 mln. eurų (8 procentų visų lėšų, skirtų tyrimams ir inovacijoms).

Didžioji dalis priemonės, kuria siekiama gerinti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir žinių perdavimo srityje, yra finansuojama pagal SF 2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programos 1 prioritetą „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“.

Pirma, nuo 2010 iki 2013 m. bus įgyvendintos priemonės, susijusios su inovacijų klasterių, turinčių MTEP ir partnerystės infrastruktūrą, plėtra („Inoklasteris LT“ ir „Inoklasteris LT+“, 40 mln. eurų). Remiantis neseniai atlikto Lietuvos mokslo ir verslo bendradarbiavimo vertinimo rezultatais, pridėtinės vertės kūrimo grandinėje „Inoklasteris LT“ ir „Inoklasteris LT+“ turėjo daugiausiai įtakos (lyginant su kitomis priemonėmis) skatinant bendradarbiavimą tarp įmonių.

Klasteris – tai mažiausiai penkių privačių juridinių asmenų, esančių toje pačioje vertės kūrimo grandinėje ir turinčių bendrų ekonominių interesų, aglomeracija. Tam, kad klasteryje būtų lengviau įgyvendinti ekonominiai uždaviniai, turi dalyvauti MTEP institucijos. Atskirai finansavimas bus paskirtas veiklai, susijusiai su klasterių formavimusi įvairiose technologinio „proveržio“ srityse, remti. Yra numatyta remti klasterių koordinatorių investicijas į klasterių mokymo bei tyrimo centrų infrastruktūrą ir klasterių jungtinę (atviros prieigos) MTEP infrastruktūrą (laboratorijos, bandymų laboratorijos ir pan.).

Antra, buvo parengta grupė priemonių, skirtų Lietuvos inovacijų rėmimo sistemos plėtros skatinimui. Priemonėmis „Inogeb LT-1“ (20,8 mln. eurų) ir „Inogeb LT-2“ siekiama sukurti veiksmingą žinių ir technologijų perdavimo aplinką (konkrečiau, technologijų inkubatorius ir technologijų perdavimo centrus mokslo parkuose ir universitetuose), kuri savo ruožtu būtų palanki MTEP vykdančiam bei inovacijas diegiančiam verslui ir skatintų verslo ir mokslo partnerystę MTEP veikloje. „Inogeb LT-1“ ne tik padeda kurti inovacijų rėmimo infrastruktūrą (technologijų perdavimo centrus, technologijų

inkubatorius ir mokslo parkus), bet ir kartu su priemone „Mokslininkų ir kitų tyrėjų mobilumo ir studentų mokslinių darbų skatinimas“ teikia finansavimą technologijų perdavimo mokymams ir žinomumo didinimo renginiams. Priemonės „Inogeb LT-3“ (2011–2013 m.) paskirtis yra skatinti informacijos sklaidą, tarptautinių ryšių užmezgimą, įvairias inovacijų rėmimo paslaugas, kurias vienos kitoms galėtų teikti įmonės ir aukštojo mokslo institucijos (planuojama išleisti 3,02 mln. eurų). Pagrindinės planuojamos veiklos yra įvairūs seminarai, konsultacijos ir kiti renginiai, taip pat MITA plėtra. ŪM prie Slėnių programos prisideda per „Inogeb“ priemonę.

Trečia, 2010 m. liepą Ūkio ministerija pradėjo taikyti bandomąją priemonę, suteikiančią mažoms ir vidutinėms įmonėms vadinamuosius inovacijų čekius. Šios MITA administruojamos priemonės paskirtis yra nuo 2011 iki 2013 m. paskirstyti iki 3 mln. eurų po 2900–5800 eurų atskirais čekiais. 2011 m. nacionalinės reformų programos įgyvendinimo pažangos ataskaitoje inovacijų čekių sistema buvo įvardyta kaip viena iš sėkmingų priemonių. 2010 m. naudos iš tų čekių gavo iš viso 36 smulkaus ir vidutinio verslas, o 2011 m. – dar 85 SVV. Čekiai sudaro įmonėms sąlygas nesunkiai nusipirkti iš universitetų ir valstybinių tyrimų institutų MTEP paslaugas ir technines galimybių studijas.

2.4 Inovacijų finansavimas

2.4.1 Pama įmonių rizikos kapitalui

„Kontroliuojančiojo fondo“ (Ekonomikos augimo veiksmų programos (EAVP) 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“) paskirtis yra pagerinti SVV prieigą prie išorinių finansavimo šaltinių (mikrokreditai iki 25 000 eurų, rizikos kapitalo fondų investicijos, SVV finansinių išpareigojimų garantijos), o priemone „Dalinis paskolų palūkanų kompensavimas“ siekiama palengvinti finansinių išpareigojimų našta iš dalies kompensuojant SVV investicinių kreditų palūkanas ir taip remiant įmonių plėtrą. Abiejų paramos priemonių biudžetas yra 274 mln. eurų.

2010 m. Europos investicinis fondas (EIF) įkūrė rizikos kapitalo fondą „Verslo angelų fondas I“, kad šis investuotų į novatoriškas ir eksportui didžiausią dėmesį skiriančias Lietuvos įmones. Fondo steigimo sutartis pasirašyta įgyvendinant projektą „JEREMIE kontroliuojantysis fondas“, finansuojamą ES SF lėšomis.⁴

Šis fondas investuoja tik kartu ir lygiomis dalimis su verslo angelu. Verslo angelas – įmonė ar privatus investuotojas, pasirengęs į pasirinktą įmonę ne tik investuoti dalį savo kapitalo, bet ir dalintis su šios įmonės vadovais savo asmenine verslo patirtimi.

Bendras fondo dydis 2010–2015 m. laikotarpiu sudaro 8,42 mln. eurų, o investicijų į vieną įmonę dydis svyruoja nuo 50 000 iki 400 000 eurų. Iš verslo angelo taip pat tikimasi, kad vieną dieną per savaitę jis skirs darbui su įmone į kurią investavo. Investavimo taikiniai yra SVV, kurių metinė apyvarta siekia iki 4,3 mln. eurų, pardavimas orientuotas į eksporto rinkas, o vadovų komanda stipri ir sėkmingai dirbanti. Investuotos lėšos turi būti panaudotos naujų technologijų bei įrangos įsigijimui ir darbo sąnaudų finansavimui.

Remiantis turimais duomenimis, „Verslo angelų fondas I“ iki šiol yra investavęs į penkias įmones.

2.4.2 Garantijos

Europos investicinis fondas pasirašė garantinį susitarimą su banku „Nordea“, leisdamas bankui suteikti Lietuvos SVV iki 50 mln. eurų naujų paskolų. Pagal šią sutartį Lietuvoje atsirado nauja priemonė - „Pirmo nuostolio portfelinių garantijų finansinis instrumentas“ (angl. „*First Loss Portfolio Guarantee*“, FPLG) tą), kuris leidžia SVV gauti papildomą finansavimą ir skatina verslumą. Ši garantija įgyvendinama pagal JEREMIE programą.

⁴ http://www.eif.org/what_we_do/jeremie/news/2011_news/2011_Nordea_JEREMIE_Lithuania.htm?lang=en

2.4.3 Mokesčių lengvatos

Įmonės, kurios Lietuvoje vykdo MTEP, nuo 2009 m. gali naudotis mokesčių lengvatomis (Komisijos vertinimu, tai viena iš sėkmingiausių priemonių):

- Pelno mokesčio lengvatos investicijoms į MTEP veiklą: įmonės gali iš savo apmokestinamųjų pajamų tris kartus atimti išlaidas, patirtas vykdant MTEP projektus. MTEP veikloje naudotas ilgalaikis turtas gali būti nurašytas per dvejus metus;
- Pelno mokesčio lengvatos įmonėms, investuojančioms į technologinį atsinaujinimą. Jos gali sumažinti savo apmokestinamąjį pelną iki 50 proc. Investicijų dalį, kuri viršija šią sumą, galima atidėti paskesniems mokestiniams laikotarpiams (iki penkerių metų).

Apibendrinant, 3 lentelėje pateikiama Slėnių programa ir nurodoma, kaip iki šiol aptartos priemonės susijusios su penkių Slėnių veikla, o 4 lentelėje išvardijamos visos aprašytosios tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų programos vykdomos Lietuvoje.

3 lentelė. Slėnių, JTP bei MTEP infrastruktūros projektų matrica

Slėnis	Jungtinės tyrimų programos				Bendras Slėnių programos finansavimas (mln. Lt)
	Biomedicinos ir biotechnologijos (mln. Lt)	Inžinerijos ir informacinių technologijų (mln. Lt)	Gamtos išteklių ir žemės ūkio (mln. Lt)	Medžiagų mokslo, fizikinių ir cheminių technologijų (mln. Lt)	
Saulėtekis		VGTU Civilinės inžinerijos mokslo centro vystymas (18,9)		Nacionalinio fizinių ir technologijos mokslų centro įkūrimas (200,3) Vilniaus universiteto lazerinių tyrimų centro "Naglis" vystymas (11,43)	641,4
Santara	Jungtinio inovatyvios medicinos centro įsteigimas (51,25) Jungtinio gamtos tyrimų centro įkūrimas (125,37) IKT ir BIO technologijų parkų ir įmonių "plyno lauko" investicijų teritorijos inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų įrengimas bei IKT verslo inkubatoriaus ir technologijų centro statyba ir įrengimas (26,77). BIO technologijų parko verslo inkubatoriaus 1-os ir 2-os sekcijų pastatymas ir įrengimas.	Informacinių technologijų atviros prieigos centro įkūrimas (5,4)	Jungtinio gyvybės mokslų centro įkūrimas (15)		485,46
Santaka	Nacionalinio atviros prieigos MTEP centro sukūrimas Kauno technologijos universitete (5,9 iš 119,8) „Santakos“ slėnio Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centro sukūrimas (53,0) Slėnio „Santaka“ technologijų perdavimo ir verslo inkubatoriaus bazės sukūrimas (28,41)	Nacionalinio atviros prieigos MTEP centro sukūrimas Kauno technologijos universitete (24,68 iš 119,8) Nacionalinio atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centro sukūrimas (10,25 iš 22,5)	Nacionalinio atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centro sukūrimas (22,5)	Nacionalinio atviros prieigos MTEP centro sukūrimas Kauno technologijos universitete (63,29 iš 119,8) Nacionalinio atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centro sukūrimas (5,88)	288,45

Nemunas			5 MTEP centrų vystymas, studijų, susijusių infrastruktūrų ir mokslo institucijų pertvarkymas (80,289)		221,448
			Gyvūnų sveikatingumo, mitybos ir gyvūninių žaliavų kokybės centro infrastruktūros vystymas ir mokslinio potencialo konsolidacija (30,303)		
			Gyvūnų mitybos ir biotechnologijų MTEPcentro infrastruktūros ir mokslinės kompetencijos apjungimo plėtra (8,433)		
			Komunikacijų ir technologijų perdavimo centro 1 etapas: atviros prieigos vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų centro įkūrimas (3,799)		
			2 etapas: KTPC infrastruktūros ir materialinės bazės formavimas (8,828)		
Jūrinis			Jūrinio slėnio branduolio sukūrimas ir studijų infrastruktūros atnaujinimas (89,181)		241,351
			Inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų įrengimas, mokslo ir technologijų parko infrastruktūros plėtra (22,239)		

Šaltinis. MTEP strategija, Švietimo ir mokslo ministerija, Mokslo, studijų ir technologijų departamentas, Technologijų ir inovacijų skyrius, prezentacija 2011 m. kovo 1 d. Sprendimai ir iššūkiai Lietuvos MTEP sistemoje, Kristina Babelytė, Technologijų ir inovacijų skyrius, Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuva, "EastLink'2010", 2010 m. spalio 20 d.

	Ūkio ministerijos MTEP projektai finansuojami "Inogeb-2" programos lėšomis
	Švietimo ir mokslo ministerijos MTEP projektai finansuojami BNK programos lėšomis
	Švietimo ir mokslo ministerijos MTEP projektai finansuojami BMV programos lėšomis

4 lentelė. Mokslo programos ir mokslo strategijos finansavimo priemonės Lietuvoje

Programos pavadinimas	Periodas	Organizacija	Biudžetas (mln. eurų)	Tematiniai prioritetai	Tikslinė grupė
Nacionalinės kompleksinės verslo ir mokslo bendradarbiavimo skatinimo programos:	2007-2013	CPVA	313,7	-	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos
Aukšto lygio mokslinių tyrimų ir kompetencijos centrų plėtojimas	2007-2013	CPVA	8,7	-	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos, pavieniai asmenys (tyrėjai)
„Nacionalinės atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro kūrimas“	2007-2013	CPVA	29	-	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos
“Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programa“	2007-2013	CPVA	276	-	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos, technologijų ir inovacijų centrai, naujos technologijomis pagrįstos įmonės.
Tyrėjų karjeros programa (Tyrėjų mobilumas ir studentų moksliniai darbai, tyrėjų ir kitų MTEP darbuotojų kvalifikacijos ir įgūdžių kėlimas, valstybės parama tyrėjų įdarbinimui privačiose įmonėse, MTEP kokybė bei ekspertai), MTEP tematiniai tinklai ir asociacijos, Pasaulinė stipendijų sistema, žinių apie mokslą ir technologijas skatinimas jaunų žmonių tarpe, studijos apie MTEP kokybę ir aukštąjį mokslą)	2007-2013	LMT, ESFA	156,4	Jokių	Studentai, tyrėjai
Bendroji nacionalinė kompleksinė (integruota) programa	2007-2013	ESFA, CPVA, LMT	114,4	Biotechnologijos ir biofarmacija; Jungtinė lazerių, naujų medžiagų, elektronikos,	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų

(nacionalinės kompleksinės studijų programos, stiprinant bendrą mokslo ir studijų infrastruktūrą, aukštojo mokslo infrastruktūros modernizacija prioritetingose srityse, tyrimų ir vystymo tematiniai tinklai ir asociacijos, tyrėjų mobilumas ir kompetencijų ugdymas nacionalinių kompleksinių programų metu)				nanotechnologijų, bei taikomųjų fizinių mokslų ir technologijų; darniosios chemijos; IT sektorius; Medicinos mokslų; tvaraus gamtinės aplinkos naudojimo; Mechatronikos; Civilinės inžinerijos sektoriaus plėtros ir transporto; Lietuvos kūrybinių ir kultūrinių industrijų; Humanitarinių ir socialinių mokslų; jūrinio sektoriaus; žemės, miškų ir maisto ūkių.	įstaigos
Nacionalinės tyrimų programos	2007-2013	LMT	12,53	Ateities energetika, lėtinės neinfekcinės ligos; Lietuvos ekosistema: klimato kaita ir žmogaus poveikis; sveikas ir saugus maistas; valstybė ir tauta: paveldas ir tapatumas; socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui.	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos, privačios įmonės
Tiesioginė parama MTEP veiklai įmonėse:	2007-2013	LVPA	172,25	-	Privačios įmonės
„Idėja LT“	2007-2013	LVPA	10,25	-	Privačios įmonės
„Intelektas LT“	2007-2013	LVPA	57,9	-	Privačios įmonės
„Intelektas LT+“	2007-2013	LVPA	92,4	-	Privačios įmonės
„PRO LT“	2011-2013	LVPA	11,7	-	Privačios įmonės
Verslumo skatinimas („Verslumo skatinimas“, „Asistentas 2“)	2009-2013	SADM, LVPA	36,8	-	Privačios įmonės(tik „Asistentas 2“), aukštojo mokslo institucijos, kitos viešos ir privačios mokymo įstaigos, verslo organizacijos
Investicijos į produktyvumo didinimą („Lyderis LT2, „E-verslas LT“, „Procesas LT“, „Naujos galimybės“)	2008-2013	LVPA	190,7	-	Privačios įmonės

Klasteriai ir inovacijų skatinimo paslaugos („Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“, „Inogeb LT-1“, „Inogeb LT-2“, „Inogeb LT-3“)	2008-2013	LVPA, MITA	65,8	-	Privačios įmonės, aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos, technologijų ir inovacijų centrai, verslo organizacijos
Prieiga prie kapitalo (Finansavimo kontrolė, dalinis kreditų finansavimas, kontroliuojantis fondas)	2008-2013	INVEGA (UAB "Investicijų ir verslo garantijos"), Finansų ministerija	415	-	Privačios įmonės
Pramoninės biotechnologijos plėtros Lietuvoje 2011-2013 metų programa	2007-2010 ir 2011-2013	MITA	8,7 laikotarpiu 2007-2010 14,5 laikotarpiu 2011-2013	Biotechnologijos	Aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos, privačios įmonės (SVV)
Aukštųjų technologijų plėtros 2011–2013 metų programa:	2011-2013	MITA	2,6	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų komercinimas	Privačios kompanijos, aukštojo mokslo institucijos, valstybinės mokslinių tyrimų įstaigos

Šaltinis: Erawatch mokslinių tyrimų inventorių (2012 m. gegužės mėn.), ERAWATCH Lietuvos ataskaita; Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategija, Švietimo ir mokslo ministerija, Studijų, technologijų ir inovacijų skyrius, Technologijų ir inovacijų skyrius, 2011 m. kovo mėn.; „Sprendimai ir iššūkiai Lietuvos MTEP sistemoje“, Kristina Babelytė, Technologijų ir inovacijų skyrius, Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuva, „EastLink’2010“; informacija iš MITA.

2.5 Rekomendacijos

Įvertinus Lietuvos 2012 m. Nacionalinę reformų programą ir konvergencijos programą, Europos Komisija pirmiausia žvelgia į penkių Slėnių plėtrą kaip į Lietuvos mokslo bazės esminės reformos dalį. Slėnius papildo finansinės iniciatyvos, ypač MTEP mokestinės lengvatos, prieinamos nuo 2008 m., intensyvus struktūrinių fondų lėšų įsisavinimas ir inovaciniai čekiai. Be to, Lietuvos Respublikos Seime svarstomas naujas įstatymas, kuris leistų valstybės institucijoms iki 5 proc. savo pirkimo biudžeto skirti su MTEP susijusių prekių ir paslaugų įsigijimui. Planuojama įgyvendinimo data yra 2013 m.

Didesnis dėmesys ir išteklių koncentracija reikalinga tose mokslo ir technologijų srityse, kuriose Lietuva pajėgi konkuruoti tarptautiniu mastu. Ši išvada taip pat buvo viena iš svarbiausių ir 2011 m., kai buvo atliktas Lietuvos mokslo ir verslo bendradarbiavimo ir finansavimo koordinavimo vertinimas⁵. Žymi dalis MTEP bei inovacijų rėmimui numatytų lėšų turėtų būti skiriama inovacijų klasterių plėtrai prioritetinėse („proveržio“) sferose.

Akivaizdu, kad inovacijų skatinimo priemonės orientuotos į paklausą yra išvystytos kur kas mažiau. Pašalinti kliūtis novatoriškų įmonių augimui ir tą augimą remti būtų naudinga visos ekonomikos augimui ateityje. Rasti lėšų labai ankstyvoje ir technologijas orientuoto verslo kūrimosi stadijoje dažnai būna sunku, tad gauti viešojo sektoriaus paramą, kuri palengvins privačių lėšų pritraukimu vėliausiu laikotarpiu, išties yra svarbu. Viena iš 2011 m. sistemos vertinimą apibendrinančių rekomendacijų buvo pastebėjimas, kad Lietuvoje nėra tinkamos pusiausvyros tarp inovacijų pasiūlą ir paklausą skatinančių priemonių. Vietinėje rinkoje nėra paklausos rimtoms inovacijoms. Viena rimčiausių priemonių, galinčių skatinti tolesnę inovacijų paklausos plėtrą, yra inovatyvūs ir ikiprekybiniai viešieji pirkimai. Be to, dotacijų priemonės reikia suderinti su finansų inžinerijos priemonėmis bei instrumentais, priklausančiais inovacijų paklausos kategorijai (inovacijų naudotojų atleidimas nuo mokesčių, inovatyvių ir ikiprekybinių viešųjų pirkimų organizavimas, palankios inovacijų teisinio reguliavimo ir standartizavimo procedūros).

Tam, kad padidėtų šalies gebėjimas komercializuoti mokslinių tyrimų rezultatus, būtina skubiai plėtoti verslumo ir inovacijų kultūrą, aukštojo mokslo institucijų ir valstybinių mokslinių tyrimų sektoriaus įgūdžius, taip pat skatinti deramą motyvaciją ir mokyti viešajame sektoriuje dirbančius tyrėjus įsitraukti į žinių perdavimo ir komercializacijos veiklą.

2011 m. sistemos vertinime atkreiptas dėmesys į nepakankamą ne tik Slėnių, bet ir mokslo bei technologijų parkų plėtrą, ir nurodyti tokie trūkumai:

- neaiški Slėnių paskirties apibrėžtis;
- painiava tarp sąvokų ir naujų, „lietuviškų“ reikšmių priskyrimas tam tikriems pasaulyje užgimusiems reiškiniams;
- sistemiškumo stoka, kurią iš dalies lemia nelygios mokslo ir verslo galimybės formuojant Slėnių veiklą.

Stebėsenos grupė savo metinėje JTP pažangos ataskaitoje (2012 m. kovo 28 d.) kaip vieną pirmiausiai vykdytinų rekomendacijų įvardijo būtinybę iš naujo apibrėžti JTP kaip strateginę „veikiančiąją struktūrą“. Kalbant apie Slėnių projektus pažymėtina,

⁵ Lietuvos mokslo ir verslo sričių bendradarbiavimo efektyvumo bei finansavimo galimybių koordinavimo vertinimo paslaugos (Viešosios politikos ir vadybos institutas bei asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, 2011 m.).

kad reikia skubiai susirūpinti projektų valdymo rėmimu ir stiprinimu arba pakeisti kai kuriuos dabartinius Slėnių projektų vadovus, antraip projektai nebus įgyvendinti laiku. Kalbant apie vidutinės trukmės laikotarpį (2014–2020 m.), Stebėsenos grupė rekomenduoja esamą JTP koncepciją pakeisti integruota finansavimo programa, turinčia visiškai sukomplektuotą programos valdymo sekretoriata, veikiančią kurioje nors paskirtoje institucijoje. Šios programos konsoliduotų šiuo metu nesistemiškas priemones (Slėnių projektai, Nacionalinės kompleksinės programos ir t. t.) į vieną finansavimo srautą ir padėtų teikti visapusiškesnę „gyvavimo ciklo“ paramą plėtojant mokslinių tyrimų centrus, pajėgius konkuruoti tarptautinėje rinkoje. Remiantis MTEP požiūriu konkurencingų, inovacijas remiančių ir finansuojančių priemonių analize, taip pat atsižvelgiant į naujausias Europos Komisijos rekomendacijas, nepriklausomą sistemos 2011 m. vertinimą ir dabartinio projekto Stebėsenos grupės nuomonę, pagrindinės problemos kyla dėl prastos valdymo sistemos ir neaiškių strategijos įgyvendinimo procesų. Sistemoje esama akivaizdžių, sunkiai įveikiamų sisteminių barjerų, trukdančių suinteresuotosioms šalims viena kitą suprasti, išsiaiškinti abipusius poreikius ir operatyviai, strategiškai veikti. Spragos tarp atskirų sistemos elementų (žmogiškųjų išteklių, MTEP vykdytojų, verslo įmonių, NVO ir pan.) yra pernelyg didelės, kad būtų galima pagerinti padėtį per trumpą laiką.

Pastaruoju metu mėginta gerinti MTEP ir inovacijų politikos koordinavimą ir įgyvendinimą:

- Lietuvos inovacijų 2010–2020 m. strategijoje numatyta keletas priemonių, skirtų prieš tai minėtoms svarbiausioms problemoms spręsti;
- MOSTA atliko Mokslo ir studijų ateities išvargą, kuria buvo siekiama suformuluoti Lietuvos mokslinių tyrimų ir aukštojo mokslo sektoriaus ilgalaikę viziją (svarbiausias šios išvargos vaisius buvo mokslo ir studijų vizija „Moksloji Lietuva 2030“; remiantis šiais rezultatais bus rengiama ilgalaikė 2012–2030 m. švietimo ir mokslo strategija);
- Siekiant mažinti susiskaidymą, 2011 m. pradžioje buvo įkurta Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA). Kai kurios priemonės iš kitų vykdančiųjų agentūrų jau perduotos į MITA kompetenciją ir tikimasi, kad 2014–2010 m. MITA valdys visas aktualias programas;
- Atlikta tyrimų institutų tinklo pertvarka: keturi valstybiniai tyrimų institutai uždaryti, du pertvarkyti į biudžetines įstaigas, įsteigta 11 valstybinių mokslinių tyrimų institutų (sujungiant ir reformuojant kitus valstybinius mokslo institutus, universitetų mokslo institutus), 17 institutų integruota į universitetus.⁶

Suintensyvėjo diskusija apie inovacijų politikos įgyvendinimą, apimant klausimus apie inovacijų kultūrą, klasterių plėtrą, aptarinėjamos problemos, su kuriomis susiduria įmonė, – vis didesnis „protų nutekėjimas“ ir tarptautinė kvalifikuotos darbo jėgos migracija. Siekiant paskatinti inovacijų plėtrą, pagal neseniai priimta nauja Mokslo ir studijų įstatymo redakcija intelektinės nuosavybės teisės (INT) (anksčiau priklausančs valstybei) nuo šiol priklauso aukštojo mokslo institucijoms. Buvo pateikta rekomendacijų, kaip tvarkyti INT, ir yra tikimasi, kad mokslininkai bus paskatinti patentuoti savo tyrimų metu padarytus atradimus. Tuo pačiu metu Vyriausybė pradėjo vykdyti naują programą, kuria siekiama pagerinti viešąjį žinojimą apie INT. Joje akcentuojami autoriaus teisių ir su jomis susijusių teisių, aktualių informacinės visuomenės kontekste, reguliavimo, įgyvendinimo ir apsaugos aspektai.

⁶ A. Žalys „Institūtų tinklo pertvarka“, 2012 m. kovas.

Tam, kad Slėniai ateityje galėtų tapti Lietuvos MTEP ir inovacijų „karštaisiais taškais“, jiems reikia:

- turėti aiškia strateginę viziją ir uždavinius, apibrėžtus konkrečiose mokslo ir technologijų srityse;
- turėti suinteresuotųjų šalių (iš mokslo ir verslo pasaulio) ir veiklą finansuojančių partnerių;
- turėti esminį tikslą vykdyti tarptautinėje rinkoje konkurencingus MTEP, o ne vien plėtoti infrastruktūrą, kuri tėra viena iš svarbių tikslo įgyvendinimo priemonių;
- sukaupti tyrėjų ir kitų MTEP darbuotojų kritinę masę;
- būti atvirais naujoms suinteresuotosioms šalims – tiek vietinėms, tiek tarptautinėms;
- užtikrinti skaidrų ir efektyvų valdymą tiek programos, tiek projektų valdymo lygmeniu.

Slėniai turi būti integruoti į kurią nors ilgalaikę strategiją ir (arba) programą. Remiantis Stebėsenos grupės ataskaitomis, kol kas nėra jokios bendros centrų plėtros koncepcijos. Egzistuoja skirtingų mokslo, tyrimų ir inovacijų komponentų kratinys – tyrimų centrai, inkubatoriai, technologijų ir mokslo parkai, – kurie vienu metu veikia kiekvienas sau. Dabartiniai Slėniai buvo sugalvoti ir JTP temos buvo parinktos prieš kelerius metus. Tačiau strategijos ir bendrosios valdymo sistemos sukūrimo planavimas atliekamas tik dabar. Šie etapai turėjo būti įgyvendinami atvirkštine tvarka. Kartu turėjo būti parengtas žmogiškųjų išteklių plėtros planas ir MTEP programa, kad būtų užtikrintas tinkamas MTEP infrastruktūros naudojimas.

Dabartinėje politikoje yra daug reikalingų priemonių:

- Tyrėjų įgūdžiams ir kompetencijai palaikyti yra įkurta Tyrėjų karjeros programa (apimanti ir tyrėjų įdarbinimą įmonėse) ir Nacionalinės kompleksinės programos;
- MTEP vykdymas yra skatinamas per Nacionalines mokslo programas, tiesioginę MTEP paramą įmonėms ir inovacijų čekius (kad SVV galėtų nusipirkti MTEP paslaugas), Aukštųjų technologijų plėtros programą, Pramoninės biotechnologijos plėtros programą;
- MTEP infrastruktūros plėtra remiama per Nacionalines kompleksines programas ir Bendrąją nacionalinę mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programą;
- Inovacijų infrastruktūros plėtra remiama per klasterių iniciatyvas („Inoklasteris LT“, „Inoklasteris LT+“), „Inogeb LT-1“, „Inogeb LT-2“, „Inogeb LT-3“, priemonę „Mokslininkų ir kitų tyrėjų mobilumo ir studentų mokslinių darbų skatinimas“;
- Inovacijų verslumas skatinamas per priemonę „Asistentas 2“, „Verslumo įgūdžiai“;
- Inovacijų finansavimas gerinamas per „Kontroliuojantį fondą“, „Verslo angelų fondą I“, garantijas ir mokesčių lengvatas.

Dalyvaudama procese Vyriausybė turi veikti proaktyviai ir prisiimti žymią dalį su MTEP ir inovacijomis susijusių rizikų, nes nesėkmės gali ištikti ne vien dėl su rinka susijusių priežasčių, bet ir dėl sistemos spragų. Tačiau jeigu viešasis finansavimas stambiems projektams skiriamas neturint ilgalaikės vizijos ir strategijos, derėtų susirūpinti, nes tokia rizika gali būti pernelyg didelė net ir Vyriausybei. Kaip matyti, didelė dalis MTEP lėšų yra orientuotos į viešąjį sektorių, investuojant į MTEP infrastruktūrą, MTEP bazinį finansavimą ir t. t. Būtina skubiai atsakyti į klausimą: kokia yra šių investuotų ir suplanuotų lėšų paskirtis? Jeigu nėra rimtų ilgalaikių MTEP planų, investicijos nesukurs laukiamos socialinės grąžos. Reikalinga daug aiškesnė vizija, kas turėtų būti galutiniai šių investicijų naudos gavėjai.

Norint atsakyti į šį klausimą, pirmas skubus žingsnis būtų išsamiai įvertinti Lietuvos įmonių MTEP kompetencijos lygį ir jų pajėgumus bendradarbiauti MTEP srityje. Lietuvos inovacijų 2010–2020 m. strategijoje išskirta 13 prioritetinių Lietuvos verslo ir pramonės sektorių (jie suskirstyti į tris grupes: tradicinės pramonės šakos, pažangiųjų ir vidutiniškai pažangių technologijų šakos ir naujausių technologijų šakos), kurie turi potencialą kurti šalies ekonomikoje didžiausią pridėtinę vertę. Tačiau ryšiai tarp įmonių politikos prioritetų ir Slėnių iniciatyvų lieka neaiškūs. Detalesnę poreikių analizę būtų galima iš dalies atlikti pasinaudojant esamomis priemonėmis, vertinant „iš apačios į viršų“ – nustatyti, kurios įmonės jau sugeba sėkmingai prisidėti, pavyzdžiui, prie klasterių iniciatyvų, panaudoti čekius ar vykdyti pavienius MTEP projektus ir t. t. Išsamiai įvertinus Lietuvos įmonių MTEP ir netechnologinių inovacijų pajėgumus, bus galima taikytis į konkretesnes sritis, kuriose viešosios investicijos (įskaitant žmogiškųjų išteklių plėtrą, įmonių gebėjimus MTEP srityje, inovacijų diegimo įgūdžius ir verslumo skatinimas) turi būti telkiamos į Slėnius ar kitas partnerystės formas, skirtas konkrečioms mokslo / technologijų sritims.

Reikia keisti nacionalinių kompleksinių programų valdymo modelį ir procesų tvarkymą. Atsižvelgus į esamas politikos priemones tenka konstatuoti, kad trūksta informacijos apie MTEP sklaidą visuomenėje, nekeliama inovacijų sistemos vadovybės kompetencija (programų ir projektų lygmeniu). MTEP ir inovacijų srityse būtina gerinti tiek strateginio, tiek operatyvinio valdymo įgūdžius. 2011 m. mokslo ir verslo bendradarbiavimo vertinime irgi atkreipiamas dėmesys į tai, kad Lietuvoje būtina kelti politikos formuotojų kompetenciją. Būtų verta atsižvelgti į Estijos plėtros fondo pavyzdį – ten kuriant ir planuojant ekonomikos, aukštojo mokslo ir tyrimų bei inovacijų strategijas buvo dedama (per įvairias išvalgas) daug pastangų numatyti, kas laukia ateityje. Tačiau taip pat reikia investuoti tiek į ministerijų pajėgumus kurti ir vertinti programas, tiek į agentūrų pajėgumus jas vykdyti ir atlikti stebėseną.

Žvelgiant konceptualiai, Slėnius galima analizuoti kaip **tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų programas, kurioms būdingi keli veikėjai ir kelios įgyvendinimo priemonės (angl. *Multi actors and multi measures, MAP*)**, – nuo priėmimo ir kūrimo iki įgyvendinimo ir įvertinimo. Tai padidintų suinteresuotųjų šalių galimybes prisidėti prie tokių darinių valdymo ar dalyvauti jų veikloje. MAP paprastai būna pasitelkiamos kompleksinėms problemoms spręsti; jomis mėginama pastūmėti ištikus sektorius (universitetus, pramonę) tam tikra linkme, siekiama kokių nors elgesio ir (arba) institucinių pokyčių, o vykdyti jas tenka sudėtingoje aplinkoje, kurioje esama daugelio dalyvių ir reikia derinti skirtingų suinteresuotųjų šalių interesus. Taigi MAP, kurias dažnai vadina „inovacijų tinklais“, „klasterių programomis“, „kompetencijų centrais“ ar „kompetencijų tinklais“, yra gana sudėtingos struktūros. Slėniai yra vertinami kaip dar sudėtingesni veikėjų ir veiklų dariniai negu paprastos MAP. Slėnius galima integruoti į ilgalaikes strategijas, reikšmingą vaidmenį suteikiant vadinamiesiems MTEP kompetencijų centrums ir taip prisidedant prie MTEP organizacijų ir įmonių bendradarbiavimo. Kadangi palaikančioji inovacijų infrastruktūra ir susijusios inovacijų palaikymo paslaugos yra sudėtinis Slėnių dalis, jų vaidmuo strategijų portfelyje turi būti žymiai padidintas. Reikia skatinti naujų, į technologijas orientuotų ir žinioms imlių įmonių kūrimąsi bei plėtrą, kad susidarytų kritinė masė įmonių, galinčių įsisavinti šalyje egzistuojančias MTEP galimybes. Žvelgiant plačiau, per daug akcentuojama MTEP svarba ir per mažai – ūkio struktūra, kuri leistų daryti didesnę įtaką „optimaliam“ viešųjų finansų paskirstymui tarp viešojo ir privataus sektoriaus, tarp MTEP ir inovacijų, tarp inovacijų rėmimo ir finansavimo ir t. t.

3. Konkursinio finansavimo priemonės diegimo žingsniai

3.1 1 žingsnis: Finansavimo priemonės tikslai ir uždaviniai

Naujoji konkursinio finansavimo priemonė turėtų padėti spręsti Slėnių ir JTP projektams iškeltus uždavinius:

- Sutelkti Lietuvos mokslinių tyrimų potencialą;
- Palaikyti jungtinių švietimo ir mokymo mechanizmų plėtrą;
- Plėtoti jungtinius verslo ir bendradarbiavimo mechanizmus.

Taigi naujuoju konkursiniu finansavimu turėtų būti stengiamasi padidinti kritinę masę, sutelkti dėmesį į esamus Slėnių ir JTP projektus, vengiant pernelyg daug išskaidyti 30 mln. Lt biudžetą. Naujoji finansavimo priemonė turi padėti spręsti specifines Lietuvos inovacijų sistemos problemas ir prisidėti prie dabartinių politikos priemonių. Pirmiausia reikėtų atsakyti į klausimą apie dabartinės politikos keitimo logiką: kokia yra ta problema, kurios negali išspręsti pačios suinteresuotosios šalys arba rinka? Stebėsenos grupė, rinkdama informaciją, nustatė keletą taisytinių dalykų, duodančių svarų pagrindą koreguoti esamą politiką:

1. Esamas finansavimas ribotam laikui sutelktas tik į 20 statybos projektų ir visai mažai investuojama į „minkštosios infrastruktūros“ plėtrą, tai yra į tai, kas reikalinga tuose naujuose (arba esamuose) statiniuose dirbsiantiems žmonėms ir veiksiantiems tinklams.
2. Didžioji dalis lėšų yra išleidžiama tiesiog mokslinių tyrimų infrastruktūros statybai, tačiau kol kas trūksta dėmesio ir strateginio planavimo tos infrastruktūros ilgalaikio veikimo atžvilgiu. Papildomas finansavimas galėtų būti sutelktas sėkmingai veikiančių Slėnių ilgalaikiam veikimui užtikrinti.
3. MTEP projektuose mažai dėmesio skiriama ir mažai kas daroma tam, kad būtų užmezgami ryšiai su verslo sektoriumi arba būtų kuriami tinklai ir stiprinami santykiai su tarptautine bendruomene.
4. Kol kas nesprendžiama atviros prieigos problema. Nors daugeliui projektų tą padaryti per trumpą laiką kol kas galbūt per anksti, planuoti jau galima pradėti.

Konkursinio finansavimo schema neturėtų būti orientuota į konkretų Slėnį ar programą – potencialiai ji turi teikti paramą visoms JTP⁷ ir Slėniams, nors praktiškai daugiausiai finansavimo turėtų gauti tie, kurie gali kurti didžiausią pridėtinę vertę savo moksliniais pasiekimais, ekonomine plėtra, indėliu į socialinę gerovę arba šių trijų dalykų kombinacija. Taigi ji turėtų padėti siekti iškeltų uždavinių.

Svarbiausia problema, kurią rekomenduotina spręsti jau dabar, yra užtikrinimas, kad Slėniai ir mokslinių tyrimų organizacijos sugebėtų efektyviai naudotis naujai sukurta tyrimų infrastruktūra ir leistų ja naudotis platesnei bendruomenei. Šiame etape tai reikštų, kad reikia papildomai investuoti į tokias sritis:

- Pakankami žmogiškieji ištekliai, tai yra pakankamai vyresniųjų tyrėjų, kurie galėtų imtis vadovaujančio vaidmens užtikrinant optimalų įsigytos tyrimų infrastruktūros panaudojimą moksle;

⁷ Nors naujajame Valdymo ir koordinavimo modelyje pasiūlyta JTP apskritai nutraukti, tai gali būti įgyvendinta greitai, taigi naujoji finansavimo schema vis dar gali būti realizuojama per JTP.

- Kvalifikuoti inžinieriai ir techniniai darbuotojai / laborantai, galintys užtikrinti tinkamą įrangos funkcionavimą. Tai galėtų būti moksliniai darbuotojai, jeigu to reikalauja įrangos techninis sudėtingumas, arba techninės pagalbos specialistai / laborantai, neturintys mokslinio darbo patirties;
- Kvalifikuoti, patyrę vadovai, gebantys tinkamai vadovauti įkurtiems mokslinių tyrimų bei technologijų centrams ir inkubatoriams.

Vertinant formaliai, pritraukti pirmosios kategorijos žmogiškųjų išteklių gali padėti Tyrėjų karjeros programa, kurios tikslas yra skatinti mokslininkų ir kitų tyrėjų profesinį tobulėjimą visuose jų karjeros etapuose. Tačiau iš Slėnių stebėsenos pokalbių su universitetais ir mokslinių tyrimų institutais pastebima, kad jie neturi daug papildomų pajėgumų, kad galėtų atlikti daugiau mokslinių tyrimų ir edukacinių užduočių negu atlieka šiuo metu. Tai reiškia, kad papildomų žmogiškųjų išteklių tektų ieškoti arba tarp jaunų tyrėjų (neseniai baigusią doktorantūrą), arba tarp tyrėjų užsienyje, arba ieškoti bendradarbiavimo su tyrėjais ir inžinieriais, dirbančiais privačiame sektoriuje.

Daugeliui Europos universitetų irgi iškyla sunkumų siekiant surasti ir įdarbinti „vidurinio sluoksnio“ inžinierių ir techninių darbuotojų, kurie yra techniškai pasirengę valdyti tyrimų infrastruktūros įrangą ir pagal privalomas technines procedūras vykdyti jos techninę priežiūrą, pavyzdžiui, užtikrinti tinkamą biologinės saugos lygį infrastruktūrose, kuriose dirbama su biologiškai pavojingomis medžiagomis. Dažnai būtina, kad specialistai apmokytų laboratorijų darbuotojus, kaip atlikti įvairius darbus su tyrimų įranga ir užtikrinti laboratorijoje reikiamą saugą.

Trečia žmogiškųjų išteklių kategorija, kuri reikalinga norint užtikrinti geresnį mokslinių tyrimų infrastruktūros projektų vykdymą, yra tyrimų bei technologijų centrų, inkubatorių ir technologijų parkų vadovai. Patirtis ir čia rodo, kad rasti tokių yra ypač sunku, nes šie vadovai turi būti įvaldę tiek mokslo, tiek komercijos „kalbas“. Pageidautina, kad šie vadovai turėtų darbo užsienyje patirties, nors dėl to jų samdymas yra brangesnis negu vidutinio lygio mokslininko. Tokioms kompetencijoms kaip tik ir skirta jau veikianti ŪM priemonė „Inogeb LT-2“, tad Slėniai ir jų projektai gali ja pasinaudoti.

Antra sritis, kuri irgi galėtų būti remiama šiame etape, tai rengimas specialių MTEP projektų, skirtų stiprinti ryšius su panašiomis mokslinių tyrimų infrastruktūromis ar tyrimų grupėmis užsienyje, kurios naudojami panašiais įrankiais ar panašia infrastruktūra. Vienas iš pavyzdžių – Vilniaus universiteto Lazerių tyrimo centras, kuris yra aktyvus ES finansuojamo tinklo „Laserlab Europe“ narys. Tai atviros prieigos tinklas, susiejantis Vilnių su aukšto lygio mokslinių tyrimų partneriais visoje Europoje. Tokios rūšies partnerystė itin praverčia keičiantis gera praktika, skatinant tyrėjų mobilumą ir didinant Lietuvos mokslo matomumą. Finansavimo schemoje galėtų būti numatyta ir parama MTEP projektų vadovams, ieškantiems galimybių užmegzti ryšius su tokiais tinklais savoje mokslo sferoje.

3.2 2 žingsnis: Finansavimo priemonės rengimas

Norint parengti finansavimo priemonę, reikia priimti ne vieną sprendimą:

- **Kvietimo teikti paraiškas išsamaus turinio apibrėžimas** (pvz., veiklos, kuri bus remiama, rūšys ir teminis akcentas) ir sprendimas, kiek suteikti projektams laisvės teikiant daugiau idėjų ir pasiūlymų, atitinkančių konkrečias Slėnio reikmes. Kvietimo apibrėžimas turi būti pakankamai tikslus, kad būtų galima palyginti paraiškas kokybės ir pridėtinės vertės požiūriu;

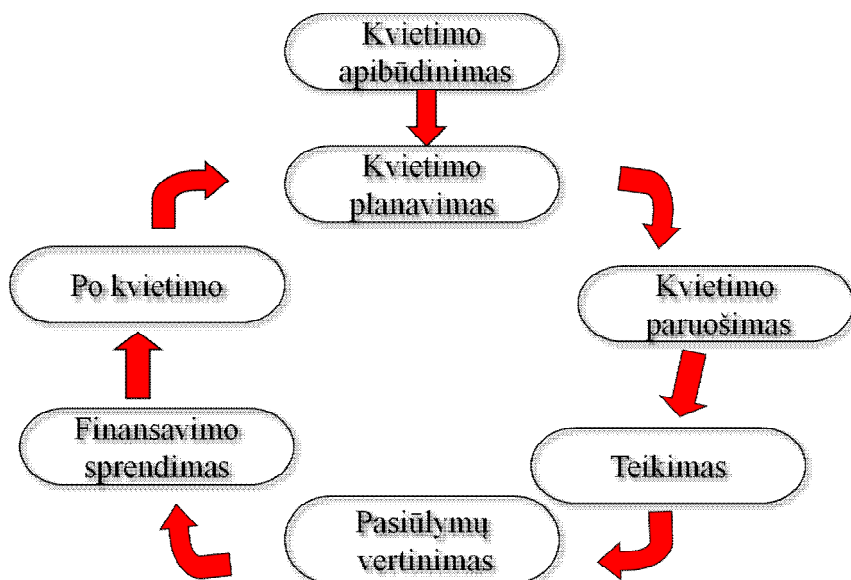
- Šios priemonės **konkurencinis pobūdis** byloja, kad papildomo finansavimo negaus automatiškai visi Slėniai ar JTP projektai, o tik tie, kurie parengs planus, pasižyminčius kokybe, geru valdymu ir aktualumu. Taigi, reikia iš anksto nustatyti minimalią balų ribą, kad būtų patenkinta tik tam tikra paraiškų dėl finansavimo dalis;
- Mažiausio ir didžiausio finansavimo, skirtino vienam projektui, dydis iš anksto nulems tikėtiną skaičių projektų, kurie gaus finansavimą iš turimo biudžeto;
- Kalbant apie **tinkamumo kriterijus**, svarbu apsvarstyti, į kokį lygį finansavimo schema yra nukreipiama: Slėnių valdymą, pavienius partnerius (pvz., universitetus), kelių Slėnių konsorciumus ir pan. Reikia iš anksto iširti ir teisinius reikalavimus, apibrėžiančius, kokie juridiniai asmenys gali teikti prašymus dėl valstybinio finansavimo;
- **Atrankos kriterijus** turėtų lemti finansavimo schemas tikslai ir uždaviniai. Visi potencialūs pareiškėjai turi būti labai aiškiai supažindinti su atrankos kriterijais ir jų santykinio svorio vertinant paraiškas;
- **Projektų finansavimo etapai**, galimos tarpinės patikros (pritariantis arba nepritariantis sprendimas) ir nuolatiniai vertinimai, kad būtų galima skirti finansavimo pratęsimą.

Toliau išdėstytame finansavimo priemonės pasiūlyme yra atsižvelgta į visus šiuos elementus.

3.3 3 žingsnis: Įgyvendinimas

Bet kurio kvietimo teikti paraiškas realizavimo žingsniai yra pavaizduoti 1 paveiksle.

1 paveikslas. JTP konkursinių finansavimo programų konkurso ciklas.

Šaltinis: adaptuota remiantis ERA-LEARN

Kvietimo apibūdinimas

Lietuvos valdžios institucijos turi atlikti šiuos pagrindinius uždavinius:

- Apibrėžti kvietimo prasingumą ir tikslus;
- Parinkti tinkamus dalyvius;
- Atsižvelgiant į esamą biudžetą nustatyti mažiausią ir didžiausią galimą finansavimą vienam projektui.

Kvietimo planavimas

Lietuvos valdžios institucijos turi išspręsti šiuos klausimus:

- Kas administruos kvietimą? Tikriausiai tai darys MITA, pasitelkdama į pagalbą LMT ekspertus;
- Kvietimo trukmė: jeigu norima sulaukti jungtinių paraiškų (pvz., kelių Slėnių arba kartu su tarptautiniais partneriais), tuomet vedančiajam partneriui reikia duoti laiko suburti konsorciumą;
- Valstybės pagalbos tvarka: kadangi projektuose gali būti derinami daugiau fundamentalūs tyrimai su daugiau taikomaisiais ar ikiprekybiniais tyrimais (pvz., koncepcijos patvirtinimas), reikia nutarti dėl konkrečios projektams taikytinos valstybės pagalbos tvarkos.

Kvietimo paruošimas

- Techninės užduoties suformulavimas pagal taisykles ir procedūras;
- Pagalbinių dokumentų parengimas;
- Kvietimo paviėšinimas: Slėniams ir suinteresuotosioms šalims pranešama apie kvietimą ir jo tikslus.

Teikimas

- Reikia nutarti, ar paraiškos teikimo procedūra bus sudaryta iš vieno ar iš dviejų etapų (pvz., per pirmąjį etapą pateikiama vien idėja, o per antrąjį etapą – detalus idėjos aprašas);
- Dviejų etapų procedūros privalumai:
 - Paraiškas, kurios neatitinka kvietimo tematikos, galima atmesti jau ankstyvoje stadijoje;
 - Pareiškėjai sutaupo daug laiko;
 - Pirmame etape vertinimą gali atlikti nedidelė žmonių grupė.
- Jeigu paraiškos priimamos dviem etapais:
 - Reikia parengti pareiškėjams šabloną, kuriame jie galėtų trumpai aprašyti savo įsivaizduojamą projektą ir jame dalyvausiančius partnerius;
 - Reikia parengti kriterijus, kurie užtikrintų, kad į antrą etapą pereinama visiškai skaidriai.
- Reikia nustatyti, kiek pareiškėjų pateks į kitą etapą;
- Reikia nustatyti išsamių paraiškų pateikimo formatą ir kriterijus.

Paraiškų vertinimas

Reikia apibrėžti vertinimo procedūras:

- Atrankos kriterijai ir jų santykinis svoris;
- Vertintojų parinkimas, įskaitant vertintojus iš užsienio, turinčius patirties konkrečiose srityse, pavyzdžiui:
 - Žmonės, turintys patirties su inkubatoriais, technologijų perdavimu ir viešojo bei privačiojo sektorių partnerystė, todėl gebantys kompetentingai vertinti bendradarbiavimo su verslu aspektus;

- Žmonės, turintys mokslinių tyrimų infrastruktūrą, panašią į esančias Lietuvoje, valdymo patirties;
- Žmonės, turintys patirties, kaip kurti mokslinių tyrimų infrastruktūroje dirbančių absolventų, tyrėjų ir operatorių kvalifikacijos kėlimo programas;
- Instrukravimo ir vertinimo formų (užsienio) vertintojams parengimas;
- Apsisprendimas, kiek vertinimų turi būti nuotoliniu būdu, o kiek – per tiesioginius pokalbius ir pranešimus.

Prieš vertinant paraiškas reikia nuspręsti, kokio profilio ekspertai bus pasitelkiami. Kadangi projektai bus orientuoti į Slėnių koncepcijos įgyvendinimą, tie ekspertai neturėtų būti vien mokslininkai, – reikia ir tokių, kurie turi mokslinių tyrimų infrastruktūros valdymo patirties ir yra tų paslaugų ir rezultatų, kuriuos Slėnis tikisi generuoti, potencialūs naudotojai. Jeigu kvietimas susijęs su nemažo dydžio projektais, kuriuos įgyvendinant numatoma samdyti tyrėjus ir techninį personalą ilgesniam laikui, rekomenduotina pasitelkti vertintojus iš kitų šalių. Tačiau jeigu paraiškos smulkesnio pobūdžio (pvz., internacionalizacijos rėmimo veikla), tokia procedūra gali būti per brangi ir per sudėtinga.

Sprendimai dėl finansavimo

Prieš paskelbiant kvietimą svarbu apsispręsti dėl dviejų dalykų:

- 1) Nustatyti valdymo modelį, pagal kurį įvairios procese dalyvaujančios Lietuvos ministerijos ir agentūros turi tarti savo žodį priimant galutinius sprendimus dėl finansavimo;
- 2) Nuspręsti, kas rūpinasi šio kvietimo sutartimis ir kam tenka stebėsenos atsakomybė. Mūsų supratimu, tai atliks MITA, pasitelkdama LMT ekspertų pagalbą (pvz., ekspertinius vertinimus).

Tai reiškia, kad šios organizacijos turi žmogiškųjų išteklių ir būtinos kvalifikacijos, kad galėtų valdyti ir stebėti kvietimus ir remiamus projektus.

Po kvietimo

Po kvietimo reikia vykdyti įvairias užduotis:

- Stebėti finansuojamus projektus;
- Rengti ataskaitas apie kvietimo įgyvendinimą ir viešinti kvietimo rezultatus;
- Kurti vertinimo struktūrą, siekiant išanalizuoti jungtinių kvietimų poveikį;
- Sisteminti gautas žinias ir pamokas, ruošiantis kitam paramos iš Struktūrinių fondų etapui (po 2013 m.).

4. Konkursinio finansavimo programa Nr. 1 „Taikomųjų pramoninių tyrimų komandos“

2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą įkurti penkis integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (slėnius), turinčius konsoliduoti mokslinių tyrimų, studijų ir žinioms imlaus verslo potencialą. ŠMM programų įgyvendinimui skiria iki 400 mln. eurų per Nacionalinę kompleksinę programą ir Bendrąją nacionalinę mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programą. Slėnių siekiai įgyvendinami per 20 MTEP infrastruktūros plėtros ir įrangos atnaujinimo projektų, susijusių su kitais viešosiomis lėšomis finansuojamais mokslinių tyrimų ir studijų projektais („minkštieji projektai“), kurie visi drauge sudaro pagrindinius Slėnių komponentus. Vėliau Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino keturias Jungtinių tyrimų programas (toliau – JTP), kurios turi koordinuoti prieš tai minėtų projektų įgyvendinimą. JTP iškeltas uždavinys sutelkti mokslinių tyrimų potencialą šiose pasirinktose srityse: gamtos išteklių ir žemės ūkis, biomedicina ir biotechnologija, inžinerija ir informacinės technologijos, medžiagų mokslas, fizikinės ir cheminės technologijos.

Laukiamas Slėnių / JTP programų rezultatas yra generuojamų inovacijų prieaugis pasirinktose mokslinių tyrimų srityse. Tačiau reikia užtikrinti, kad didelį infrastruktūrai skiriamą finansavimą papildytų parama bendradarbiaujančių akademinų – pramonės MTEP komandų kūrimui – tai sudarytų prielaidas efektyviau panaudoti įrangą ir skatintų atvirą prieigą prie naujos mokslinių tyrimų infrastruktūros.

Tam skirta programa „Taikomųjų pramoninių tyrimų komandos“, kuri teiks paramą per du papildomus finansavimo instrumentus:

Pirmasis yra prieinamas Lietuvoje registruotoms mokslo ir studijų institucijoms; jį finansuoja Švietimo ir mokslo ministerija ir administruoja Europos socialinio fondo agentūra (<http://www.esf.lt/lt/>);

Antrasis yra prieinamas Lietuvoje registruotoms privačioms įmonėms; jį administruoja Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA).

4.1 Programos tikslai

Programa turi tris pagrindinius tikslus, kurių kiekvienas išskaidytas į du mažesnius tikslus:

- Gerinti MTEP valdymo gebėjimus, stiprinti mokslinių tyrimų komandas, besidarbuojančias infrastruktūroje, finansuojamoje Slėnių / JTP projektų, ir skatinti atvirą prieigą prie tos infrastruktūros, tai yra:
 - teikti finansavimą mokslinių tyrimų institucijoms, susijusioms su Slėniais / JTP, kad jos sugebėtų pritraukti/ išlaikyti aukščiausio lygio tyrėjus ir aptarnaujantį personalą;
 - gerinti komandose mokslinių tyrimų valdymo gebėjimus;
 - Slėniuose / JTP projektuose skatinti internacionalizaciją ir atvirą prieigą;
 - teikti papildomą finansavimą atviros prieigos centrų plėtrai;
 - integruoti Lietuvos Slėnių / JTP projektų infrastruktūras į regioninius (pvz., Baltijos jūros regiono) arba visos Europos masto tyrėjų bendradarbiavimo tinklus.
- Didinti verslo įsitraukimą į Slėnių iniciatyvas ir skatinti bendrus mokslo-verslo MTEP:
 - skatinti Slėnių / JTP tyrimų komandų ir naudotojų iš verslo partnerystę;
 - siekti, kad Slėnių / JTP projektų veiklos technoliniai rezultatai būtų pritaikomi Lietuvos įmonėse.

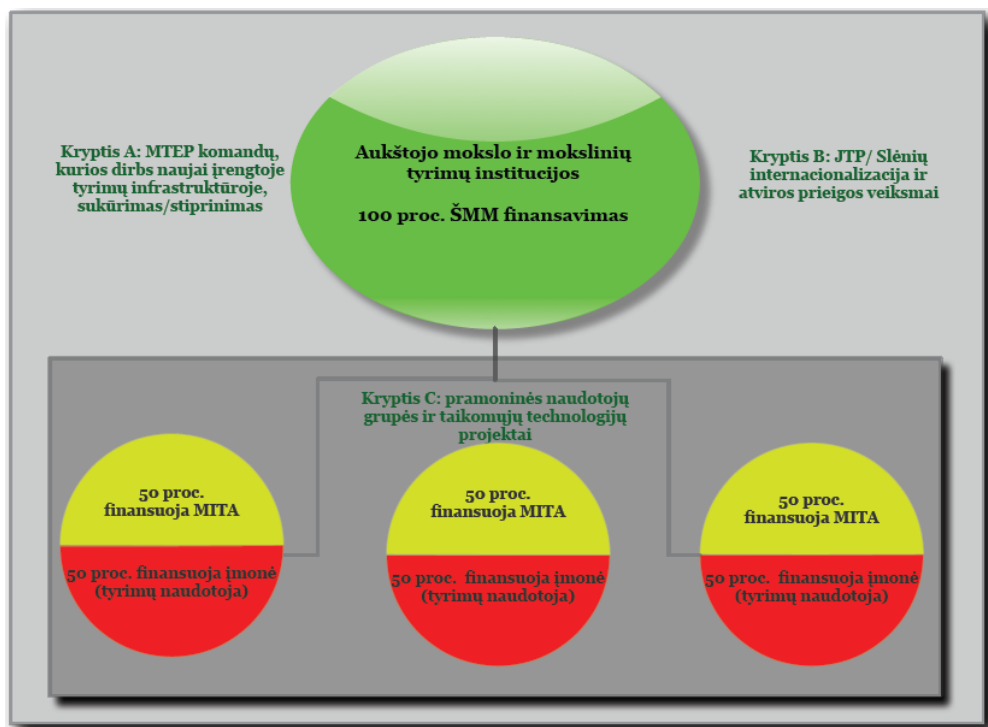
4.2 Tinkamos veiklos

Pagal šią programą numatytos trys atskiros veiklų finansavimo kryptys:

- Kryptis A (tinkami pareiškėjai: tik AMI – aukštojo mokslo institucijos): bus finansuojamas naujų MTEP komandų kūrimas arba esamų komandų stiprinimas. Tos komandos turi dirbti pagal kurią nors jungtinę mokslo-verslo mokslinių tyrimų programą, kurios rezultatus tikimasi pritaikyti Lietuvos pramonėje. Jos turi būti įsikūrusios arba dirbti kurioje nors tyrimų įstaigoje, finansuojamoje pagal Slėnių / JTP programą;
- Kryptis B (tinkami pareiškėjai: tik AMI): bus finansuojama Slėnių / JTP tyrimų komandų, remiamų pagal kryptį A, MTEP internacionalizacija, kad didėtų tyrėjų tarptautinis mobilumas, stiprėtų ryšiai su aukšto lygio tyrimų organizacijomis užsienyje ir augtų kompetencija atviros prieigos centruose;
- Kryptis C (tinkami pareiškėjai: tik privačios įmonės): bus teikiamas bendrafinansavimas verslo įmonėms, kad šios galėtų vykdyti taikomuosius MTEP drauge su tam tikros JTP / Slėnio tyrimų komandomis, kai šio bendradarbiavimo tikslas yra sukurti arba išbandyti pramonėje pritaikomą rezultatą.

Galimos finansavimo kryptys pavaizduotos 2 paveiksle.

2 paveikslas. Taikomųjų pramoninių tyrimų komandos – trys finansavimo kryptys

Pagal kryptis A ir B, AMI kaip pareiškėjos bus bendrafinansuojamos MITA (ne partneriai), o pagal kryptį C bendrafinansuojamos kaip pareiškėjos bus privačios įmonės (ne partneriai). Teikiant paraiškas pagal kryptis A ir B, būtina aiškiai įvardyti mažiausiai dvi Lietuvos įmones („naudotojus“), kurias domina potencialūs mokslinių tyrimų rezultatai, o verslo įmonių pagal kryptį C teikiamose paraiškose turi būti nurodytas partneris (partneriai šiuo atveju nebus finansuojami) – AMI arba tyrimų institucija, kuri atliks techninio patarėjo arba pagal sutartį atliekamų tyrimų partnerio vaidmenį. Kreiptis dėl paramos gali tik reikalavimus atitinkantys pareiškėjai.

4.3 Pagrindinių kvietime vartojamų sąvokų apibrėžimai

Svarbiausi šio kvietimo pareiškėjai yra visos Lietuvoje registruotos MTEP institucijos (apibrėžtos Lietuvos įstatymuose), kuriame nors iš 20 Slėnių / JTP infrastruktūros projektų atliekančios priimančiosios institucijos arba partnerio vaidmenį.

Tyrimų partneriai yra kitos Lietuvoje registruotos MTEP institucijos iš to paties Slėnio / JTP infrastruktūros projekto kaip ir pagrindinis pareiškėjas arba iš bet kurio kito Slėnio / JTP infrastruktūros projekto.

Partneriai iš įmonių („naudotojai“) yra privačios įmonės, registruotos pagal Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymą ir turinčios Lietuvoje veikiančią padalinį.

Kiti partneriai yra ne Lietuvoje veikiančios mokslinių tyrimų institucijos ir privačios įmonės. Jos gali dalyvauti programoje pagal toliau šiame dokumente išdėstytas sąlygas.

Minimalūs jungtinės mokslo-verslo komandos sudėties reikalavimai: vadovaujantysis tyrėjas (visos darbo dienos ekvivalentas – VDDE) nuo pagrindinio pareiškėjo, mažiausiai du (VDDE) doktorantūrą baigę tyrėjai iš pagrindinio pareiškėjo ir bendrapareiškėjo ir mažiausiai vienas (VDDE) pramonėje dirbantis tyrėjas / inžinierius iš dalyvaujančios įmonės. Tačiau pareiškėjai yra raginami burti didesnes komandas, kurias sudarytų iki 10 tyrėjų (turinčių magistro arba daktaro laipsnius) ir pagalbiniai darbuotojai, taip siekiant sutelkti pakankamus žmogiškuosius išteklius, reikalingus vykdyti vidutinės trukmės (trejų metų) tyrimų ir susijusių (doktorantūros) studijų bei valorizacijos programą.

Internacionalizacija: planuojami moksliniai tyrimai turi būti atliekami artimai bendradarbiaujant Lietuvos ir tarptautinėms tyrėjų bendruomenėms bei įmonėms. Siūlymai steigti centrus, į kuriuos kaip partneriai būtų įtrauktos tarptautinės bendrovės, bus vertinami teigiamai. Nemažai lems pareiškėjo turima tarptautinio bendradarbiavimo patirtis ir tyrėjų komandos potencialas tapti reikšmingais veikėjais tarptautinio bendradarbiavimo arenoje, ypač turint omenyje ES programas.

4.4 Tinkamumo kriterijai

Pareiškėjai ir bendrapareiškėjai turi atitikti šiuos kriterijus:

- Kryptys A ir B:
 - Slėnių asociacijos, įsteigtos pagal xxxx įstatymą;
 - Aukštojo mokslo institucijų tyrimų padaliniai, kaip apibrėžta xxxx įstatyme;
 - Valstybinės mokslinių tyrimų organizacijos, kaip apibrėžta xxxx įstatyme.
- Kryptis C:
 - Lietuvoje registruotos ir veikiančios privačios įmonės.

A ir B kryptyse pagrindinis pareiškėjas kuriame nors iš Slėnių/ JTP infrastruktūros projektų turi būti priimančioji institucija arba partneris. Kiekvienoje paraiškoje pagal kryptis A ir B būtinai turi būti nurodytas pagrindinis pareiškėjas, mokslinių tyrimų partneris ir du partneriai iš įmonių („naudotojai“) (jie veiks kaip partneriai ir pagal šias kryptis finansavimo negaus, tačiau turės pateikti įsipareigojimų raštą). Be to, paraiškos, kuriose bus nurodyta nuo 5 iki 10 partnerių ir į kurias bus įtraukti a) partneriai iš kitų Slėnių / JTP infrastruktūros projektų (tai yra iš institucijų, nedalyvaujančių pagrindinio pareiškėjo projekte – taip būtų skatinamas bendradarbiavimas tarp Slėnių / JTP) ir (arba) b) tarptautiniai partneriai, per atrankos procesą gaus aukštesnius balus.

Tarptautiniai partneriai tiesioginio finansavimo negaus, tačiau pagrindiniai pareiškėjai gali įtraukti ribotos apimties rezervą subrangos sutartims, kad tarptautiniams partneriams būtų galima sumokėti mokesį už specializuotų MTEP paslaugų suteikimą, ekspertų konsultacijas (pvz., INT, komercializacijos potencialas ir doktorantūros tyrimų ekspertinis vertinimas), paskaitų ar pranešimų renginiuose skaitymą ir t.t. Galima įtraukti kelionės ir pragyvenimo išlaidas, kurias tarptautiniai partneriai patirs dalyvaudami Lietuvoje vykstančiuose renginiuose.

Pagal kryptį C, pagrindinis pareiškėjas turi būti Lietuvoje registruota privati įmonė, turinti bent vieną gamybos ar paslaugų padalinį ir (arba) MTEP padalinį. C krypties paraiškose turi būti numatyta subrangos sutartimi patikėti dalį planuojamos veiklos mažiausiai vienam kvalifikuotam tyrėjui, inžinieriui ar specialistui, besidarbuojančiam kuriame nors iš 20 JTP / Slėnių projektų, ir (arba) tam tikrą laiką nuomotis įrangą ar infrastruktūrą, įrengtą per JTP / Slėnių projektus. C krypties pareiškėjai, kurie yra „naudotojai“ A ar B krypties projektuose, per atranką gaus aukštesnę balą.

4.5 Projektų finansavimas ir trukmė

Atsižvelgiant į turimas lėšas (30 mln. Lt, apie 8,75 mln. eurų), tikimasi skirti finansavimą nuo 20 iki 40 projektų pagal kryptis A, B ir C, o dotacijos dydis gali svyruoti nuo 500 000 Lt (apie 150 000 eurų) iki 1 750 000 Lt (apie 500 000 eurų).

Siūlomų projektų trukmė gali būti nuo 12 iki 36 mėnesių.

Prašomas biudžetas turi būti tinkamas ketinamiems atlikti darbams, atsižvelgiant į pareiškėjo patirtį ir pastaruosiu metu jo tyrimų finansavimo istoriją.

Paraiškoje dėl finansavimo pagal kryptis A ir B pagrindinis pareiškėjas turi pateikti ne tik projekto aprašą, bet ir išlaidų ir finansavimo planą konsorciumo pradiniam, mažiausiai vienerių metų ir daugiausiai trejų metų, veiklos laikotarpiui. Jeigu finansavimas bus suteiktas, šis planas bus naudojamas kaip konsorciumo steigimo, veiklos ir uždarymo pagrindas ir bus pridėtas prie sutarties, kuri bus pasirašyta tarp CPVA, atstovaujančios ŠMM, ir pagrindinio pareiškėjo.

4.6 Priimtinos išlaidos

Priimtinas išlaidas sudaro:

- Kryptis A (mokslo ir studijų institucijos):
 - Tinkamų mokslinių tyrimų išlaidos, įskaitant įrangą, vartojimo reikmenis ir konsorciumo patvirtintas keliones, susijusias su MTEP programa;
 - Priedai prie atlyginimų / stipendijų, kurie bus mokami darbuotojams, pasamdytiems konkrečiu tikslu – vykdyti arba padėti vykdyti jungtinių mokslinių tyrimų veiklą ir (arba) palaikyti tyrimų infrastruktūros ir įrangos funkcionavimą (pvz., tam tikrų sričių technikams / laborantams);
 - Išlaidos prieigai prie būtinos specialiosios įrangos (Lietuvoje ar užsienyje), kurios neturi priimančioji tyrimų institucija.
- Kryptis B (mokslo ir studijų institucijos):
 - Tyrimų komandos narių kelionės ir pragyvenimo išlaidos, kurias jie patiria mėgindami užmegzti tvarius santykius su panašiomis grupėmis užsienyje arba parengti jungtines paraiškas BP7 projektams;
 - Tarptautinės rinkodaros ir komunikacijos išlaidos (pvz., parama komunikacijos dalyviams arba dalyvavimas svarbiose tarptautinėse parodose ir mugėse);
 - Papildomas finansavimas dalyvavimui esamuose tarptautiniuose konsorciumuose, tokiuose kaip COST programa, mokslinių tyrimų

infrastruktūrų tinkluose, taip pat iniciatyvose, skirtose mokslo ir technologijų parkų kompetencijai didinti.

- Kryptis C (įmonės):
 - Inžinierių ar techninių darbuotojų/laborantų, specialiai pasamdytų darbuotis jungtinėje MTEP veikloje, vykdomoje kartu su mokslo ir studijų institucijomis, darbo užmokesčio išlaidos ir susijusios pridėtinės išlaidos. Čia įskaitomi ir darbuotojai, kurie kaip tyrėjai iš pramonės sektoriaus laikinai dirbaujami tam tikrose JTP / Slėnių infrastruktūrose;
 - Mokslinių ar techninių paslaugų įsigijimo iš mokslo ir studijų institucijų, esančių Lietuvoje ar kitoje ES valstybėje narėje, išlaidos;
 - Mokslinių tyrimų infrastruktūros ir įrangos (įskaitant vartojimo reikmenis), esančios mokslo ir studijų institucijose, su kuriomis palaikoma partnerystė, ir finansuojamos per Slėnių / JTP projektus, nuomos išlaidos;
 - Naujai įdarbintų darbuotojų, tiesiogiai susijusių su taikomųjų MTEP projektu, mokymo ir studijų išvykų išlaidos.

A kryptyje be tiesioginių išlaidų dar reikalinga netiesioginė, arba pridėtinė, *įmoka* pagrindiniam pareiškėjui / tyrimų partneriams, kuri išreiškiama kaip tam tikra procentinė tiesioginių išlaidų dalis (neįskaitant įrangos). Pridėtinės įmokos mokėtinos *pagrindiniam pareiškėjui / tyrimų partneriams* siekiant padengti netiesiogines išlaidas, patirtas priimant pas save konsorciumo mokslinių tyrimų projektus; jų paskirtis – įgalinti tyrimų institucijas teikti tarptautiniu mastu konkurencingas tyrimų infrastruktūros ir palaikymo paslaugas.

Visi projektai taip pat turi pateikti mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos / valorizacijos planą, kuriame būtų konkrečiai įvardytos platesnės tikslinės grupės (pvz., tam tikro ūkio sektoriaus įmonės, magistrantūros arba doktorantūros studentai, viešojo sektoriaus darbuotojai arba valstybės tarnautojai). Galimai finansuotinos veiklos yra specialiai pritaikytų kursų, paremtų tyrimo rezultatais, skaitymas, veiklos, bandant pasiekti įmones (pvz., seminarai, kuriuose pristatomas mokslinių tyrimų rezultatų technologinio pritaikymo potencialas), koncepcijos patvirtinimo etapo plano kūrimas. Sklaidos / valorizacijos plano įgyvendinimo išlaidos neturi viršyti 25 000 Lt (7240 eurų).

5 lentelė. Priimtinių išlaidų sąlygos

Priimtinos išlaidos	Reikalavimai, komentarai, paaiškinimai	Ribos
Tiesioginės projekto išlaidos:		
1. A kryptis: MTEP projekto įgyvendinimo išlaidos		
<ul style="list-style-type: none"> • Darbo užmokestis; • Persikraustymo išmoka; • Paslaugos; • Įrangos mokymo priemonių įsigijimas (trumpalaikis turmas); • Ilgalaikio turto nusidėvėjimas; • Viešinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pagrindinių tyrėjų, kvalifikuotų inžinierių ar technikų, reikalingų įrangai valdyti, darbo užmokesčio išlaidos; • Įrangos ar vartojimo reikmenų išlaidos padengiamos, jeigu jas galima pagrįsti pagal prie paraiškos pridėtą mokslinių tyrimų planą; • Paslaugos pagal subrangos sutartis yra priimtinos ir gali būti perkamos, jeigu projekto konsorciumas gali įrodyti, jog tam tikros žinios iš išorės yra būtinos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visos su projektui reikalingų darbuotojų darbo užmokesčiu susijusios išlaidos gali būti padengiamos daugiausia trejus metus; • Įrangos įsigijimo dalis neturi viršyti 20 proc. biudžeto; reikalingas svarus pagrindimas, kad tokie pirkiniai iš tiesų naudingai papildys esamas MTEP infrastruktūros investicijas.
2. B krypties išlaidos:		
<ul style="list-style-type: none"> • Darbo užmokestis; • Kelionės dienpinigiai užsienio svečiams; • Netiesioginės projekto išlaidos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kelionių, gyvenamosios vietos ir pragyvenimo išlaidos padengiamos konsorciumo tyrėjams, kurie išvyksta vykdyti jungtinių tyrimų tarptautinėje laboratorijoje nuo vieno iki šešių kalendorinių mėnesių; • Vartojimo reikmenys ir medžiagos (paprastai 1000 eurų per mėnesį), naudojamos tik tarptautinėje laboratorijoje tyrimų programos metu; • Užsienio tyrėjų, kviestinių lektorių, ekspertų ir panašių asmenų, atvykstančių į Lietuvą dirbti drauge su konsorciumu nuo vienos savaitės iki trijų mėnesių, kelionės ir pragyvenimo išlaidos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visos su kviestinių tyrėjų darbo užmokesčiu susijusios išlaidos nuo trijų iki 12 mėnesių; • Kelionės išlaidos apima vienos kelionės į tarptautinę laboratoriją ir atgal išlaidas; TJMS darbuotojams, kurie yra išvykę ilgiau kaip tris mėnesius, apmokama dar viena kelionė į abi puses, kad būtų palaikomas ryšys su „gimtąja“ laboratorija Lietuvoje; • Reikalaujama, kad pareiškėjai pirktų pigiausias ekonominės klasės skrydžių bilietus. Keliavimo viešuoju transportu iš tarptautinių oro uostų į tarptautines laboratorijas išlaidos laikomos priimtinais kelionės išlaidomis. Automobilio nuomos išlaidos nelaikomos priimtinais; • Turi būti taikomos CPVA patvirtintos

		pragyvenimo normos. Į pateiktas pragyvenimo normas įeina ir apgyvendinimo išlaidos.
3. C krypties išlaidos:		
<ul style="list-style-type: none"> • Darbo užmokestis; • Kelionės ir pragyvenimo išlaidos; • Netiesioginės projekto išlaidos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalifikuotų inžinierių, vadovaujančių taikomųjų MTEP projektams, ir įrangą prižiūrinčių technikų darbo užmokesčio išlaidos; • AMI esančios tyrimų infrastruktūros arba įrangos nuomos išlaidos ir susiję vartojimo reikmenys, būtini taikomiesiems MTEP (bandomieji pavyzdžiai, bandymai); • Perkamų paslaugų vertė gali siekti daugiausia 40 proc. visų priimtinių projekto išlaidų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visos su projektui papildomai pasamdytų darbuotojų darbo užmokesčiu susijusios išlaidos nuo šešių iki 18 mėnesių; • Kelionės ir pragyvenimo išlaidos pagal MITA taisykles.

4.7 Kvietimo procedūra ir atrankos kriterijai

4.7.1 Projektų planų pateikimas

Per pirmąjį paraiškų teikimo proceso etapą iš visų trijų kryptių pareiškėjų prašoma iki ... metų ... mėnesio ... dienos ... valandos pateikti projektų planus. Planus pateikti prašoma todėl, kad tiems pareiškėjams, kurių paraiškos yra akivaizdžiai nekonkurencingos, nereikėtų be reikalo įdėti daug darbo. Pateikti planai taip pat padės ŠMM ir MITA parengti vertinimo procesą galutiniam paraiškų teikimo etapui.

Planai turi būti surašomi naudojantis šablonu, jų dydis neturi viršyti keturių puslapių, jie turi būti parašyti lietuvių kalba (bet pageidautinas ir vertimas į anglų kalbą). Prie plano reikia pridėti sąrašą su visų partnerių kontaktiniais asmenimis (pavardė, telefono numeris, el. pašto adresas).

MITA / ŠMM administracine tvarka išanalizuos pateiktus planus ir išsiųs raštiškus atsiliepimus / komentarus iki ... metų ... mėnesio pabaigos. MITA / ŠMM atsiliepimas apie pateiktą planą niekaip juos neįpareigoja paraiškos vertinimo atžvilgiu. Pareiškėjas turi savarankiškai nuspręsti, ar ruošti išsamią paraišką, kai bus išleistas atitinkamas pranešimas. Planai, kurie bus pateikti ne pagal parengtą šabloną arba vėliau nei ... metų ... mėnesio ... dieną ... valandą, nebus vertinami ir, kai bus paskelbtas kvietimas, šie pareiškėjai išsamios paraiškos pateikti negalės.

4.7.2 Išsamios paraiškos

Paraiškos pateikimo terminas yra ... metų ... mėnesio ... dienos ... valanda. Prašyti finansavimo galės tik tie pareiškėjai, kurie buvo pateikę privalomą projekto planą. Projektus vertins paskirtas atrankos komitetas. Paraiškos dėl finansavimo, kurios bus parengtos ne pagal iki nustatyto termino pateiktą planą, bus atmestos. Paraiškos, parengtos pagal pateiktą planą, tačiau akivaizdžiai neatitinkančios mokslo-verslo komandoms keliamų reikalavimų ir gairių, irgi bus atmestos. Bus atmestos ir tos paraiškos, kurios neatitinka toliau išdėstytų atrankos kriterijų.

4.7.3 Atrankos procesas

Visos pateiktos paraiškos bus užregistruotos ir patikrintos dėl tinkamumo. Tos, kurios įveiks šį administracinės patikros etapą, bus vertinamos pagal atrankos kriterijus.

Visas paraiškas moksliskai įvertins atitinkamos prioritetinės Slėnių / JTP programų mokslo ir technologijų sričių vertinimo komitetas. Vertinimo komitetą sudarys verslo, plataus profilio ir mokslo ekspertai iš akademinio pasaulio, valdžios institucijų ir privataus sektoriaus. Komitetas turės pirmininką – mokslinių tyrimų atstovą (turintį atitinkamos mokslo šakos daktaro laipsnį ir po universiteto baigimo mažiausiai penkerius metus dirbusį mokslinių tyrimų srityje) – ir eilinius narius. Vertinimo komisijos narių skaičius gali skirtis, tačiau paprastai jis bus tarp penkių ir dešimties. Vertinimo komisijose dalyvauja ir užsienio ekspertai. Vertinant paraiškas kartais gali būti pasitelkiami ir ekspertai iš išorės, tai yra specialistai, kurie nėra vertinimo komisijos nariai. Vertinimo komisijos narys į šias pareigas bus skiriamas vieneriems metams, vėliau jo paskyrimas gali būti pratęsimas – iš viso ne ilgiau kaip penkeriems metams.

Savo sprendimą dėl finansavimo MITA paskelbs ... metų ... mėnesio ... dieną. Informacija apie sprendimą ir atitinkami komentarai bus išsiųsti visiems pareiškėjams. Paskirtų lėšų išmokėjimas bus pradėtas ne anksčiau kaip ... metų ... mėnesį.

4.7.4 Atrankos kriterijai

Pagrindiniai atrankos kriterijai yra šie:

- Parodytas siūlomų mokslinių tyrimų ar techninių užduočių, kurios bus vykdomos siūlomo projekto metu, mokslinis vertingumas, kokybė ir pridėtinė vertė (A kryptis);
- Parodyta projekto svarba gerinant finansuojamos MTEP infrastruktūros veikimą (mokslinį arba techninį) ir siekiant Slėnių bei JTP tikslų (A ir B kryptys);
- Pramoninio pritaikymo ir inovacijų diegimo potencialas (A ir C kryptys);
- Tikėtinas teigiamas internacionalizacijos rezultatas (B kryptis).

6 lentelė. A ir B krypčių atrankos kriterijai

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Pagrindimas
1. Parodytas siūlomų mokslinių tyrimų ar techninių užduočių, kurios bus vykdomos siūlomo projekto metu, mokslinis vertingumas, kokybė ir pridėtinė vertė	<ul style="list-style-type: none"> • Vertinama, ar pagrindinis pareiškėjas / partneriai turi aukštos kokybės tyrimų vykdytojų reputaciją; • Mokslinė apimtis: daugiadisciplinis požiūris. 	<ul style="list-style-type: none"> • Paraiška turi įtikinti, kad siūloma mokslinių tyrimų veikla yra originali ir papildanti tą, kuri jau vykdoma Lietuvoje; • Pirmenybė teikiama paraiškoms, kuriose įtraukti partneriai iš keleto Slėnių asociacijų arba kurios apima daugiau nei vieną JTP temą
2. Parodyta projekto svarba gerinant finansuojamos MTEP infrastruktūros veikimą (mokslinį arba techninį) ir siekiant Slėnių bei JTP tikslų	<ul style="list-style-type: none"> • Laukiamas projektų indėlis į Slėnių plėtrą arba į konkretaus MTEP infrastruktūros projekto veikimo fazės įgyvendinimo planus; • Paraiškoje aiškiai apibūdinti reikalavimai tyrėjams ir reikalingam pagalbiniam personalu i 	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjai turi paaiškinti, kaip jų veikla optimizuos pagal Slėnių / JTP programas finansuojamos MTEP infrastruktūros ir įrangos panaudojimą; • Paraiškoje reikia pagrįsti, koks bus MTEP infrastruktūros, finansuotos per Slėnių / JTP projektų statybos ir įrangos montavimo etapus, panaudojimo mastas (pvz., sumontuotos įrangos metinių pajėgumų procentinė dalis); • Pagrįstas ir realistiškas numatomų veiklų planavimas ir biudžeto sudarymas (įskaitant specialistų samdymo planą)
3. Parodytas pramoninio pritaikymo ir inovacijų diegimo potencialas	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjas ir (arba) partneriai turi ankstesnės bendradarbiavimo su įmonėmis ar verslo asociacijomis patirties taikomųjų MTEP srityje; • Tarp partnerių yra bent viena įmonė („naudotojas“), įsipareigojusi remti projektą 	<ul style="list-style-type: none"> • Pagrįsdamos šį kriterijų, tyrimų organizacijos turi įvardyti ir išsamiai paaiškinti savo ankstesnę bendradarbiavimo su įmonėmis, verslo asociacijomis ir užsienio organizacijomis patirtį; • Partnere esančios įmonės įsipareigojimų raštas, įskaitant sutikimą teikti bendrafinansavimą taikomiesiems / komercializuotiniems projekto elementams
4. Teigiamas internacionalizacijos rezultatas	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjas turi sudaryti aiškų planą, kaip bus vykdoma planuojamų MTEP veiklų internacionalizacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Išankstinis potencialių bendradarbiavimo partnerių ar tinklų Europoje ar Baltijos jūros regione identifikavimas, ryšiai su ESFRI projektais ir pan.; • Tarptautinių partnerių įsipareigojimų raštai; • Laukiami rezultatai projekto pabaigoje skatinimo prasme

7 lentelė. C krypties atrankos kriterijai

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Pagrindimas
<p>1. Pramoninė MTEP tema, turinti pritaikymo Lietuvos pramonėje potencialą.</p> <p>2. Parodytas gebėjimas savarankiškai vykdyti MTEP arba prižiūrėti pagal sutartį vykdomą tyrimų veiklą.</p> <p>3. Sinergija tarp taikomųjų MTEP projekto ir Slėnių / JTP projektų ir tyrimų veiklą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Projekto paraiškoje turi būti aiškiai įvardyta konkreti technologinė pažanga ir jos svarba įmonės plėtrai ateityje; • Personalo samdymo (projekto metu) planai arba mažiausiai vienas kvalifikuotas inžinierius ar technikas / laborantas tarp įmonės darbuotojų; • Paraiškoje turi būti nurodytas jau anksčiau įvardytas partneris iš AMI / tyrimų institucijų 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekto paraiškoje turi būti aiškiai išdėstyta, kaip numatomi projekto rezultatai turėtų arba padidinti našumą (procesų technologijos), arba padėti parduoti naujus gaminius; • Kvalifikuotų darbuotojų CV. Po studijų baigimo jie turi būti išdirbę mažiausiai trejus metus ir turėti mažiausiai magistro, o dar geriau – daktaro laipsnį aktualioje mokslo srityje; • Įsipareigojimų raštas, parašytas kaip įmonės-naudotojos kuriam nors A arba B krypties projektui; • Planuojamas dalies projekto perdavimas subrangos sutarties pagrindu vienam ar keliems tyrėjams, dirbantiems Slėnių / JTP tyrimų institucijoje. Bendradarbiaujančių AMI / tyrimų institucijų darbuotojų CV.

4.7.5 Vertinimo kriterijai; gairės vertintojams

A ir B kryptys

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Vertinimo aspektas / informacijos šaltinis
1. Parodytas siūlomų mokslinių tyrimų ar techninių užduočių, kurios bus vykdomos siūlomo projekto metu, mokslinis vertingumas, kokybė ir pridėtinė vertė	<ul style="list-style-type: none"> • Paraišką teikiantis pagrindinis pareiškėjas ir (arba) partneriai turi turėti aukštos kokybės tyrimų vykdytojų reputaciją • Mokslinė apimtis daugiadisciplinio ar interdisciplinio požiūrio prasme 	30	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 20 balų bus duodama už tyrimų kokybę remiantis ekspertiniu vertinimu iš šios mokslo srities tarptautinio lygio akademikų / tyrėjų ir taikant toliau įvardytus kriterijus (4 balai už kiekvieną) <ul style="list-style-type: none"> – Originalumas mokslo inovacijų ir (arba) naujų žinių atradimo prasme; – Tikslų, mokslinių tyrimų problemų ir hipotezių suformulavimas; – Teorinio nagrinėjimo svarumas, operacionalizacija ir mokslinio metodo naudojimas; – Žinių, literatūros ir šaltinių statusas; – Mokslinė apimtis daugiadisciplinio ir interdisciplinio požiūrio prasme • Dar 10 balų gali būti duodama už tyrimų planų įvykdomumą: bus vertinama, ar projektas realistiškas ir įgyvendinamas moksliniu, organizaciniu požiūriu, taip pat su tokiu biudžetu ir per tokį laiką.
2. Parodyta projekto svarba gerinant finansuojamos MTEP infrastruktūros veikimą (mokslinį arba techninį) ir siekiant Slėnių bei JTP tikslų	<ul style="list-style-type: none"> • Laukiamas projektų indėlis į Slėnių plėtrą arba į konkretaus MTEP infrastruktūros projekto veikimo fazės įgyvendinimo planus; • Paraiškoje aiškiai apibūdinti reikalavimai tyrėjams ir reikalingam pagalbiniam personalui. 	30	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 15 balų gali būti duodama už planuojamos mokslinių tyrimų veiklos suderinamumą su bendraisiais Slėnių / JTP tikslais ir už tyrimų infrastruktūros projektų demonstravimą. Daugiausiai balų gaus tie projektai, kurie pateiks aiškų vidutinio laikotarpio (nuo trejų iki penkerių metų) tyrimų planą, į kurį bus įtrauktas daugiau nei vienas Lietuvos tyrimų institutas, mažiausiai trys partneriai iš įmonių ir vienas tarptautinis partneris. • Iki 15 balų gali būti duodama remiantis planuojamų įdarbinti specialistų gyvenimo aprašymais (CV): daugiausiai 10 balų bus galima gauti už bendrą komandos lygį, ir dar 5 balai galės būti suteikti už iš užsienio į Lietuvą mažiausiai

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Vertinimo aspektas / informacijos šaltinis
			vieneriems metams pritrauktą vyresnįjį tyrėją (kuris baigęs doktorantūros studijas mažiausiai trejus metus dirbo tyrimų srityje užsienyje).
<p>3. Parodytas pramoninio pritaikymo ir inovacijų diegimo potencialas.</p> <p>Vertinant dėmesys bus sutelkiamas į kompetencijos, žinių, tinklų išmanymo ir kt. potencialą, sutelktą projektui, kuris turėtų generuoti pridėtinę vertę Lietuvos pramonėje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjas ir (arba) partneriai turi ankstesnės bendradarbiavimo su įmonėmis ar verslo asociacijomis patirties taikomųjų mokslinių tyrimų srityje. • Tarp partnerių yra bent viena įmonė (“naudotojas”), įsipareigojusi remti projektą. 	25	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 5 balų bus duodama už įrodymus apie praeityje atliktą tyrimų rezultatų valorizaciją ar komercializaciją arba pagalbą perkeltiant technologijas į Lietuvos įmones. • Iki 10 balų gali būti duodama už valorizacijos plano kokybę. Maksimalų balų skaičių gaus tie projektai, kurie turės gerai aprašytą „konceptijos patvirtinimą“ arba technologijų licencijavimo planą. • Iki 10 balų gali būti duodama už bent vieną partnerį iš įmonių. Maksimalų balų skaičių gaus tie projektai, kuriuose numatytas bendradarbiavimas su daugiau nei viena įmone ir (arba) yra įtrauktas tarptautinis verslo partneris.
<p>4. Teigiamas internacionalizacijos rezultatas</p>	<p>Pareiškėjas turi sudaryti aiškų planą, kaip bus vykdoma planuojamų MTEP veiklų internacionalizacija.</p>	15	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 10 balų bus duodama tiems projektams, kurie parengs aiškų bendradarbiavimo su kuria nors Europos tyrimų infrastruktūra planą. Tai galėtų būti kuris nors iš ESFRI centrų arba kitos ES valstybės narės nacionalinis kompetencijų centras. Taip pat turi būti pridėtas šio partnerio parašytas įsipareigojimų projektui raštas. • Projektai, kurie aiškiai nurodys papildančiąsias tyrimų infrastruktūras arba veiklas kitose šalyse, gaus papildomus 5 balus. Ypač turėtų būti stengiamasi ieškoti bendradarbiavimo galimybių Baltijos jūros regione.

C kryptis

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Vertinimo aspektas / informacijos šaltinis
<p>Taikomoji MTEP tema, turinti pritaikymo Lietuvos pramonėje potencialą</p> <p>Parodytas gebėjimas savarankiškai vykdyti MTEP arba prižiūrėti pagal sutartį vykdomą tyrimų veiklą</p> <p>Sinergija tarp taikomųjų MTEP projekto ir Slėnių / JTP projektų ir tyrimų veiklų</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Paraišką teikiantis pagrindinis pareiškėjas ir (arba) partneriai turi turėti aukštos kokybės tyrimų vykdytojų reputaciją • Mokslinė apimtis daugiadisciplinio ar interdisciplinio požiūrio prasme 	30	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 10 balų gali būti duodama už mažiausiai dviejų ekspertų atliktą MTEP paraiškos įvertinimą pagal šiuos kriterijus: <ul style="list-style-type: none"> – Iki 5 balų bus duodama už gaminio ar proceso, prie kurio vystymo prisidės šis projektas, naujumo laipsnį (esamos, jau turimos technologijos pritaikymas – 1 balas, naujiena įmonėje – 2 balai, naujiena Lietuvoje – 3 balai, naujiena pagrindinėse įmonės eksporto rinkose – 4 balai, naujiena pasaulyje – 5 balai); – Iki 5 balų bus duodama už darbo plano ir metodų, kuriais ketinama siekti paraiškoje planuojamo rezultato, kokybę. • Iki 10 balų bus duodama už mokslo ir inžinerijos specialistų, kuriuos įmonė siūš darbuotis projekte, kompetencijos lygį. Jeigu darbuotojus ketinama samdyti konkrečiai tam projektui, būtina pridėti siūlomų kandidatų CV. <ul style="list-style-type: none"> – Iki 5 balų bus duodama už esamų darbuotojų CV (pvz., ankstesnis dalyvavimas pramoninių MTEP projektuose, bendradarbiavimo su AMI sektoriumi patirtis ir t. t.) – Papildomi 5 balai bus duodami, jeigu vykdant projektą ketinama pasamdyti dar bent vieną darbuotoją • Iki 5 balų bus duodama už tai, kiek glaudus bus šio taikomojo projekto bendradarbiavimas ir sinergija su atitinkamo Slėnio/ JTP partnerio iš AMI sektoriaus atliekama mokslinių tyrimų veikla. Pagrindinis bendradarbiavimo vertinimo kriterijus bus tai, kiek smarkiai projekto sėkmė priklausys nuo paslaugų, perkamų pagal subrangos sutartis (pvz., nuo priegios prie specialios bandymų įrangos ir t. t.) • 5 balai bus duodami, jeigu įmonė yra naudotoja kuriame nors A arba B krypties projekte.

4.8 Projektų sėkmės matavimo rodiklių sistema

Kvietimo priedui Nr. 2 „Rodiklių matavimo / stebėsenos skaičiavimo metodas“.

Aukščiausio lygio MTEP komandų Slėniuose / JTP projektuose, kurie skatina mokslo ir verslo bendradarbiavimą, sukūrimas:

- Bendrų publikacijų skaičius (pvz., straipsniai žurnaluose, pranešimai konferencijose, paskelbimai apie atradimus, patentų įregistravimo paraiškos);
- Perduoti įgūdžiai ir žinios: apmokytų asmenų skaičius, įskaitant magistrantūros studentus, tyrėjus ir inžinierius iš verslo;
- Pagerėję bendradarbiavimo su verslu rodikliai, pvz., naujų asmenų, kurie pradėjo ir (arba) pabaigė savo doktorantūros tyrimus kokioje nors įmonėje (angl. Industrial PhD) , skaičius; pajamų, gaunamų iš pagal sutartis atliekamų tyrimų, augimas, lyginant su baziniais metais;
- Atnaujintas mokslinių tyrimų planas ir gautas papildomas finansavimas, kad pasibaigus einamajam projektui pavyktų išlaikyti bent jau pradinę tyrėjų ir techninių darbuotojų komandą dar 1–3 metus.

Internacionalizacija ir atvira prieiga:

- Slėnių / JTP tyrimų komanda pasiekia gerų rezultatų tarptautinių mokslinių tyrimų bendradarbiavimo srityje, pvz., dalyvauja ES bendrojoje programoje. Vertinama pagal papildomą finansavimą, gautą iš ES lygio programų;
- Slėnių / JTP mokslinių tyrimų grupės aktyviai bendradarbiauja su tarptautinėmis tyrimų grupėmis ir kitaip prisideda prie Lietuvos mokslinių tyrimų ir verslo internacionalizacijos;
- Slėniuose / JTP atliekami moksliniai tyrimai pritraukia (kaip kviestinius tyrėjus) patyrusių tyrėjų iš užsienio, įskaitant mokslinius bendradarbius ir vyresnius darbuotojus;
- Slėnių / JTP tyrimų infrastruktūroje sumontuotos įrangos maksimali naudojimo laiko dalis per metus, kai ta įranga naudojasi privačios įmonės arba tyrėjai iš kitų Lietuvos arba užsienio tyrimų institutų.

Taikomųjų technologijų projektai:

- Per projektą sukurta nauja apsaugota intelektinė nuosavybė (autorystės teisės, prekyženkliai, patentai, pramoninio dizaino teisės);
- Dėl naujos produkcijos pardavimo generuota apyvarta;
- Nauja arba besitęsianti partnerystė su AMI / tyrimų institucijų specialistais projektui pasibaigus;
- Inžinierių / techninių darbuotojų darbo sutarčių pratęsimas arba papildomų darbuotojų priėmimas projektui pasibaigus.

5. Konkursinio finansavimo programa Nr. 2 „Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programa“

2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą įkurti penkis integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (slėnius), turinčius konsoliduoti mokslinių tyrimų, studijų ir žinioms imlaus verslo potencialą. ŠMM programų įgyvendinimui skiria iki 400 mln. eurų per Nacionalinę kompleksinę programą ir Bendrąją nacionalinę mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programą.

Vėliau Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtinto Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programą (SMTIP) tam, kad Lietuvos mokslo bendruomenė turėtų prieigą prie būtinos naujausios infrastruktūros, kuri paspartintų tyrimus, galinčius padėti išspręsti kai kurias rimtas Lietuvos visuomenės problemas. Be to, infrastruktūras siekiama plėtoti kartu su prioritetinėmis mokslo ir technologijų sritimis, apibrėžtomis Slėnių / JTP programoje.

Dėl to SMTIP priemonės parama mokslinių tyrimų infrastruktūrų (MTI) finansavimui bus sudaryta iš pilno instrumentų paketo:

Pirmasis finansavimo instrumentas skirtas Pažangiųjų mokslinių tyrimų infrastruktūros plėtros iniciatyvoms, kad būtų optimizuojamas esamų MTI panaudojimas ir plėtra ir padedama kurti naujas mažo ir vidutinio masto MTI, labai reikalingas Lietuvos mokslo bendruomenei;

Antrasis instrumentas skirtas esamų MTI eksploatavimo ir priežiūros kaštų finansavimui, kad Lietuvos mokslo bendruomenė galėtų netrukdomai naudotis jai šiuo metu reikalinga infrastruktūra;

Trečiasis instrumentas skirtas AMI, infrastruktūrų atstovams, tyrėjams ir tyrėjų grupėms, kurios suinteresuoti rengti naujas nacionalines mokslines tyrimų infrastruktūras arba planuoti Lietuvos dalyvavimą tarptautinėse infrastruktūrose.

MITA, būdama Struktūrinių fondų programų tarpininkė, yra visiškai atsakinga už įgyvendinimą programų, kuriomis siekiama: 1) finansuoti MTEP ir inovacijas, 2) stiprinti inovacijų sistemas, 3) didinti informuotumo ir žinių apie inovacijas lygį ir, galiausiai, 4) stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą MTEP ir inovacijų srityje.

Tarpininko funkcijos plačiąja prasme paprastai yra šios:

- Programos / priemonės kūrimas ir tvirtinimas;
- Programos / priemonės įgyvendinimui reikalingų lėšų planavimas;
- Paramos dotacijų skyrimo principų kūrimas (ir atitinkamų teisės aktų rengimas);
- Dotacijų gavėjų konsultavimas įgyvendinus priemonę;
- Pateikimas duomenų, kurie reikalingi rengiant ataskaitas apie dotacijas ir paramos panaudojimą.

MITA turi rūpintis visu procesu, įskaitant šiuos dalykus:

- Atviro kvietimo rengimas: atviro kvietimo gairių formulavimas, kvietimo publikavimas;
- Atviro kvietimo administravimas: informavimo dienų organizavimas, prireikus atsakinėjimas į pareiškėjų klausimus, paraiškų (įskaitant projektų planus) surinkimo organizavimas;
- Paraiškų atrankos proceso organizavimas: atrankos proceso (įskaitant atrankos kriterijus) aprašymas, projektų planų peržiūra, administracinė patikra, atrankos komiteto suformavimas ir ekspertų suradimas, atrankos komiteto valdymas, sprendimų dėl finansavimo priėmimas;
- Finansavimo sutarčių pasirašymas: finansavimo sutarčių parengimas, sąlygų aptarimas su dotacijų gavėju ir pasirašymas;
- Programų stebėsenos organizavimas.

5.1 Programos tikslai

Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programa (SMTIP) turi du pagrindinius tikslus, kurių kiekvienas išskaidytas į mažesnius tikslus:

- Užtikrinti, kad Lietuvos mokslinių tyrimų bendruomenė galėtų naudotis reikalinga, modernia infrastruktūra, spartinančia tyrimų veiklą ir taip padedančia spręsti kai kurias esmines visuomenės problemas:

- Optimizuoti esamų mokslinių tyrimų infrastruktūrų panaudojimą ir plėtrą visose mokslo ir technologijų srityse, o ypač prioritetinėse, kurios apibrėžtos Slėnių / JTP programoje;
- Padėti sukurti visose mokslo ir technologijų srityse, o ypač prioritetinėse, kurios apibrėžtos Slėnių / JTP programoje, naujas mokslinių tyrimų infrastruktūras, kurios būtų aktualios Lietuvai ir reikalingos Lietuvos mokslo bendruomenei, kad ši pajėgtų išsilaikyti pirmosiose mokslinių tyrimų pažangos gretose, o Lietuvos pramonė sustiprintų savo žinių bazę ir technologinį išmanymą;
- Atliekant konceptualųjį projektavimą – galimybių studijų pagrindu – prisidėti prie naujų mokslinių tyrimų infrastruktūrų, galinčių aiškiai pademonstruoti Lietuvos mastus ir suinteresuotumą, kūrimo.
- Skatinti mokslinių tyrimų infrastruktūros projektų tarptautinį bendradarbiavimą ir atvirą prieigą:
 - Viešinti atviros prieigos mokslinių tyrimų infrastruktūrą;
 - Integruoti Lietuvos Slėnių / JTP mokslinių tyrimų infrastruktūras į tarptautines (t. y. Baltijos jūros regiono) ir (arba) europinius mokslinių tyrimų infrastruktūros tinklus ir projektus.

5.2 Tinkamos veiklos

Pagal šią programą numatytos trys atskiros veiklų finansavimo kryptys:

- Kryptis A – dotacijos pažangiosioms plėtos iniciatyvoms (tinkami pareiškėjai: tik AMI). Dotacijos bus skiriamos novatoriškiems infrastruktūros projektams, galintiems sukelti mokslinius proveržius. Šie projektai turi derintis su ligšioliniu mokslinių tyrimų ir technologijų plėtos įdirbiu, kuris buvo pasiektas ankstesnėmis investicijomis į infrastruktūrą, ir tą įdirbį toliau plėtoti. Projektai turi būti orientuoti į Slėnių / JTP programoje apibrėžtas prioritetines mokslo ir technologijų sritis. Ši kryptis padalyta į dvi mažesnes kryptis: parama mažos apimties mokslinių tyrimų infrastruktūroms ir parama vidutinės apimties mokslinių tyrimų infrastruktūroms;
- Kryptis B – dotacijos infrastruktūrų eksploatacijai (tinkami pareiškėjai: tik AMI). Dotacijomis bus finansuojama tik dalis eksploatacijos ir priežiūros išlaidų, kad pagal SMTIP A kryptį finansuojamos infrastruktūros būtų išnaudojamos kuo optimaliau;
- Kryptis C – galimybių studijos (tinkami pareiškėjai: AMI, infrastruktūros atstovai, tyrėjai ir tyrėjų grupės). Dotacijos suteiks galimybę planuoti naujas nacionalines mokslinių tyrimų infrastruktūras arba prisijungti planuojant Lietuvos dalyvavimą tarptautinėse infrastruktūrose.

5.3 Pagrindinių kvietime vartojamų sąvokų apibrėžimai

Šio kvietimo mokslinių tyrimų infrastruktūros (MTI) yra pastatai, ištekliai (įskaitant žmogiškuosius) ir susijusios paslaugos, kurių reikia mokslinių tyrimų bendruomenei, kad galėtų vykdyti tyrimus bet kurioje mokslo ar technologijų srityje. Šias infrastruktūras taip pat sudaro:

- Mokslinių tyrimų tikslais naudojama svarbi įranga arba instrumentų grupė (-ės);
- Stacionariai įtvirtinti instrumentai, kuriuos įstaigos operatorius prižiūri visų naudotojų labui;
- Informacinio pobūdžio ištekliai, tokie kaip rinkiniai, archyvai, su duomenų valdymu susijusi struktūrizuota informacija ar sistemos, naudojamos moksliniuose tyrimuose;
- Informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT) pagrįstos sistemos arba „E-infrastruktūros“, tokios kaip lygiagrečių ir paskirstytųjų skaičiavimų tinklai (GRID), debesų kompiuterija, programinė įranga ir komunikacijos;
- Bet kokie kiti unikalios prigimties ištekliai, naudojami moksliniuose tyrimuose.

Mažos apimties mokslinių tyrimų infrastruktūra laikoma tokia infrastruktūra, kuriai finansuoti iš *viso* reikalinga mažiausiai 500 000 Lt (144 810 eurų), o daugiausiai 2 mln. Lt (0,579 mln. eurų) (su PVM). Tokios infrastruktūros įranga yra nacionalinės svarbos, o ją paprastai prižiūri ir tvarko kuri nors viena institucija.

Vidutinės apimties mokslinių tyrimų infrastruktūra laikoma tokia infrastruktūra, kuriai finansuoti iš *viso* reikalinga nuo 2 mln. Lt (0,579 mln. eurų) iki 20 mln. Lt (5,79 mln. eurų) (su PVM). Tokios infrastruktūros būna nacionalinės arba tarptautinės svarbos (pvz., Baltijos jūros regione), jos yra patrauklios išoriniams naudotojams, ypač kai jose galima įgyti specialių žinių.

Galimi pagrindiniai šio kvietimo pareiškėjai yra visos Lietuvoje registruotos AMI (apibrėžtos Lietuvos įstatymuose), kuriame nors iš Slėnių / JTP infrastruktūros projektų atliekančios priimančiosios institucijos arba partnerio vaidmenį.

Tyrimų partneriai yra kitos Lietuvoje registruotos MTEP institucijos iš to paties Slėnio / JTP infrastruktūros projekto kaip ir pagrindinis pareiškėjas arba iš bet kurio kito Slėnio / JTP infrastruktūros projekto.

Kiti partneriai yra ne Lietuvoje veikiančios mokslinių tyrimų institucijos ir (arba) privačios įmonės, galinčios prisidėti prie programos tokiaame vaidmenyje.

Internacionalizacija: planuojami mokslinių tyrimų infrastruktūros projektai turi būti vykdomi artimai bendradarbiaujant Lietuvos ir tarptautinėms tyrėjų bendruomenėms ir esant geram koordinavimui. Pasiūlymai, į kuriuos kaip partneriai būtų įtraukti tarptautiniai partneriai – ypač iš Baltijos jūros regiono, – bus vertinami teigiamai. Nemažai lems pareiškėjo turima tarptautinio bendradarbiavimo patirtis ir tyrėjų komandos potencialas tapti reikšmingais dalyviais tarptautinio bendradarbiavimo arenoje, ypač turint omeny ES programas. Ypatingai vertinga patirtis su ESFRI projektais.

5.4 Tinkamumo kriterijai

Pareiškėjai ir bendrapareiškėjai turi atitikti šiuos kriterijus:

- Kryptys A ir B:
 - Aukštojo mokslo institucijos (AMI) ir valstybinės mokslinių tyrimų institucijos, kaip apibrėžta xxx įstatyme;

Tinkami A ir B krypties dalyviai yra Lietuvos AMI ir valstybinės mokslinių tyrimų institucijos, dalyvaujančios arba norinčios dalyvauti esamuose nacionaliniuose ar tarptautiniuose infrastruktūros projektuose arba tokius projektus vykdančios. Pagrindinis pareiškėjas turi būti priimančioji institucija arba partneris kuriame nors iš Slėnių / JTP infrastruktūros projektų. Kiekvienoje pagal A ir B kryptis teikiamoje paraiškoje mažų mažiausiai turi būti nurodytas pagrindinis pareiškėjas, galintis dirbti kartu su kitais mokslinių tyrimų partneriais. Paraiškos, kurias pateiks grupės, sudarytos iš skirtingų Lietuvos AMI atstovų ir (arba) skirtingų prioritetinių mokslo ir technologijų sričių atstovų ir (arba) esančios partneriais kitame Slėnių / JTP infrastruktūros projekte ir ketinančios naudotis infrastruktūra, per atranką gaus aukštesnį įvertinimą.

Projektai, į kuriuos bus įtraukti tarptautiniai partneriai, per atrankos procesą gaus aukštesnius balus. Ypač tai pasakytina apie A krypties vidutinės apimties mokslinių tyrimų infrastruktūros projektus. Partneriai iš kitų Baltijos jūros regiono (BJR) infrastruktūros projektų gali gauti tiesioginį finansavimą, jeigu BJR partneris skiria savo lėšas ir jeigu įrodoma, kad egzistuoja nacionalinė ir tarptautinė naudotojų bazė, sudaryta iš keleto aukštos kvalifikacijos mokslinių tyrimų grupių.

- Kryptis C:
 - Aukštojo mokslo institucijos (AMI) ir valstybinės mokslinių tyrimų institucijos, kaip apibrėžta xxx įstatyme;
 - Lietuvos infrastruktūros atstovai, tyrėjai ir mokslinių tyrimų grupės.

Tinkami C krypties dalyviai yra Lietuvos AMI, mokslinių tyrimų organizacijos, infrastruktūros atstovai, tyrėjai ir mokslinių tyrimų grupės, norinčios dalyvauti kuriant arba plėtojant nacionalinius ar tarptautinius infrastruktūros projektus. Kiekvienoje paraiškoje mažų mažiausiai turi būti nurodytas pagrindinis partneris. Pirmenybė bus teikiama tarptautiniams infrastruktūros projektams, ypač tiems, kurie bus susiję su kitomis Baltijos jūros regiono mokslinių tyrimų infrastruktūromis ir ESFRI projektais.

5.5 Projektų finansavimas ir trukmė

Atsižvelgiant į turimas lėšas (1 mlrd. Lt, apie 300 mln. eurų), tikimasi skirti finansavimą nuo 20 iki 40 projektų pagal kryptis A, B ir C, o dotacijos dydis svyruos nuo 500 000 Lt (apie 150 000 eurų) iki 20 mln. Lt (apie 6 mln. eurų).

Siūlomų projektų trukmė gali būti nuo 12 iki 60 mėnesių. Kalbant konkrečiau, C krypties projektų trukmė gali būti nuo 12 iki 24 mėnesių, o A ir B krypties projektų trukmė – nuo 24 iki 60 mėnesių.

Prašomas biudžetas turi būti tinkamas ketinamiems atlikti darbams, atsižvelgiant į pareiškėjo patirtį ir pastaruoju metu jo darytų tyrimų finansavimo istoriją.

Paraiškoje dėl finansavimo pagal kryptis A ir B pagrindinis pareiškėjas turi pateikti ne tik projekto aprašą, bet ir išlaidų ir finansavimo planą konsorciumo pradiniam (mažiausiai vienerių metų ir daugiausiai trejų metų) veiklos laikotarpiui. Jeigu finansavimas bus suteiktas, šis planas pasitarnaus kaip konsorciumo steigimo, veiklos ir uždarymo pagrindas ir bus pridėtas prie sutarties, kuri bus pasirašyta tarp MITA, atstovaujančios ŠMM ir pagrindinio pareiškėjo.

5.6 Priimtinos išlaidos

Priimtinas išlaidas sudaro:

- Kryptis A – dotacijos pažangiosioms plėtros iniciatyvoms (tinkami pareiškėjai: tik AMI):
 - Investicijų į mokslinius tyrimus išlaidos, įskaitant tyrimų įrangos ir jos dalių įsigijimo išlaidas, įrangos finansinė nuoma (lizingas), rekonstrukcijos ir atnaujinimo išlaidos (t. y. esamų mokslinių tyrimų infrastruktūrų žymaus pagerinimo išlaidos);
 - Išlaidos personalui (t. y. faktinės darbo užmokesčio sąnaudos) arba išlaidos išlaikyti profesiniam, techniniam ir vadybiniam personalui, konsultantams ir rangovams, kurie buvo pasamdyti konkrečiam tikslui – atlikti infrastruktūros kūrimo, projektavimo, gamybos, įrengimo, rekonstrukcijos ir atnaujinimo darbus. Čia įeina ir mokslinių tyrimų infrastruktūros pagrindinio operatoriaus (-ių) lavinimo ir mokymo išlaidos. Nėra įskaičiuotinos išlaidos, susijusios su eksploatavimą ar priežiūrą vykdančiu personalu, kai infrastruktūra jau veikia;
 - Mokslinių tyrimų duomenų bazės ir rinkiniai, E-infrastruktūros, skaitmeninės bibliotekos.
- Kryptis B – dotacijos infrastruktūrų eksploatacijai (tinkami pareiškėjai: tik AMI):
 - Esamų nacionalinių infrastruktūrų eksploataavimo, priežiūros ir pagalbos naudotojams išlaidos arba dalyvavimo tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose, ypač Baltijos jūros regione, išlaidos⁸;
 - Aukštos kvalifikacijos darbuotojų (techninių ar profesinių), tiesiogiai užsiimančių mokslinių tyrimų infrastruktūros eksploatacija ir priežiūra, darbo užmokestis (ir papildomos išmokos), pagrindinio MTI operatoriaus (-ių) mokymas, kai tai nėra įskaičiuota į dotaciją infrastruktūrai;
 - Kitos eksploatacinės išlaidos, įskaitant garantijas ir (arba) paslaugų teikimo sutartis, neįtrauktas į infrastruktūros dotaciją pagal A kryptį, garantijų ir programinės įrangos licencijų pratęsimas, techninė priežiūra ir remontas, atsarginės dalys, paslaugos, atsargos ir vartojimo reikmenys.
- Kryptis C – Galimybių studijos (tinkami pareiškėjai: AMI, tyrėjai ir tyrėjų grupės):
 - Infrastruktūros planavimas;
 - Netiesioginės projekto išlaidos.

Visi projektai turi pateikti duomenų publikavimo ir atviros prieigos planą, ypač jeigu duomenų rinkimas sudaro nemažą projekto dalį. Šios sąlygos tikslas yra užtikrinti, kad atliktų mokslinių tyrimų duomenimis ateityje naudotis galėtų ir atvirą prieigą prie jų turėtų ir tie tyrėjai, kurie projekte nedalyvavo. Todėl reikalinga, kad visi mokslinių tyrimų duomenys būtų publikuojami ir prieinami nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

Jeigu prieš teikiant paraišką pagal A arba B kryptį iš pradžių buvo atlikta galimybių studija (kryptis C), prie paraiškos reikia pridėti ataskaitą su svarbiausiomis išvadomis iš galimybių studijos, taip pat reikia išvardyti tame procese dalyvavusius tyrėjus ar tyrėjų grupes.

⁸ Tai apima kelionės į MTI ir iš jos išlaidas, pragyvenimo, įskaitant būsto nuomą, išlaidas per tą laikotarpį, kai tyrėjas dirbuoja MTI, tyrimams vykdyti reikalingų medžiagų ar vartojimo reikmenų įsigijimą, specialios įrangos nuomos iš priimančiosios MTI išlaidas bei tą įrangą aptarnaujančio techninio personalo samdymo išlaidas.

Jeigu pritaikymas susijęs su investicijomis į kurią nors esamą lietuvišką infrastruktūrą, prie paraiškos turi būti pridėtas raštas nuo infrastruktūros vadovo ar atitinkamo lygio asmens, kuriame būtų paaiškinta, kaip siūlomoms investicijoms būtų teikiamas prioritetas lyginant su kitomis infrastruktūros reikmėmis.

8 lentelė. Priimtinių išlaidų sąlygos

Priimtinos išlaidos	Reikalavimai, komentarai, paaiškinimai	Ribos
Tiesioginės projekto išlaidos:		
1. Kryptis A: dotacijos pažangiosioms plėtros iniciatyvoms		
<ul style="list-style-type: none"> • Įranga ir dalys; • Mokslinės duomenų bazės ir rinkiniai, E-infrastruktūra, skaitmeninės bibliotekos; • Garantijos ir (arba) paslaugų sutartys; • Programinės įrangos licencijos; • Mokymai; • Išlaidos profesiniam, techniniam ir vadybiniam personalui (darbo užmokestis); • Rekonstrukcijos išlaidos; • Su pirkimais susijusios išlaidos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokslinių tyrimų infrastruktūros dalių siuntimas, transportavimas ir montavimas, įskaitant komisinius brokeriams; • Komunikacijų infrastruktūra, būtina paraiškoje aprašyti mokslinių tyrimų veiklai; • Pagrindinio MTI operatoriaus (-ių) pradinis apmokymas. Tikimasi, kad pagrindinis operatorius (-iai) mokys kitus naudotojus; • Profesinis, techninis ir vadybinis personalas, konsultantai ir rangovai, tiesiogiai susiję su infrastruktūros kūrimu, projektavimu, gamyba, montavimu, statyba ar rekonstrukcija; • Rekonstrukcija patalpų, kurios reikalingos infrastruktūros sutalpinimui ir efektyviam naudojimui; • Duomenų bazės įsigijimas arba tokios bazės sukūrimas ir išplėtojimas. Ji turi būti išplėtota tiek, kad nurodytoji mokslinių tyrimų grupė galėtų ja naudotis; • Naujų skaitmeninės informacijos formų pradinis įsigijimas, tam tikros prioritetinės mokslo ir technologijų srities operacinės informacijos rinkinio sukūrimas ir tobulinimas, regioninio ar nacionalinio skaitmeninės informacijos tinklo tvarkymo įrankių įsigijimas ir pritaikymas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dotacijos padengia 100 proc. visų priimtinių išlaidų per nusidėvėjimo laikotarpį. Mažos apimties MTI atveju pastarasis yra 3 metai, o vidutinės apimties MTI atveju – 5 metai; • Nusidėvėjimo laikotarpiui pasibaigus, dotacijos dengs iki 40 proc. visų priimtinių išlaidų mažos apimties MTI atveju ir iki 60 proc. visų priimtinių išlaidų vidutinės apimties MTI atveju; • Pradinė garantijų trukmė kartu su garantijų / paslaugų sutarties pratęsimu ir visų programinės įrangos licencijų trukmė neturi viršyti penkerių metų.
2. B krypties išlaidos: dotacijos infrastruktūrų eksploatacijai		
<ul style="list-style-type: none"> • Eksploatavimo ir priežiūros išlaidos; • Nusidėvėjimo išlaidos; • Darbo užmokestis; 	<ul style="list-style-type: none"> • Aukštos kvalifikacijos darbuotojų (techninių ar profesinių), tiesiogiai užsiimančių MTI eksploatacija ir priežiūra, darbo užmokestis (ir papildomos išmokos); 	<ul style="list-style-type: none"> • Dotacijos gali būti skiriamos ne ilgiau kaip 5 metams; • Nusidėvėjimo išlaidos bus padengiamos tik 3 metus skaičiuojant nuo tada, kai mažos apimties

Priimtinos išlaidos	Reikalavimai, komentarai, paaiškinimai	Ribos
<ul style="list-style-type: none"> • Mokymai; • Remontas ir atsarginės dalys; • Paslaugos; • Atsargos ir vartojimo reikmenys. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pagrindinio MTI operatoriaus (-ių) mokymas, kai tai nėra įskaičiuota į dotaciją infrastruktūrai; • Pratęstos garantijos ir (arba) paslaugų teikimo sutartys, neįtrauktos į infrastruktūros dotaciją, garantijų ir programinės įrangos licencijų pratęsimas; • Komunalinės paslaugos (t. y. elektra, apsauga, valymas), tiesiogiai reikalingos infrastruktūros įrangos ar atnaujintų / patobulintų patalpų priežiūrai. 	<p>MTI yra įrengiama ir gali pradėti veikti visu pajėgumu. Vidutinės apimties MTI šis laikotarpis yra 5 metai;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priimtina tik ta eksploatacinių ir priežiūros išlaidų dalis, kuri susijusi su moksliniais tyrimais; • Sugebusios infrastruktūros detalės pakeitimas – tik jeigu pakeitimas ekonomiškai naudingesnis negu remontas; • Priimtina tik su MTI susijusių paslaugų dalis.
3. C krypties išlaidos: Galimybių studijos		
<ul style="list-style-type: none"> • Planavimo išlaidos; • Netiesioginės projekto išlaidos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Perkamų paslaugų vertė gali siekti daugiausia 50 proc. visų priimtinių projekto išlaidų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dotacija suteikiama ne ilgiau kaip dvejiems metams; • Dotacijos negalima naudoti įrengimams bandyti, duomenų bazėms kurti arba infrastruktūrų naudojimo išlaidoms padengti.

5.7 Kvietimo procedūra ir atrankos kriterijai

5.7.1 Iki paraiškos pateikimo

- Projektų planų pateikimas;

Iš pradžių priimamos ne pačios paraiškos, bet iš A ir B krypčių pareiškėjų prašoma iki 2012 metų ... mėnesio ... dienos ... valandos pateikti projektų planus. Planus privalomai pateikti iš šitų krypčių pareiškėjų reikalaujama todėl, kad tiems pareiškėjams, kurių paraiškos yra akivaizdžiai nekonkurencingos, nereikėtų be reikalo įdėti daug darbo. Pateikti planai taip pat padės ŠMM ir MITA parengti vertinimo procesą galutiniam paraiškų teikimo etapui.

Planai turi būti surašomi naudojantis šablonu, neturi viršyti keturių puslapių, turi būti parašyti lietuvių kalba (bet pageidautinas ir vertimas į anglų kalbą). Prie plano reikia pridėti sąrašą su visų partnerių kontaktiniais asmenimis (pavardė, telefono numeris, el. pašto adresas).

MITA / ŠMM administracine tvarka išanalizuos pateiktus planus ir išsiųs raštiškus atsiliepimus / komentarus iki 2012 metų ... mėnesio ... dienos. Projekto planas suteikia pareiškėjui galimybę gauti atsiliepimą apie tai, ar jo idėja potencialiai gali pretenduoti į finansavimą ir kaip pareiškėjas turėtų savo paraišką patobulinti. MITA / ŠMM atsiliepimas apie pateiktą planą niekaip juos neįpareigoja paraiškos vertinimo atžvilgiu. Pareiškėjas turi savarankiškai nuspręsti, ar ruošti išsamią paraišką, kai bus išleistas atitinkamas pranešimas. Planai, kurie bus pateikti ne pagal parengtą šabloną arba vėliau nei ... metų ... mėnesio ... dieną ... valandą, nebus vertinami ir, kai bus paskelbtas kvietimas, šie pareiškėjai išsamios paraiškos pateikti negalės.

Visi A ir B krypčių pareiškėjai, kurie buvo iš pradžių atlikę galimybių studijas pagal C kryptį, yra nuo šio reikalavimo atleidžiami, tačiau prie išsamios paraiškos jie turi pridėti ataskaitą su svarbiausiomis galimybių studijos išvadomis ir nurodyti tame procese dalyvavusius tyrėjus ar tyrėjų grupes.

- Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros planas;

Kiekviena institucija, galinti teikti paraišką dėl finansavimo pagal A kryptį, turi pateikti savo strateginio mokslinių tyrimų infrastruktūrų plano santrauką. Šiame plane turi būti išdėstyti prioritetai, atsižvelgiant į institucijos ateities viziją. Institucijos raginamos išnaudoti savo pranašumus ir nusistatyti prioritetus srityse, kurios integruoja idėjas ir žinias iš skirtingų disciplinų bei sektorių. Strateginio plano santrauka turi būti ne ilgesnė kaip penkių puslapių, ir joje turi būti nurodyti šie dalykai: pagrindiniai plano tikslai, prioritetinių mokslinių tyrimų ir mokymo sričių metmenys, anksčiau suteiktos ir dabar planuojamos institucinės paramos prioritetinėms sritims aprašymas, planuojamo tarpinstitucinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo aprašymas, taip pat aprašymas, kaip šis infrastruktūros projektas derinasi su bendruoju strateginiu planu ir kaip jis padės siekti tame plane iškeltų tikslų.

5.7.2 Išsamios paraiškos

Paraiškos pateikimo terminas yra ... metų ... mėnesio ... dienos ... valanda. Prašyti finansavimo pagal A ir B kryptis galės tik tie pareiškėjai, kurie buvo pateikę privalomus projektų planus. Išimtis daroma toms projektų paraiškoms, kurios yra galimybių studijų, anksčiau finansuotų pagal C kryptį, tęsinys. A krypties pareiškėjai, kad galėtų pretenduoti į finansavimą, dar turi būti pateikę Strateginį mokslinių tyrimų infrastruktūrų planą. Paraiškos, neatitinkančios Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programos reikalavimų ir gairių, irgi bus atmestos. Bus atmestos ir tos paraiškos, kurios neatitinka toliau išdėstytą atrankos kriterijų.

5.7.3 Atrankos procesas

Visos pateiktos paraiškos bus užregistruotos ir patikrintos dėl tinkamumo. Tos, kurios įveiks šį administracinės patikros etapą, bus vertinamos pagal atrankos kriterijus.

Visas infrastruktūros dotacijų paraiškas įvertins atitinkamų prioritetinių Slėnių / JTP programų mokslo ir technologijų sričių vertinimo komisijos. Be to, paraiškų aktualumą infrastruktūros požiūriu vertins MITA vertinimo komisija. Pareiškėjas galės pasiūlyti iki trijų vertinimo komisijų (prioriteto tvarka), tačiau galutinį sprendimą dėl to, kuri komisija kurią paraišką vertins, priims MITA.

Kiekvieną vertinimo komisiją sudarys verslo, plataus profilio ir mokslo ekspertai iš akademinio pasaulio, valdžios institucijų ir privataus sektoriaus. Komisija turės pirmininką – mokslinių tyrimų atstovą (turintį atitinkamos mokslo šakos daktaro laipsnį ir po universiteto baigimo mažiausiai penkerius metus dirbusį mokslinių tyrimų srityje) – ir eilinius narius. Vertinimo komisijos narių skaičius gali skirtis, tačiau paprastai jis bus tarp penkių ir dešimties. Vertinimo komisijose dalyvauja ir užsienio ekspertai. Vertinant paraišką kartais gali būti pasitelkiami ir ekspertai iš išorės, tai yra specialistai, kurie nėra vertinimo komisijos nariai. Vertinimo komisijos narys į šias pareigas bus skiriamas vieneriems metams, vėliau jo paskyrimas gali būti pratęsiamas – iš viso ne ilgiau kaip penkeriems metams.

Savo sprendimą dėl finansavimo MITA paskelbs ... metų ... mėnesio ... dieną. Informacija apie sprendimą ir atitinkami komentarai bus išsiųsti visiems pareiškėjams. Paskirtų lėšų išmokėjimas bus pradėtas ne anksčiau kaip ... metų ... mėnesį.

5.7.4 Atrankos kriterijai

Pagrindiniai atrankos kriterijai yra šie:

- Mokslinis ir technologinis siūlomos veiklos pažangumas;
- Įgyvendinimo bei valdymo kokybė ir efektyvumas, taip pat gebėjimo diegti inovacijas pagerinimas;
- Potencialus projekto rezultatų poveikis ir derėjimas su Slėnių ir JTP uždaviniais;
- Tarptautinis bendradarbiavimas ir atvira prieiga.

9 lentelė. Strateginės mokslinių tyrimų infrastruktūros programos atrankos kriterijai

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Pagrindimas
1. Mokslinis ir technologinis siūlomos veiklos pažangumas	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlomoji įrengti infrastruktūra turėtų turėti naujoviškiausių tyrimų potencialą ir, kai tai aktualu, padėti įdiegti naujas moderniausias technologijas; • Indėlis į Lietuvos mokslo pažangą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinavimo mechanizmų kokybė bei efektyvumas ir siūlomos įrengti infrastruktūros plėtros ir eksploataavimo darbo planas; • Įrodymai, kad pagrindinis pareiškėjas ir partneriai sugeba vykdyti kokybiškus mokslinius tyrimus, dalyvaujančių tyrėjų profesionalumo įrodymai, remiantis jų nuveiktais darbais; • Aiškus tokios infrastruktūros poreikio pagrindimas ir derėjimas su ilgalaikiais strateginiais paraišką teikiančios institucijos mokslinių tyrimų planais.
2. Įgyvendinimo bei valdymo kokybė ir efektyvumas, taip pat gebėjimo diegti inovacijas pagerinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlomos valdymo struktūros, procedūrų ir plano, kaip bus įgyvendinami projekto tikslai, tinkamumas; • Partnerystės kokybė. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rimtas ir realistiškas numatomų vykdyti veiklų planas ir biudžetas (valdymo planas, eksploatacijos ir priežiūros planas); • Įrodymais pagrįsti dalyvių instituciniai įsipareigojimai; • Rimtas valdymo modelis, užtikrinsiantis projekto tvarumą finansavimo laikotarpiui pasibaigus.
3. Potencialus projekto rezultatų poveikis ir suderinamumas su Slėnių ir JTP uždaviniais	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlomoji įrengti infrastruktūra turi atitikti nacionalinius interesus plačiąja prasme ir derėti su Slėnių ir JTP uždaviniais; • Indėlis į visuotinės mokslinių tyrimų infrastruktūros realizavimą; • Įrodymais pagrįsta finansinės paramos pridėtinė vertė. 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktūros indėlis į technologinės plėtros galimybių didinimą; • Siūlomųjų įrengti naujųjų infrastruktūrų potencialo vykdyti pažangius tyrimus stiprinimas; • Tikėtino pritraukiančiojo ir pagreitinančio poveikio, kurį turėtų sukelti finansinė parama, pagrindimas.
4. Tarptautinis bendradarbiavimas ir atvira prieiga	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjas turi parengti tarptautinio bendradarbiavimo planą; • Duomenų publikavimo ir atviros prieigos planą turi pateikti visi projektai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pirmenybė bus teikiama tarptautiniams infrastruktūros projektams, ypač tiems, kurie bus susiję su kitomis Baltijos jūros regiono infrastruktūromis ir ESFRI projektais; • Pirmenybė bus teikiama projektams, kurių atviros prieigos plane bus numatyta, kad ta infrastruktūra naudosis keletas mokslinių tyrimų grupių arba naudotojai, vykdysiantys itin aukšto lygio tyrimų projektus; • Tarptautinių partnerių įsipareigojimų raštai.

10 lentelė. Vertinimo kriterijai (maks. balų skaičius – 100); gairės vertintojams

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Vertinimo aspektas / informacijos šaltinis
1. Mokslinis ir technologinis siūlomos veiklos pažangumas	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlomoji įrengti infrastruktūra turėtų turėti naujoviškiausių tyrimų potencialą ir, kai tai aktualu, padėti įdiegti naujas moderniausias technologijas; • Indėlis į Lietuvos mokslo pažangą. 	30	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 30 balų bus duodama už siūlomo projekto mokslinį potencialą remiantis ekspertiniu vertinimu iš šios mokslo srities tarptautinio lygio akademikų / tyrėjų ir taikant toliau įvardytus kriterijus: <ul style="list-style-type: none"> – Tyrimų programos, kuri bus vykdoma naudojantis sukurta tyrimų infrastruktūra, mokslinė kokybė ir aktualumas; – MTI svarba moksliniams tyrimams konkrečioje mokslinėje disciplinoje; – Mokslinių tyrimų programos, kuri bus vykdoma naudojant MTI, novatoriškumas; – Technologiškai novatoriškas MTI pobūdis.
2. Įgyvendinimo bei valdymo kokybė ir efektyvumas, taip pat gebėjimo diegti inovacijas pagerinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlomos valdymo struktūros, procedūrų ir plano, kaip bus įgyvendinami projekto tikslai, tinkamumas; • Partnerystės kokybė. 	25	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 15 balų bus duodama už pasiūlyto valdymo plano, eksploatacijos bei priežiūros plano ir valdymo modelio įvykdumą. Bus vertinama, ar projektas realistiškas ir įgyvendinamas su tokia kaip pasiūlytoji organizacine struktūra, taip pat su tokiu biudžetu ir per tokį laiką; • Iki 10 balų bus duodama įvertinus pagrindinio pareiškėjo ir partnerių CV, profesinę istoriją ir reikšmingumą. Vertinant dėmesys bus sutelkiamas į mokslinių tyrimų grupių kompetencijos lygį, tų grupių užimamą vietą tarptautiniame mokslo kontekste ir jų dalyvavimą tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų politikos kūrime. Daugiausia balų gaus tie konsorciumai, kurie sugebės pateikti konkrečių įrodymų apie dalyvių institucinius įsipareigojimus MTI projekto atžvilgiu.
3. Potencialus projekto rezultatų poveikis ir suderinamumas su Slėnių ir JTP uždaviniais	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlomoji įrengti infrastruktūra turi atitikti nacionalinius interesus plačiąja prasme ir derėti su Slėnių ir JTP uždaviniais; • Indėlis į visuotinės mokslinių tyrimų infrastruktūros realizavimą; • Įrodymais pagrįsta finansinės paramos pridėtinė vertė. 	30	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 15 balų bus duodama už planuojamos mokslinių tyrimų infrastruktūros dermę su bendraisiais Slėnių / JTP uždaviniais; • Iki 15 balų bus duodama už siūlomo projekto mokslinį potencialą remiantis ekspertiniu vertinimu iš šios mokslo srities tarptautinio lygio akademikų / tyrėjų ir taikant toliau įvardytus kriterijus (5 balai už kiekvieną): <ul style="list-style-type: none"> – Galimybių MTI pagalba generuoti naujus projektus mastas; – Paraiškos suderinamumo su tos institucijos ar institucijų strategine mokslinių tyrimų politika, programomis ir planais mastas; – Investicijų į MTI galimybė sustiprinti Lietuvos poziciją tarptautiui

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Vertinimo aspektas / informacijos šaltinis
			arba regioniniu mastu, ypač Baltijos jūros regione, tos mokslinių tyrimų srities atžvilgiu.
4. Tarptautinis bendradarbiavimas ir atvira prieiga	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjas turi parengti tarptautinio bendradarbiavimo planą; • Duomenų publikavimo ir atviros prieigos planą turi pateikti visi projektai. 	15	<ul style="list-style-type: none"> • Iki 10 balų bus duodama projektams, kurie: <ul style="list-style-type: none"> – Pateiks aiškų bendradarbiavimo su kuria nors tyrimų infrastruktūra Europoje planą. Ta infrastruktūra gali būti ESFRI centras arba kitos ES valstybės narės, ypač iš Baltijos jūros regiono, nacionalinis kompetencijų centras. Taip pat turi būti pridėtas institucijos, kuri yra projekto partneris, įsipareigojimų raštas; – Aiškiai nurodys papildančiąsias tyrimų infrastruktūras arba veiklas kitose šalyse. Ypač turėtų būti stengiamasi ieškoti bendradarbiavimo galimybių Baltijos jūros regione; • Projektai, pateiksiantys aiškų planą, kuriame bus numatyta atvira prieiga prie mokslinių tyrimų infrastruktūros tyrėjams, dirbantiems kitose nei priimančioji institucijose, ir parengsiantys kokybišką prieigos schemą, gaus dar 5 balus.

5.8 Projektų sėkmės matavimo rodiklių sistema

Kvietimo priedui Nr. 2 „Rodiklių matavimo / stebėsenos skaičiavimo metodas“.

Mokslinių tyrimų infrastruktūros pajėgumas:

- tinklo, susijusio su ta mokslinių tyrimų infrastruktūra ir gaunančio iš jos naudą, dydis;
- infrastruktūros išsiplėtimas nuo tada, kai buvo skirtas finansavimas;
- duomenų saugojimo pajėgumo padidėjimas.

Mokslinių tyrimų infrastruktūros novatoriškumas:

- naujų inovacijų skaičius iš finansavimą gavusios MTI (lyginant su išleista suma litais);
- naujų patentų skaičius iš finansavimą gavusios MTI (lyginant su išleista suma litais);
- naujų bandomųjų pavyzdžių skaičius iš finansavimą gavusios MTI (lyginant su išleista suma litais).

Mokslinių tyrimų infrastruktūros mokslinis našumas:

- naujų publikacijų skaičius iš finansavimą gavusios MTI (lyginant su išleista suma litais);
- padidėjęs disertacijų skaičius iš finansavimą gavusios MTI (lyginant su išleista suma litais);
- iš finansuotosios MTI naudos gaunančių doktorantų skaičius (lyginant su išleista suma litais).

Mokslinių tyrimų infrastruktūros įtaka gerovei / netiesioginis poveikis:

- nauda (naujiems) naudotojams / tyrėjams;
- poveikis mokymo veiklai;
- nauji darbuotojai, naujos darbo vietos;
- poveikis lavinimo veiklai.

Internacionalizacija ir atvira prieiga:

- projekto komandai gerai sekasi mokslinių tyrimų tarptautinio bendradarbiavimo srityje;
- projekto komanda aktyviai bendradarbiauja su tarptautinėmis mokslinių tyrimų infrastruktūros iniciatyvomis ir kitaip prisideda prie Lietuvos mokslinių tyrimų skalidos tarptautiniu mastu;
- mokslinių tyrimų komanda pritraukia (kaip kviestinius tyrėjus) patyrusių tyrėjų iš užsienio, įskaitant mokslinius bendradarbius ir vyresnius darbuotojus, kad šie naudotųsi finansuojamąja MTI;
- finansavimą gavusioje tyrimų infrastruktūroje sumontuotos įrangos maksimali naudojimo laiko dalis per metus, kai ta įranga naudojasi privačios įmonės arba tyrėjai iš kitų Lietuvos arba užsienio tyrimų institutų.

SMTIP įgyvendinimas / efektyvumas:

- pritaikymo / priėmimo sparta;
- priėmimo lygis.

6. Konkursinio finansavimo programa Nr. 3 „Kompetencijų centrai“

2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą įkurti penkis integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (slėnius), turinčius konsoliduoti mokslinių tyrimų, studijų ir žinioms imlaus verslo potencialą. ŠMM programų įgyvendinimui skiria iki 400 mln. eurų per Nacionalinę kompleksinę programą ir Bendrąją nacionalinę mokslinių tyrimų ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo programą. Slėnių siekiai konkrečiai įgyvendinami per 20 MTEP infrastruktūros plėtros ir įrangos atnaujinimo projektų, susijusių su kitais viešosiomis lėšomis finansuojamais mokslinių tyrimų ir studijų projektais („minkštieji projektai“), kurie visi drauge sudaro pagrindinius Slėnių komponentus. Vėliau Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino keturias Jungtinių tyrimų programas (toliau žymimas JTP), kurios turi koordinuoti prieš tai minėtų projektų įgyvendinimą. JTP iškeltas uždavinys sutelkti mokslinių tyrimų potencialą šiose pasirinktose srityse: gamtos išteklių ir žemės ūkis, biomedicina ir biotechnologijos, medžiagų mokslas, fizikinės ir cheminės technologijos, inžinerijos ir informacinės technologijos.

Laukiamas Slėnių / JTP programų rezultatas yra pasirinktose mokslinių tyrimų srityse generuojamų inovacijų prieaugis. Tačiau reikia užtikrinti, kad didelį infrastruktūrai skiriamą finansavimą papildytų parama bendradarbiaujančių mokslo-verslo MTEP komandų kūrimui – tai sudarytų prielaidas efektyviau panaudoti įrangą ir skatintų atvirą prieigą prie naujų mokslinių tyrimų infrastruktūros įrengimų.

Tam yra skirta priemonė „Kompetencijų centrai“ (KC). Ji padės stiprinti Lietuvos įmonių tarptautinį konkurencingumą ir užtikrinti glaudesnę įmonių ir mokslinių tyrimų institucijų bendradarbiavimą. KC projektų paskirtis – sudaryti tokias sąlygas, kad įmonės būtų paskatintos bendradarbiauti tarpusavyje ir su naujai įkurtomis mokslinių tyrimų infrastruktūromis, kurios 2007–2013 m. gavo paramą per Slėnių MTEP infrastruktūros projektus. KC sieks motyvuoti verslininkus įsitraukti į stambesnius jungtinius inovacinius projektus, samdyti tyrėjus arba naudotis jų kompetencija ir kurti technologijų plėtros ir pramoninių doktorantūros studijų paklausą. KC taip pat galima vertinti kaip verslo MTEP pajėgumų struktūrizavimo priemonę, nukreipiančią tuos pajėgumus į specifines nišines sritis, atsižvelgiant į Europos Komisijos pasiūlymus dėl pažangiosios specializacijos.

Svarstoma, kad KC turėtų padėti užpildyti Lietuvos inovacijų sistemos spragas, ypač spręsti silpno verslo įmonių pajėgumo MTEP srityje problemą. Taigi bus siekiama stiprinti verslo įmonių darbuotojų sugebėjimus ir išmanymą tam tikrose technologinėse ir netechnologinėse inovacijų srityse. Galutinis laukiamas rezultatas – inovacijų veiklos tarp Lietuvos įmonių suaktyvėjimas, dėl kurio jos taps kur kas konkurencingesnės.

KC taip pat turėtų padėti nukreipti mokslinių tyrimų interesą ir pastangas į tam tikras specifines technologijų sritis, ir dėl to tikimasi, kad padidės tas pramonines sritis nagrinėjančių doktorantų skaičius. Kitose šalyse panašios priemonės taip pat davė svarbų ir naudingą postūmį tikslių mokslų bakalaurų ir magistrų rengimui – išaugo mokslininkų ir inžinierių skaičius bei profesionalumas ir dėl to sustiprėjo tiek universitetai, tiek pramonės inovacijų sistema (žr. 11 lentelę). Tikimasi, kad vidutinės trukmės laikotarpiu ši programa turi padidinti **publikacijų ir patentų skaičių**.

11 lentelė. Kompetencijų centrų intervencijos logika

Potikslis	Mechanizmai
1. MTEP koncentravimas tam tikroje technologijos srityje arba skirtingų sričių bazėje	MTEP kritinės masės sutelkimas tam tikroje technologijos srityje arba bendradarbiaujant atskiroms sritims. MTEP institucijoms ir įmonėms skirta išplėstinė MTEP bazė (sudaryta iš materialaus ir nematerialaus turto)
2. Vidutinės trukmės laikotarpio MTEP planavimo ir valdymo pajėgumų stiprinimas mokslo ir verslo srityse	Mokslo ir verslo sektoriams bendradarbiaujant tam tikroje technologijos srityje arba skirtingose srityse turėtų augti jų savitarpio supratimas ir rasti bendri strateginiai siekiai
3. MTEP specialistų, orientuotų į verslo reikmes ir didesnę mobilumą tarp mokslo ir verslo sričių, skaičiaus didinimas	<ul style="list-style-type: none"> • MTEP specialistų, atitinkančių pramonės sektoriaus reikalavimus, skaičiaus didinimas • MTEP specialistų mobilumo tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių didinimas
4. MTEP internacionalizacijos didinimas	Kompetencijų centrų patrauklumas turėtų įtraukti į MTEP veiklą Lietuvoje daugiau tarptautinėje arenoje veikiančių įmonių ir tarptautinių MTEP institucijų bei bendrovių

Be to, KC turėtų būti aiškiai orientuoti į poveikį **ties mokslui, ties verslui** (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. Numatomas poveikis mokslo ir verslo partneriams

Numatomas poveikis mokslui	Numatomas poveikis verslui
Persiorientavimas nuo projektais pagrįsto MTEP planavimo prie programomis pagrįsto požiūrio	Įmonių strateginių tikslų realizavimas bendradarbiaujant su MTEP institucijomis
Įmonių kultūrai būdingų tradicijų įdiegimas (veiklos orientavimas į rezultatą, planavimas, valdymas ir t. t.)	Įmonių bendradarbiavimo MTEP srityje atsiradimas (susikaupus kritinei masei tam tikroje srityje)
Padidėjęs supratimas apie įmonių problemas tarp mokslinių tyrimų specialistų ir didesnis jų įsitraukimas į tų problemų sprendimą	MTEP veiklos Lietuvos MTEP institucijose orientavimas, kad būtų tenkinamos įmonių reikmės
Padidėjęs MTEP bendradarbiavimo tam tikrose srityse patrauklumas Lietuvoje ir užsienyje	MTEP specialistų, atitinkančių įmonių reikalavimus, apmokymas ir panaudojimas
	Pagerėjęs tarptautinis bendradarbiavimas su kitomis įmonėmis ir MTEP institucijomis

6.1 Programos tikslai

Tikslas plačiąja prasme yra padidinti Lietuvos verslo tarptautinį konkurencingumą, stiprinant įmonių ir mokslinių tyrimų institucijų bendradarbiavimą MTEP srityje.

Programos **tiesioginiai tikslai** yra šie:

- formuojant ir plėtojant bendrą verslininkų ir mokslinių tyrimų institucijų viziją pakelti kritinį aukštos kompetencijos ir žmogiškųjų išteklių lygį;
- padidinti taikomųjų mokslinių tyrimų, orientuotų į pridėtinės ekonominės vertės kūrimą, mastą ir kokybę;
- padidinti versle dirbančių tyrėjų skaičių ir skatinti jų mobilumą tarp įmonių ir mokslinių tyrimų institucijų;
- sustiprinti verslininkų ir mokslinių tyrimų institucijų ilgalaikio strateginio MTEP planavimo ir valdymo pajėgumą.

KC dalyvaujančių įmonių **poveikio tikslai** yra padidinti:

- MTEP lygį versle;
- darbuotojo sukuriama pridėtinę vertę;
- bendrosios apyvartos pelną iš parduodamų naujų gaminių ir paslaugų;
- eksporto apyvartą;
- tyrėjų skaičių ir jų mobilumą tarp įmonių ir mokslinių tyrimų institucijų.

6.2 Tinkamos veiklos

Veiklos, kurios bus finansuojamos pagal šią programą:

- taikomieji moksliniai tyrimai, tiesiogiai susiję su KC partnerystės nustatytais tikslais;
- fundamentalieji moksliniai tyrimai – tik kai jie reikalingi kaip išankstinė sąlyga norint imtis taikomųjų mokslinių tyrimų;
- teisinės ir kitos susijusios išlaidos, teikiant paraiškas dėl intelektinės nuosavybės įregistravimo, kai tokia nuosavybė sukurama vykdant taikomuosius mokslinius tyrimus;
- inovacijų konsultacinių paslaugų pirkimas, kai tokios paslaugos reikalingos vykdant arba remiant taikomuosius mokslinius tyrimus;
- kompetencijų centre dalyvaujančių įmonių MTEP personalo mokymas.

6.3 Pagrindinių kvietime vartojamų sąvokų apibrėžimai

Kompetencijų centras yra verslo organizacijos arba nevyriausybinės organizacijos tipo juridinis vienetas, įkurtas konsorciumo, kurį sudaro mažiausiai viena mokslinių tyrimų organizacija ir keturios įmonės.

Kompetencijų centro MTEP komitetas yra patariamasis organas, kurį sudaro Kompetencijų centro srities ekspertai. Jis turi teikti patarimus ir atsiliepimus apie MTEP veiksmų planus ir Kompetencijų centro veiklą.

Konsorciumo nariai (arba partneriai) yra juridiniai asmenys, dalyvaujantys Kompetencijų centro valdyme, finansavime arba jo veiklos įgyvendinime.

Konsorciumo sutartis yra konsorciumo narių pasirašytas susitarimas.

Konsorciumas (toliau taip pat vadinamas *pareiškėju*) – tai sąjunga juridinių asmenų, kurie teikia paraišką dėl Kompetencijų centro finansavimo, taip pat tą centrą valdo. Konsorciumą turi sudaryti mažiausiai vienas mokslinių tyrimų institutas ir keturios įmonės.

Fundamentalieji moksliniai tyrimai atliekami siekiant pagerinti supratimą apie fundamentalius principus. Iš jų nesitikima staigaus komercinio rezultato.

Taikomieji moksliniai tyrimai – tai tokios mokslinės studijos ir tyrimai, kuriais siekiama spręsti praktines problemas. Atliekant taikomuosius mokslinius tyrimus ieškoma kasdienių problemų sprendimų ir kuriamos novatoriškos technologijos.

Internacionalizacija: planuojami moksliniai tyrimai turi būti atliekami artimai bendradarbiaujant Lietuvos ir tarptautinėms tyrėjų bendruomenėms bei įmonėms. Siūlymai steigti centrus, į kuriuos kaip partneriai būtų įtrauktos tarptautinės bendrovės, bus vertinami teigiamai. Nemažai lems pareiškėjo turima tarptautinio bendradarbiavimo patirtis ir tyrėjų komandos potencialas tapti reikšmingais veikėjais tarptautinio bendradarbiavimo arenoje, ypač turint omeny ES programas.

Projektu vadinama viena laiko atžvilgiu apribota veikla arba veiklų seka, kai tuo norima pasiekti KC tikslą, o tam projektui skirta finansinė parama naudojama MTEP vykdymui.

Programai taikytinos **valstybės pagalbos** taisyklės, nes verslo sektoriui teikiama viešoji parama daro įtaką konkurencijai rinkoje. Parama mažoms ir vidutinėms įmonėms teikiama pagal 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1998 / 2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai.

6.4 Tinkamumo kriterijai

Pareiškėjai turi atitikti šiuos kriterijus:

- pareiškėjas yra Lietuvoje registruotas juridinis asmuo, sudarantis konsorciumą su mažiausiai viena mokslinių tyrimų institucija ir keturiomis įmonėmis;
- pareiškėjas ir visi partneriai nėra bankrutavę ar likvidavimo stadijoje;
- pareiškėjas ir visi partneriai yra įvykdę visus savo įsipareigojimus, susijusius su mokesčių valstybei mokėjimu;
- nei pareiškėjas, nei kuris nors iš partnerių anksčiau nėra gavę viešosios paramos tokiai pačiai veiklai;
- per einamuosius ir dvejus paskutinius verslo metus pareiškėjui pagal šią programą skirta viešoji parama negali viršyti maksimalaus lygio pagal de minimis taisyklę (200 000 eurų).

6.5 Projektų finansavimas ir trukmė

Atsižvelgiant į turimus išteklius, 2014–2020 m. numatoma finansuoti nuo penkių iki aštuonių kompetencijų centrų.

Maksimali paramos vienam KC suma yra 9 mln. eurų, įskaitant šiuos aspektus:

- maksimali KC skiriama suma pirkti inovacijų konsultacines paslaugas, reikalingas taikomųjų mokslinių tyrimų vykdymui ar rėmimui, per trejus verslo metus negali viršyti 200 000 eurų, kad ir kokia būtų faktinė projekto trukmė;
- maksimali suma, kurią KC gali skirti savo ar partnerių iš įmonių MTEP personalui apmokyti, per trejus verslo metus negali viršyti 200 000 eurų, kad ir kokia būtų faktinė projekto trukmė.

Projekto trukmė gali būti iki septynerių metų, atsižvelgiant į tokias sąlygas:

- projektui, kurio trukmė 1 metai, gali būti skiriama iki 1,28 mln. eurų paramos;
- projektui, kurio trukmė nuo 1 iki 2 metų, gali būti skiriama iki 2,56 mln. eurų paramos;
- projektui, kurio trukmė nuo 2 iki 3 metų, gali būti skiriama iki 3,84 mln. eurų paramos;
- projektui, kurio trukmė nuo 3 iki 4 metų, gali būti skiriama iki 5,2 mln. eurų paramos;
- projektui, kurio trukmė nuo 4 iki 5 metų, gali būti skiriama iki 6,4 mln. eurų paramos;
- projektui, kurio trukmė nuo 5 iki 6 metų, gali būti skiriama iki 7,7 mln. eurų paramos;
- projektui, kurio trukmė nuo 6 iki 7 metų, gali būti skiriama iki 9 mln. eurų paramos.

Gali būti pateisinamų atvejų, kai paramos suma per projekto tinkamumo laikotarpį yra vieną kartą padidinama. Patenkinant prašymą finansavimo sprendimas yra pakoreguojamas laikantis prie programos tinkamumo kriterijų nurodytos procedūros, jeigu:

- priimtinių išlaidų biudžetas padidėjo dėl per viešojo konkurso procedūrą išaugusios viešojo pirkimo kainos;
- projekto tinkamumo laikotarpis yra ilgesnis negu 60 mėnesių;
- atlikus vidutinio laikotarpio vertinimą išryškėja poreikis keisti projekto įgyvendinimo tvarką;
- programos biudžeto balansas leidžia padidinti paramą;
- parama padidinama ne daugiau kaip 30 proc. lyginant su pradinės paramos dydžiu;
- paramos sumos padidinimas nepadidins bendrojo paramos lygio;
- paramos padidinimas yra pagrįstas ir prisideda prie projekto tikslo įgyvendinimo.

Maksimali parama negali viršyti 50 proc. toliau išvardytų veiklų priimtinių išlaidų (išskyrus pateisinamus atvejus, susijusius su mažomis ir vidutinėmis įmonėmis):

- taikomieji moksliniai tyrimai, kuriais siekiama įgyvendinti KC tikslus;
- su taikomaisiais moksliniais tyrimais susijusiose srityse atliekami fundamentalieji moksliniai tyrimai;
- fundamentalieji moksliniai tyrimai, kurie yra išankstinė taikomųjų mokslinių tyrimų vykdymo sąlyga.

Projekto bendrafinansavimas turi padengti visas priimtinas išlaidas, kurių nepadengia suteiktoji parama. Bendrafinansavimas gali būti taikomas tik KC patirtoms išlaidoms. Prašomas biudžetas turi būti tinkamas siūlomiems darbams ir naudojamas tik projekto tikslams.

6.6 Priimtinos išlaidos

Priimtinas išlaidas sudaro:

- KC personalo išlaidos, atitinkančios bendrąjį tokių profesijų ar akademinų laipsnių darbo užmokesčio lygį;
- KC personalo išlaidos transportui ir kelionėms, kurios susijusios su projekto įgyvendinimu;
- KC personalo mokymo išlaidos;
- Įrangos ir aparatūros (įskaitant naudotą įrangą) įsigijimo ar techninės priežiūros išlaidos, įskaitant amortizaciją ir nuomos išlaidas;
- Su KC plėtra susijusios išlaidos, įskaitant KC Mokslinių tyrimų tarybos patirtas išlaidas (narių dalyvavimas tarybos darbe, kelionės ir apgyvendinimas);
- Išlaidos moksliniams tyrimams, techninei informacijai ir patentams pirkti, taip pat konsultacinių ar panašių paslaugų, susijusių su mokslinių tyrimu vykdymu, išlaidos;
- Projekto administravimo išlaidos;
- Valdymo išlaidos, įskaitant projekto metu patirtas medžiagų ar atsargų įsigijimo išlaidas;
- KC tikslų ir pasiektų rezultatų viešinimo išlaidos;
- Biuro įrangos išlaidos;
- Automobilių nuomos išlaidos;
- Taikomųjų mokslinių tyrimų metu kilusių teisinių ginčų, susijusių su MVĮ pramoninės nuosavybės registracija ar nuosavybės teisėmis, išlaidos;
- Inovacijų konsultacinių paslaugų pirkimo išlaidos, kai tokios paslaugos reikalingos vykdant arba remiant taikomuosius mokslinius tyrimus.

Pareiškėjas turi pateikti projekto biudžetą su išlaidų išsklote ir aiškiu jų pagrindimu, taip pat nurodyti paramos ir bendrafinansavimo sumas. Tikrinant išlaidas priimtinomis bus pripažįstamos tik tokios, kai mokėjimai buvo atlikti iš banko sąskaitos arba yra pagrįsti originaliais sąskaitų dokumentais. Visos išlaidos turi būti pagrįstos ir įtikimos. Be to, projekto metu pirktų prekių ar paslaugų tiekėjas turi būti juridinis asmuo.

6.7 Kvietimo procedūra ir atrankos kriterijai

6.7.1 Paraiškų teikimas

Paraiškos pateikimo terminas yra ... metų ... mėnesio ... dienos ... valanda. Visas paraiškas reikia siųsti MITA nurodant agentūros kontaktinį asmenį ir adresą.

Paraiškos, kurios bus pateiktos terminui pasibaigus, bus atmetos ir nevertinamos. Paraiškas reikia pateikti trimis egzemplioriais angli kalba, naudojant privalomą šabloną, uždarame voke arba elektroniniu būdu per MITA tinklalapį.

6.7.2 Atrankos procesas

Visos pateiktos paraiškos bus užregistruotos ir patikrintos dėl tinkamumo. Bus peržiūrima, ar pateikta visa reikalinga informacija ir dokumentai. Prireikus iš pareiškėjų raštu bus paprašyta papildomos informacijos. Jeigu trūktų vieno ar kelių būtinų dokumentų arba jie būtų ne visiškai užpildyti, pareiškėjams bus apie tai pranešta raštu ir bus duota 3–5 darbo dienos trūkumams ištaisyti. Visa korespondencija bus rašytinė, vyks elektroniniu paštu. Jeigu paraiška sėkmingai įveiks tinkamumo patikrą, ji bus nusiųsta vertinti, kur jai bus taikomi vertinimo kriterijai. Prireikus pareiškėjas bus paprašytas per nustatytą laiką pateikti papildomos informacijos.

Sprendimai dėl finansavimo bus priimti per 60 dienų nuo paraiškų pateikimo. Pareiškėjas gaus raštišką atsiliepimą, kuriame bus pateiktas galutinis sprendimas ir detalūs vertinimo rezultatai.

Paraiškos, kurios įveiks administracinės patikros etapą, bus vertinamos pagal atrankos kriterijus. Projektus vertins paskirtas atrankos komitetas. Komitetą sudarys verslo, plataus profilio ir mokslo ekspertai, įskaitant mažiausiai tris tarptautinius ekspertus (žr. 13 lentelę). Pageidautina, kad plataus profilio ekspertas būtų iš ekonomikos arba teisės srities ir turėtų projektų valdymo patirties. Mokslo ekspertas turi turėti kurios nors mokslo šakos daktaro laipsnį ir po universiteto baigimo mažiausiai penkerius metus būti dirbęs mokslinių tyrimų srityje. Verslo ekspertas turi turėti ekonominį išsilavinimą ir būti sukaupęs mažiausiai penkerių metų patirtį verslo sektoriuje / technologijų srityje. Prireikus patarimo, į pagalbą komitetui gali būti kviečiami ir kiti ekspertai.

13 lentelė. Atrankos komiteto ekspertų uždaviniai

Ekspertas	Jo vertinami dalykai
<p>Plataus profilio ekspertas</p>	<p>I KC ekonominis poveikis</p> <p>Planuojamo KC svarba konsorciume dalyvaujantiems verslo partneriams;</p> <p>Ar planuojant KC buvo aiškiai apibrėžti tikslai, susiję su konkrečiomis verslo partnerių reikmėmis?</p> <p>II Konsorciumo pajėgumas atlikti ir pritaikyti mokslinius tyrimus</p> <p>Ar verslo partneriai yra pajėgūs pritaikyti mokslinių tyrimų rezultatus?</p> <p>Ar KC turi praktišką ir įgyvendinamą mokslinių tyrimų rezultatų komercializacijos strategiją?</p> <p>Ar konsorciumas pakankamai stabilus ir stiprus (verslo partnerių požiūriu), kad galėtų garantuoti KC veiklos tęstinumą netgi kuriam nors iš verslo partnerių pasitraukus?</p> <p>III KC organizacinis ir administracinis pajėgumas</p> <p>Ar organizacijos struktūra ir valdymo procedūros, taip pat ilgalaikio bendradarbiavimo sutartys tarp partnerių (projekto finansavimas, intelektinės nuosavybės pasidalijimas, partnerių prisijungimas ir pasitraukimas ir t. t.) garantuoja sėkmingą mokslinių tyrimų atlikimą?</p> <p>Ar pagrindiniai projekto asmenys turi mokslinių tyrimų valdymo patirties?</p> <p>Ar į valdymo procedūras ir į sprendimų priėmimo procesą yra įtrauktos mokslinių tyrimų rezultatų stebėsenos ir vertinimo procedūros?</p> <p>Ar darbuotojų priėmimo ir ugdymo planai yra adekvatūs ir realistiški?</p>
<p>Mokslo ekspertas</p>	<p>I Tyrimų mokslinė kokybė</p> <p>Ar planuojami tyrimai moksliniu ir technologiniu požiūriu yra aukšto lygio ir novatoriški? Ar aprašyti planuojami mokslinių tyrimų vykdymo metodai ir ar jie tinkami?</p> <p>Ar sukurti aiškūs ir pasiekiami (realistiški) strateginės plėtros kryptių (taip pat subprojektų) planai?</p> <p>Ar iš visų subprojektų galima tikėtis akivaizdaus abipusio poveikio, kuris būtų pakankamai glaudžiai susijęs su mokslinių tyrimų programa?</p> <p>II Konsorciumo pajėgumas atlikti ir pritaikyti mokslinius tyrimus</p> <p>Ar KC ir dabartinės mokslinės veiklos (dalyvavimas tarptautinėse programose, straipsniai pripažintuose mokslo žurnaluose, parama moksliniams tyrimams, patentai) mokslinis potencialas yra pakankamas planuojamiems tyrimams atlikti?</p> <p>Ar planuojami moksliniai tyrimai paraiškoje klasifikuojami teisingai (kaip fundamentalieji arba taikomieji moksliniai tyrimai pagal „Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemą“ (2006/C 323/01)?</p>
<p>Ekonomikos ekspertas</p>	<p>I KC ekonominis poveikis</p> <p>Planuojamo KC reikšmė Lietuvos ekonomikai plačiąja prasme.</p>

Visas paraiškas ekspertai vertins pagal atrankos kriterijus ir sudarys reitingavimo sąrašą. Paraiška bus vertinama pagal 0–100 balų sistemą. Galutinis balų skaičius susidarys iš balų, duotų pagal atskirus kriterijus. Paraiškos, kurios surinks iš viso mažiau negu 60 balų arba gaus mažiau negu 40 balų pagal kurį nors vertinimo kriterijų, nebus pripažintos tenkinamomis.

Atrankos procesas susideda iš dviejų etapų:

Pirmasis etapas. Gavę paraiškas, ekspertai jas įvertins remdamiesi vien tose paraiškose pateikta informacija, be jokių susitikimų su pareiškėjais ir be konsultacijų su kitais ekspertais. Visų ekspertų nuomonės bus užfiksuotos *preliminarioje vertinimo ataskaitoje*. Visi iškelti klausimai bus nusiųsti pareiškėjams, o preliminarios vertinimo ataskaitos – ekspertams, susijusiems su tos paraiškos vertinimu. Visa medžiaga ekspertams bus išsiųsta el. paštu dar prieš prasidedant antrajam vertinimo etapui.

Ekspertas atliks paraiškos vertinimą ir užpildys atitinkamas skiltis preliminarinioje vertinimo ataskaitoje. Ekspertas kartu su savo nuomone pateiks paaiškinimų, rekomendacijų ir, prireikus, pareiškėjams skirtų klausimų (jeigu paraiška bus įvertinta kaip „puiki“, rekomendacijos nebūtinės).

Antrasis etapas. Ekspertų komisija ir atsakingi mokslo ekspertai pakvies pareiškėjus į pokalbį, kuriuo metupastarieji turės galimybę pristatyti savo paraišką visiems atsakingiems ekspertams ir atsakyti į ekspertų klausimus.

Iki pokalbių Agentūra bus parengusi preliminarinių ataskaitų santrauką, kuri pokalbio metu bus naudojama kaip pagrindinis įžvalgų šaltinis – kartu su paraiškose pateikta informacija. Pokalbių metu dėmesys bus sutelkiamas į ekspertams kilusius klausimus, taigi bus nagrinėjami jų pastebėjimai apie paraiškas, surašyti preliminariose vertinimo ataskaitose.

Kiekvienai paraiškai Agentūra priskirs iš komisijos vadovaujantį plataus profilio ekspertą, kuris, bendradarbiaudamas su kitais komisijos nariais, turės parašyti projekto *apibendrinančią vertinimo ataskaitą*. Apibendrinančias vertinimo ataskaitas reikės rašyti po kiekvieno pokalbio, jas turės patvirtinti visi komisijos nariai.

Galutinį paraiškų reitingavimo sąrašą viso vertinimo proceso pabaigoje (po pokalbių) parengs visa komisija (plataus profilio ir ekonomikos ekspertai). Nors komisija atsižvelgs į preliminariose vertinimo ataskaitose esančią informaciją ir ekspertų kiekvienai paraiškai suteiktus reitingus, galutinis reitingavimo sąrašas turės būti sudarytas visų komisijos narių konsensusu.

Antrasis vertinimo etapas baigsis, kai bus praversti pokalbiai su visais pareiškėjais, parašytos ir visų komisijos narių patvirtintos apibendrinančios vertinimo ataskaitos ir sureitinguotos visos paraiškos. Antrojo vertinimo proceso etapo rezultatas – komisijos pasiūlymas Agentūrai dėl finansavimo skyrimo.

6.7.3 Atrankos kriterijai

Pagrindiniai atrankos kriterijai yra šie:

- KC ekonominis poveikis;
- tyrimų mokslinė kokybė;
- konsorciumo pajėgumas vykdyti tyrimus ir įgyvendinti projektą;
- organizacinis ir administracinis KC pajėgumas.

6.8 Atrankos kriterijai, gairės vertintojams

14 lentelė. Atrankos kriterijai (maks. 100 balų), detalės ir pagrindimas

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Pagrindimas
1. KC ekonominis poveikis	<ul style="list-style-type: none"> Kiek aiškūs yra kiekvienos KC dalyvaujančios įmonės tikslai? Ar tikslai dera su konkrečiomis verslo partnerių reikmėmis? Kiek reikšmingas šis KC konsorciume dalyvaujantiems verslo partneriams (įmonėms) ir (Lietuvos) ekonomikai apskritai? 	<ul style="list-style-type: none"> 30 	<ul style="list-style-type: none"> Įmonės turi aiškiai įvardyti, ko jos tikisi iš KC, kokie moksliniai tyrimai joms reikalingi ir koks turėtų būti tokios verslo idėjos rezultatas; Įmonės turi parodyti, kokią įtaką jų veikla padarys Lietuvos ekonomikai (MTEP darbuotojų skaičius, moksliniai leidiniai, eksporto augimas ar panašūs rodikliai).
2. Tyrimų mokslinė kokybė	<ul style="list-style-type: none"> Ar planuojami tyrimai moksliniu ir technologiniu požiūriu yra aukšto lygio ir novatoriški? Ar sukurti aiškūs ir pasiekiami (realistiški) strateginės plėtros kryptių (taip pat subprojektų) planai? Ar iš visų subprojektų galima tikėtis akivaizdaus abipusio poveikio, kuris būtų pakankamai glaudžiai susijęs su mokslinių tyrimų programa? 	<ul style="list-style-type: none"> 30 	<ul style="list-style-type: none"> Pareiškėjai turi įrodyti, kad jų akademinis bei technologinis lygis ir tyrėjų akademinė patirtis yra pakankama, taip pat kad tyrimų tema yra aktuali; Pareiškėjai turi paaiškinti, kokią metodologiją ketina naudoti ir kaip ji susijusi su tyrimų tema, taip pat kaip ši metodologija padės siekti užsibrėžtų tikslų; Planuojamos veiklos turi viena kitą papildyti, padėti siekti strateginių tikslų ir būti nuoseklios.
3. Konsorciumo pajėgumas vykdyti tyrimus ir įgyvendinti projektą	<ul style="list-style-type: none"> Ar KC ir dabartinės mokslinės veiklos (dalyvavimas tarptautinėse programose, straipsniai pripažintuose mokslo žurnaluose, mokslinių tyrimų dotacijos, patentai) mokslinis potencialas yra pakankamas planuojamiems tyrimams atlikti? Ar verslo partneriai yra pajėgūs pritaikyti mokslinių tyrimų rezultatus? Ar KC turi praktišką ir įgyvendinamą mokslinių tyrimų rezultatų komercializacijos strategiją? Ar konsorciumas pakankamai stabilus ir stiprus (verslo partnerių požiūriu), kad galėtų garantuoti KC veiklos tęstinumą netgi kuriam nors iš verslo partnerių 	<ul style="list-style-type: none"> 25 	<ul style="list-style-type: none"> Pareiškėjai turi įrodyti, kad yra kompetentingi vykdyti akademinis tyrimus, – apibūdinti tyrėjų žinias ir patirtį, nurodyti gautus patentus, parašytus akademinis straipsnius, dalyvavimą įvairiose programose; Įmonės turi įrodyti, kad yra pajėgios pritaikyti mokslinių tyrimų rezultatus, – apibūdinti savo pagrindinių darbuotojų patirtį, techninį ir vadybinį pajėgumą, stipriąsias puses, vadovų patirtį, pateikti verslo planą; Pareiškėjas turi įrodyti, kad KC yra pakankamai tvarus ir galės veikti net ir kuriai nors įmonei iš jo išėjus.

Atrankos kriterijai	Atrankos kriterijų detalizavimas	Maks. balų skaičius	Pagrindimas
	pasitraukus?		
4. Organizacinis ir administracinis KC pajėgumas	<ul style="list-style-type: none"> • Ar organizacijos struktūra ir valdymo procedūros, taip pat ilgalaikio bendradarbiavimo sutartys tarp partnerių (projekto finansavimas, intelektinės nuosavybės pasidalijimas, partnerių prisijungimas ir pasitraukimas ir t. t.) garantuoja sėkmingą mokslinių tyrimų atlikimą? • Ar pagrindiniai projekto asmenys turi mokslinių tyrimų valdymo patirties? • Ar į valdymo procedūras ir į sprendimų priėmimo procesą yra įtrauktos mokslinių tyrimų rezultatų stebėsenos ir vertinimo procedūros? • Ar darbuotojų priėmimo ir ugdymo planai yra adekvatūs ir realistiški? 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 	<ul style="list-style-type: none"> • Pareiškėjas turi pristatyti savo struktūrą, valdymo procesą ir ryšius su partneriais, kad įrodytų savo gebėjimą stabiliai funkcionuoti; • Reikia įvardyti ir aiškiai apibūdinti KC vadovų ir akademinų darbuotojų patirtį, taip pat stebėsenos, vertinimo ir sprendimų priėmimo sistemas, kad būtų galima suprasti, koks yra KC pajėgumas, tvarumas ir potencialas.

15 lentelė. Vertinimo reitingų paaiškinimas

Reitingas	Paiškinimas
Puikiai / 100 balų pagal kriterijus	Ekspertui pateikta medžiaga nepriekaištingai atitinka vertinamam dalykui keliamus reikalavimus. Ekspertas neturi pareiškėjui jokių rekomendacijų, paraiškai nereikalingi jokie pakeitimai.
Gerai / 75 balai pagal kriterijus	Eksperto gauta medžiaga gerai atitinka vertinamam dalykui keliamus reikalavimus. Ekspertas turi keletą konkrečių rekomendacijų dėl paraiškos papildymo (mokslinių, ekonominių ar bendro pobūdžio).
Pakankamai / 50 balų pagal kriterijus	Paraiškai reikalingi nemaži papildymai; ekspertas turi pasiūlymų ir rekomendacijų, kaip paraišką papildyti ir pagerinti jos kokybę (rekomendacijos pateikiamos atitinkamose ataskaitos skiltyse). Pažymėtina, kad nors pareiškėjai privalo įsiklausyti į ekspertų rekomendacijas, jomis nenorima pasakyti, kad reikia karpyti biudžetą arba atsisakyti tam tikrų veiklų/ subprojektų.
Silpnai, bet gali būti taisoma / 25 balai pagal kriterijus	Eksperto turimą medžiagą būtina papildyti, nes paraiškoje nepakankamai reikalingos informacijos. Ekspertas į ataskaitą įtraukia daug rekomendacijų. Pažymėtina, kad pareiškėjai privalo įsiklausyti į ekspertų rekomendacijas, ir dėl jų gali tekti karpyti biudžetą arba atsisakyti tam tikrų veiklų/ subprojektų.
Nepakankamai / 0 balų	Iš ekspertui pateiktos medžiagos neįmanoma įvertinti paraiškos, nes trūksta būtinos informacijos. Paraiška silpna ir esama svarių priežasčių manyti, kad KC steigimas nebus sėkmingas. Ekspertas nemato būdų, kaip būtų galima pagerinti paraiškos kokybę. Vis dėlto ekspertas pateiks ataskaitoje savo rekomendacijas, kad pareiškėjas galėtų su jomis susipažinti ir atsižvelgti į jas kitą kartą.

6.9 Projektų sėkmės matavimo rodiklių sistema

KC veiklos rodikliai gali būti matuojami dviem lygiagrečiais, vienas kitą papildančiais įrankiais:

Tarpinės ataskaitos kartą / dukart per metus ir Vidutinio laikotarpio vertinimas.

Tarpinių ataskaitų paskirtis – vykdyti nuolatinę KC veiklos kontrolę. Tarpinėse ataskaitose surinkta informacija bylos apie judėjamą žingsnis po žingsnio bendrųjų tikslų link – iš to bus matyti, ar KC juda teisinga linkme. Tarpinės ataskaitos yra pats įprasčiausias KC veiklos vertinimo būdas. Tuo užsiims MITA. Tose ataskaitose surinkta informacija taip pat gali praversti priimant valdymo sprendimus (žr. 16 lentelę).

16 lentelė. Pagrindiniai tarpinės ataskaitos klausimai (periodiškumas: 6 mėnesiai arba 12 mėnesių)

Vertinimo sritis	Vertinimo klausimai
I Moksliniai tyrimai	MTEP darbuotojų skaičius (inžinieriai / tyrėjai, mokslų daktarai, tikslųjų mokslų magistras, podoktorantūros mokslininkai); Įregistruotų patentų skaičius; Mokslinių publikacijų skaičius (straipsniai, bendros publikacijos, autorius, data, antraštė); Prižiūrimų mokslinių tyrimų skaičius (autorius, data, antraštės).
II Konsorciumo kokybė ir pritaikymas pramonėje	Pasirašytų sutarčių skaičius; Partnerių veiklos santrauka.
III Organizavimas ir valdymas	Darbuotojų skaičius (administracija, projektų vadovai); Finansiniai rezultatai (naujausias biudžetas, išlaidos, planuotų ir realių išlaidų palyginimas, pagrindinės problemos); Veiklos santrauka; Tarybos narių ir (projektų) vadovų apžvalga; Pagrindinės problemos, pagrindimas ir sprendimai.

Vidutinio laikotarpio vertinimas – tai kokybės vertinimas, kuriuo siekiama nustatyti, ar centrai gerai veikė, kiek sugebėjo padaryti iš to, ką buvo žadėję savo paraiškose (turint omenyje mokslinių tyrimų programą, siekiamas vertybes ir t. t.), ir kiek sėkmingai įgyvendino rekomendacijas ir (arba) reikalavimus, iškeltus jiems tarpinėse ataskaitose.

Pagrindinis vidutinio laikotarpio vertinimo tikslas yra padėti tvirtą pagrindą sprendimui, ar tęsti konkretaus centro finansavimą. Šiame vertinime dėmesys sutelkiamas į tai, kaip KC sekėsi siekti savo tikslų, kokie jų mokslinių tyrimų rezultatai, koks ekonominis poveikis padarytas. Tai taip pat suteikia galimybę patiems KC gauti iš ekspertų patarimų bei rekomendacijų, kaip kiekvienas iš centrų galėtų dar padidinti savo rezultatyvumą ir efektyvumą ir kuriose srityse per ateinančius metus būtina pasitaisyti.

Per vidutinio laikotarpio vertinimo etapą visi KC pateikia savo ataskaitų ir būsimų mokslinių tyrimų planų rinkinius. Visam tam skirtas specialus planavimo dokumentas, vadinamas ataskaita. Ši ataskaita turi būti parengiama pagal nustatytą struktūrą. Ji pateikiama kartu su įvairiais kitais, jau esamais dokumentais (paraiškos dokumentas, tarpinės ataskaitos, publikacijų ir patentų sąrašas).

Vidutinio laikotarpio vertinimo tikslai:

- Pagrindinis vidutinio laikotarpio vertinimo tikslas yra padėti tvirtą pagrindą sprendimui, ar tęsti konkretaus KC finansavimą. Jeigu esama rimtų nukrypimų nuo patvirtintųjų planų, po vidutinio laikotarpio vertinimo bus teikiama rekomendacija nutraukti to centro valstybinį finansavimą.
- Vidutinio laikotarpio vertinimo procedūrinis tikslas yra inicijuoti jungtinį mokymosi procesą, taip pat peržvelgti ligšiolinę veikimo kryptį ir, jeigu reikia, adaptuoti sąlygas – tiek mokslinių tyrimų programos, tiek finansavimo sąlygas.
- Galutinis tikslas yra surinkti informaciją visos programos ir atskirų centrų įvertinimui.

Vidutinio laikotarpio vertinimo pagrindiniai principai:

- Kiekvienas centras vertinamas atskirai, pagal jo paties rodiklius. Žiūrima į jo ateities perspektyvas ir nelyginama su kitais centrais.
- Vertinimas daugiausia bus pagrįstas ataskaita, kurią pateiks kompetencijų centras. Vertinimo tikslai ir kriterijai yra apibrėžti ir paskelbti iš anksto.
- Analizuodami pateiktus dokumentus vertintojai susidarys išsamų vaizdą apie kiekvieną centrą, o paskui centrai bus vizituojami, kad analizę būtų galima papildyti. Vertinimo komandai formuluojant savo rekomendacijas, dokumentų analizė ir vizitas pačiame centre bus vienodai reikšmingi.
- Vertinimo komanda atsižvelgs į visus aktualius faktus ir dokumentus.
- Ekspertų vertinimai, rekomendacijos ir pastabos bus užfiksuoti rašytinėje vertinimo ataskaitoje, kuria bus remiamasi priimant sprendimą.

Pagrindiniai klausimai, į kuriuos bus siekiama atsakyti per vidutinio laikotarpio vertinimą, pateikti **17 lentelėje**.

17 lentelė. Vidutinio laikotarpio klausimai savęs vertinimui

Sritis	Rezultatų matavimo klausimai
I Moksliniai tyrimai	<p>1. Centras atlieka ilgalaikius pramoninius mokslinius tyrimus, kaip kartu sutarė partneriai iš verslo ir mokslo institucijų.</p> <p>1.1 Mokslinių tyrimų šiuolaikiškumas ir naujumo laipsnis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar per šiuos tyrimus nagrinėjamas koks nors moksliniu ir technologiniu požiūriu naujas dalykas ir ar jie atitinka tos mokslo srities šiuolaikines tendencijas tarptautiniu mastu? • Ar sukurti aiškūs ir pasiekiami (realistiški) strateginės plėtros kryptių (taip pat subprojektų) planai? • Ar pasirinkti tikslų siekimo būdai ir metodai yra šiuolaikiški ir aktualūs? • Ar visa mokslinių tyrimų programa pasižymi „pridėtine verte“ ir reikšmingu sinergijos generavimu, lyginant su atskirų projektų suma?
	<p>1.2 Mokslinių tyrimų potencialas rinkos atžvilgiu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar yra pakankamas pagrindas tikėtis, kad pasiekti / laukiami rezultatai bus pritaikyti arba juos bus galima parduoti? • Ar tikslinės rinkos turi ilgalaikės plėtros potencialą?
	<p>2. Centras susikūrė dėmesio vertą mokslinių tyrimų profilį ir yra pripažįstamas tarptautinėje arenoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar konsorciumo padėtis mokslo pasaulyje yra pakankamai tvirta, kad jam pavyktų įgyvendinti mokslinių tyrimų programos reikalavimus? • Ar pagrindiniai mokslininkai gali pademonstruoti aukštus centro mokslinius standartus (centro mokslininkai skaito svarbius pranešimus tarptautinėse konferencijose, teigiamai įvertinami tarptautiniuose konkursuose, skelbia publikacijas ir t. t.)?
II Konsorciumo kokybė ir pritaikymas pramonėje	<p>2.1 Konsorciumas sudarytas iš gerų partnerių, ir centro mokslinių tyrimų plano rezultatus šie partneriai jau taiko arba pritaikys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar konsorciumo dalyviai, bendrai paėmus, turi visas reikalingas žinias? • Ar verslo partneriai nori ir yra pajėgūs komercializuoti mokslinių tyrimų rezultatus? • Ar centras planuoja pritraukti naujus verslo partnerius? Ar šis procesas prasidėjo? • Kokie konkrečiai yra mokslinių tyrimų rezultatai, kuriuos partneriai įsisavino ar dar turėtų įsisavinti, kad komercializuotų juos per savo pagrindinių veiklą? • Koks yra laukiamas ekonominis poveikis?
III Organizavimas ir valdymas	<p>3.1 Centras turi efektyvias valdymo ir sprendimų priėmimo struktūras, užtikrinančias mokslinių tyrimų plano įgyvendinimą ir finansavimą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar siūlomoji organizacinė struktūra ir valdymo modelis, taip pat darbo planai derinasi su mokslinių tyrimų planais? • Ar 2013–2015 m. biudžetas skaidrus ir racionalus/ motyvuotas? • Ar centras aktyviai ieškojo kitų išorinio finansavimo šaltinių (iš ES programų ir pan.)? • Ar centras dalyvauja švietimo veikloje, ypač doktorantūros ir podoktorantūros studijų? • Ar centras pritraukia užsienio tyrėjų, podoktorantūros mokslininkų ir doktorantų, taip pat užsienyje dirbančių Lietuvos mokslininkų?